

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM II. KADEMEDEKİ RESİM-İŞ DERSİ
MÜFREDAT PROGRAMINDA YER ALAN AMAÇLARIN
GERÇEKLEŞME DURUMU**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
FUNDA KILIÇER**

ANKARA - 2007

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM II. KADEMEDEKİ RESİM-İŞ DERSİ
MÜFREDAT PROGRAMINDA YER ALAN AMAÇLARIN
GERÇEKLEŞME DURUMU**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Funda KILIÇER**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ**

Ankara - 2007

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Funda KILIÇER'in "İlköğretim II. Kademedeki Resim-İş Dersi Müfredat Programında Yer Alan Amaçların Gerçekleşme Durumu" başlıklı tezi 30.02.007 tarihinde jürimiz tarafından Resim-İş Eğitimi Anabilim dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİÇ.....

İmza

Üye : Doç. Dr. Alev KURU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞEREN

ÖNSÖZ

Eğitim insanlığın vazgeçilmezidir. Bireye eğitimle verilen bilgilerin yaşamsal özellik taşıması da gereklidir. Tüm eğitimcilerin çabası insanları daha iyiye, daha güzele, daha çağdaş bir hayata ve kaliteli bir yaşama taşımaktır. Sanat eğitimi ise bu yolculuktaki basamaklardan biridir ve insanların gittikçe birbirine uzaklaştığı bu dönemde değeri artmaktadır.

Modern yaşam, Sanat Eğitimi gerekliliği gibi bu eğitimin uygulamaya yönelik yöntemlerinde de çağa uygunluk gerektirmiştir. Sanat eğitimi; bilgi verme, görme ve diğer yetileri geliştirme, duyguya yaşam verme ve hayal dünyasının eylemini gerçekleştirmedir. Sanat Eğitimi başkalarıyla buluşma köprüsüdür. Öğrenciye eğitimde kazandırılacak yaratıcılık, hayatı boyunca her alanda kullanacağı bir süreç, bir davranış olacaktır. Yaratıcılığı geliştirilmiş insan beklentileri, yaptıkları ve düşünce sistemiyle diğerlerinden her anlamda farklıdır. Bu nedenle sanatın eğitimin içinde yer alması güzel bir dünyanın temeli olması açısından önemlidir. Çünkü insanın doğasında seçmek, beğenmemek, daha iyiyi istemek vardır. Bu estetik duyarlılığın artırımı eğitimle daha ileri seviyelere taşınacak, bilinçlenecek ve yükselecektir. Bazı alışkanlıkların değişimi böyle gerçekleştirilir. Bu nedenle bu araştırmada uygulamadaki eğitim programı değerlendirilmiş ve ulaşılan bulgulara dayanılarak çeşitli öneriler ortaya konulmuştur.

Araştırmanın her aşamasında destek ve yardımını gördüğüm Tez Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ'ye, araştırmama görüşleri ile katkı sağlayan Yrd Doç. Dr. Mehmet ŞEREN'e, büyük bir özveri ile desteğini esirgemeyen Türkerler İlköğretim Okul Müdürü Cevdet VURAL'a, çalışmamın her aşamasında sonsuz sabırla destek olan aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

ÖZET

İLKÖĞRETİM II. KADEMEDEKİ RESİM-İŞ DERSİ MÜFREDAT PROGRAMINDA YER ALAN AMAÇLARIN GERÇEKLEŞME DURUMU

Kılıçer, Funda

**Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Sema BİLİCİ
Ocak,2007**

Bu araştırmada, İlköğretim ikinci kademedeki, halen yürütülen görsel sanatlar dersi müfredat programında yer alan amaçlara ne kadar ulaşıldığı öğrenci açısından tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada kuramsal boyutta incelemeler ve anket yolu ile nitel ve nicel veriler elde edilmiştir.

İlköğretim 8. sınıflarda yapılacak bu anket için Ankara merkezde birbirinden gelişmişlik yönünden farklı düzeyde olması baz alınan üç ilçe seçilmiştir. Seçilen bu ilçelerden random yöntemi ile üç farklı okul ve her okuldaki aynı yöntemle birer şube belirlenmiştir. Anketler uygulandıktan sonra elde edilen verilerin dökümü yapılmıştır.

Nicel verilere 5’li likert tipi dereceleme ölçeği kullanılarak geliştirilen anketin istatistiksel çözümlemelerine SPSS (The Statistical Packet for the Social Sciences) programı ile analiz edilmesi sonucu ulaşılmıştır. Puan ortalamalarının karşılaştırılmasında aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi kullanılmıştır.

Uygulanan anket ve araştırmalar sonucunda elde edilen veriler Görsel Sanatlar Eğitimi dersinin amaçlarına ulaşmada okul ortamı ya da çevre olumsuzluklarının kayda değer bir etkileyici faktör olmadığını göstermiştir. Yapılan bu araştırma müfredattaki amaçlara; dış etkilerin tüm olumsuzluklarına rağmen, yapılacak gerçekçi bir programın uzman bir öğretmen tarafından uygulanması ile ulaşılabilineceğini ortaya koymuştur.

Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında, kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla amaçların gerçekleşme düzeyine daha olumlu baktıkları belirlenmiştir.

ABSTRACT

FULLFILMENT SITUATION OF GOALS TAKING PLACE IN ART LESSON CURRICULUM PROGRAM OF SECOND GRADE PRIMARY EDUCATION

Kılıçer, Funda

**Postgraduate Educational Science Institute Art Teaching Science Branch
Thesis Adviser: Yrd.Doç.Dr. Sema BİLİCİ
January,2007**

In this study, it was tried to be assessed how the aims in the current curriculum of the visual arts course for the secondary level of the primary education have been achieved from the perspective of students. Institutional researches were conducted in the study and qualitative and quantitative data were obtained through surveys and questionnaires.

For this questionnaire to be applied to 8th grade classes, three towns were selected in Ankara, each being at different levels of development. From these three towns, three schools were selected randomly and one branch from each school with the same method. The data obtained were documented following the completion of the questionnaires.

Statistical evaluation of the questionnaire developed by using five-point Likert Scale for quantitative data was done through the analysis of SPSS (The Statistical Packet for the Social Sciences) programme. In comparison of the grade averages, arithmetical average, standard deviation and t-test were used.

The data obtained as a result of the questionnaires and research conducted showed that the school environment or environmental negative aspects did not play a remarkable role in the achievement of the aims of the visual arts courses. This study put forward that the aims in the curriculum could be achieved through the application of a realistic programme by an expert teacher despite all the negative aspects of external factors.

When assessed from the point of sexes, girl students were more positive to the achievement level of the aims than were the boys.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
JÜRİ ÜYELERİ İMZA SAYFASI	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR CETVELİ	VII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
ŞEKİLLER LİSTESİ	XII

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2.Problem Cümlesi	2
1.2.1. Alt Problemler	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Varsayımlar	5
1.6. Sınırlılıklar	5
1.7. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ İNCELEME VE ARAŞTIRMALAR	8
---	----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	11
3.1. Sanat Eğitimi	11
3.1.1. Sanat Eğitimi Neden Gerekli?	13
3.1.2. Kişilik Gelişiminde sanat eğitiminin önemi	16
3.2. Yaratıcı Düşünce-Bireysel Yaratıcılık	17
3.3. Estetik	18

3.3.1. Estetik Değer.....	19
3.4. Ülkemizin Sanat Eğitimine Bakışı	22
3.5. İlköğretim Çağı Çocuklarının Bilişsel, Bedensel ve Kişilik Özellikleri.....	24
3.6. Çocuk Resminde Çizgisel Gelişim Evreleri	28
3.6.1. Karalama evresi (2-4 Yaş)	28
3.6.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)	29
3.6.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş)	29
3.6.4. Gerçekçilik (Guruplaşma) Dönemi (9-12)	29
3.6.5. Görünürde (Doğalcılık) Dönemi (12-14 Yaş).....	30
3.7. Cinsel Kimliğin Sanat Eğitimine Etkisi	30
3.8. Okullarda Resim Dersi	33
3.8.1. İlköğretim Kurumları Resim-iş Dersi Öğretim Programı	35
3.8.2. Resim-İş Dersinin Genel Amaçları	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM	38
4.1. Araştırmanın Modeli	38
4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	38
4.2.1. Okulların Özellikleri.....	39
4.2.1.1. Türkerler İlköğretim Okulu	39
4.2.1.2.Cemal Gürsel İlköğretim Okulu	39
4.2.1.3. Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu	40
4.3. Verilerin Toplanması	40
4.3.1. Veri Toplama Aracı	40
4.4. Verilerin Analizi	41

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.BULGULAR VE YORUMLAR	42
5.1 Öğrencilerin İfadelere Katılım Düzeyi	42
5.2. Öğrenci Algılamalarının Amaçlar Düzeyinde Dağılımı	46
5.2.1. En az Katılımın olduğu 5 amaç.....	51

5.2.2. En Yüksek Katılımın Olduğu 5 Amaç.....	52
5.3. Öğrenci Algılamalarının Okudukları Okula Göre Analizi	53
5.4. Öğrenci Algılamalarının Cinsiyete Göre Analizi	53
5.5. Anketin Bütününe İlişkin Sonuçlar	54

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	92
6.1. Sonuçlar	92
6.2. Öneriler	93
7. KAYNAKÇASI	94
EKLER.....	99
EK-1.....	99
EK-2.....	103
EK-3.....	104

KISALTMALAR CETVELİ

Bkz.	: Bakınız
ÇYD	: Çağdaş yaşam derneği
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
Der.	: Derleyen
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: Statistic Package for Social Science
EARGED	: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Seçilen ilçe ve okullar	39
Tablo 2. Öğrencilerin İfadelerine Katılım Düzeyi.....	42
Tablo 3. Öğrenci Algılamalarının Amaçlar Düzeyinde Dağılımı	47
Tablo 4. En az Katılımın olduğu 5 Amaç.....	51
Tablo 5. En Yüksek Katılımın Olduğu 5 Amaç	52
Tablo 6. Resim dersi günlük hayatta düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı (Madde No: 14.)	54
Tablo7. Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim (Madde No:32).	55
Tablo 8. Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni çözümler üretebiliyorum	56
Tablo 9. Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum (Madde No 21)	57
Tablo 10. Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma dönüştürebiliyorum (Madde No 8).....	58
Tablo 11. Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum (Madde No 10)	59
Tablo 12. Günlük hayattaki sıkıntılarımı resim yoluyla ifade edebiliyorum(Madde No 16).....	60
Tablo 13. Resim dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatımda kullanabiliyorum. (Madde No 7)	61
Tablo 14. Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı (Madde No 35)	62
Tablo 15. Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu.(Madde No24)	63
Tablo 16. Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı. (Madde No 34)	64
Tablo 17. Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı. (Madde No 23)	65

Tablo 18. Resim dersi sayesinde ülkemizin kültür tarihine daha bilinçli bakıyorum. (Madde No 36)	66
Tablo 19. Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim. (Madde No 4)	67
Tablo 20. Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi. (Madde No 25)	68
Tablo 21. Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim. (Madde No 5)	69
Tablo 22. Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı(Madde No28).....	70
Tablo 23. Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum. (Madde No 17)	71
Tablo 24. Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli Olmamı sağladı (Madde No 33)	72
Tablo 25. Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum. (Madde No 22)	73
Tablo 26. Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı. (Madde No20)	74
Tablo 27. İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim (Madde No 3)	75
Tablo 28. Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim. (Madde No 18)	76
Tablo 29. Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı. (Madde No30)	77
Tablo 30. Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı. (Madde No 31)	78
Tablo 31. Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı. (Madde No 27)	79
Tablo 32. Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı (Madde No13)	80

Tablo 33. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim (Madde No 37)	81
Tablo 34. Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum (Madde No11)	82
Tablo 35. Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum. (Madde No26)	83
Tablo 36. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım(Madde No38)	84
Tablo 37. Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı. (Madde No19).....	85
Tablo 38. Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum (Madde No12)	86
Tablo 39. Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum. (Madde No15)	87
Tablo 40. Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim (Madde No 2)	88
Tablo 41. Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum. (Madde No9).....	89
Tablo 42. Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum. (Madde No 29)	90
Tablo 43. Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum. (Madde No1)	91

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Öğrencilerin İfadelere katılım düzeyi.....	45
Şekil 2. Resim dersi günlük hayatta düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı (Madde No: 14).....	54
Şekil 3. Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim (Madde No:32).....	55
Şekil 4. Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni çözümler üretebiliyorum. (Madde No:6).....	56
Şekil 5. Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum. (Madde No 21).....	57
Şekil 6. Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma dönüştürebiliyorum. (Madde No 8)	58
Şekil 7. Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum. (Madde No 10).....	59
Şekil 8. Günlük hayattaki sıkıntılarımı resim yoluyla ifade edebiliyorum. (Madde No 16).....	60
Şekil 9. Resim dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatımda kullanabiliyorum. (Madde No 7).....	61
Şekil 10. Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı (Madde No 35).....	62
Şekil 11. Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu. (Madde No24).....	63
Şekil 12. Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı. (Madde No 34) ..	64
Şekil 13. Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı (Madde No 23).....	65
Şekil 14. Resim dersi sayesinde ülkemizin kültür tarihine daha bilinçli bakıyorum. (Madde No 36).....	66
Şekil 15. Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim(Madde No 4).....	67

Şekil 16. Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi. (Madde No 25)	68
Şekil 17. Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim (Madde No 5).....	69
Şekil 18. Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı.(Madde No28)	70
Şekil 19. Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum. (Madde No 17)....	71
Şekil 20. Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı. (Madde No 33).....	72
Şekil 21. Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum. (Madde No 22)	73
Şekil 22. Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı. (Madde No20).....	74
Şekil 23. İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim (Madde No 3).....	75
Şekil 23. Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim. (Madde No 18).....	76
Şekil 25. Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı. (Madde No30).....	77
Şekil 26. Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı. (Madde No 31).....	78
Şekil 27. Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı. (Madde No 27).....	79
Şekil 28. Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı (Madde No13).....	80
Şekil 29. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim (Madde No 37).....	81
Şekil 30. Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum (Madde No11).....	82
Şekil 31. Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum. (Madde No26).....	83

Şekil 32. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım. (Madde No38).....	84
Şekil 33. Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı. (Madde No19).....	85
Şekil 34. Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum. (Madde No12).....	86
Şekil 35. Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum. (Madde No15).....	87
Şekil 36. Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim. (Madde No 2).....	88
Şekil 37. Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum. (Madde No9).....	89
Şekil 38. Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum (Madde No 29).....	90
Şekil 39. Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum. (Madde No 1).....	91

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Genel öğretimde olduğu gibi sanat öğretiminde de kaliteyi etkileyen etmenlerden biri uygulanmak üzere hazırlanan program tasarılarıdır. “Eğitimde kaliteyi artırıcı tedbirlerin alınabilmesi, bu tasarıların hedefler, davranışlar, içerik, öğretme-öğrenme fırsatları ve değerlendirme elemanlarının belli kriterler çerçevesinde belirlenip düzenlenmesi gerekir” (Saylan, 1998: 53).

Toplumumuzda halen sanat eğitiminin, eğitim bütünlüğü içinde yer alan ve eğitimle gerçekleştirilmesi amaçlanan yetkinliklerin kazandırılmasında katkıda bulunan bir etkinlik olduğu kabul edilmemektedir. Görsel sanatlar eğitiminin, ancak yeteneklerimizin eğitimi için geçerli olabileceği ve buna bağlı olarak da genel için gerekli olmayacağı varsayımı ile olaya yaklaşıldığı, değiştiremediğimiz bir yanlış yargı olarak süre gelmiştir. Bu yanlış yargının, eğitim yaşamımıza yansıyan sonucu ile de ülkemizde sanat eğitiminin her düzeyde eğitim sorumlularımız tarafından bile ciddiye alınmadığını itiraf etmek zorundayız (Karakaya, 2002).

Bilimsel eğitimin yanında sanatsal eğitimin gerçekleştirilmesi bireyin, zihinsel yetilerinin, düşüncenin, zekânın gelişmesine neden olmuştur. Resim-iş gibi sanat eğitimi yöntemleri kişiliğe dönüktür. “Sanatsal duyuşlar tıpkı güdüler gibi çalışır ve çocuk çok erken yaşlarda güzel, hoş, beğeni gibi kavramlarla ve bu kavramların uyarıcılarıyla bilinçsiz olarak karşılaşmaya başladığı andan itibaren öğrenme ve doyum sürecine geçer. Tıpkı tuvalet terbiyesi gibi oluşan, gelişen bu doyum öğrenme durumları belli bir sosyo-kültürel ortamda gerçekleştirilmezse yanlış ve eksik öğrenme oluşur ki bunları, özellikle yanlış -yanlış olduğu bilinmediğinden-gidermek olanaksız denilecek kadar güçtür. Yanlış yerleşmiş sanatsal edinimler ve estetik beğeniler bir kere yerleşimi ondan kurtulmak zordur. Bunun iki nedeni gösterilir:

1. İnsanın doğasının alışkanlıklarını çok kolay terk edemeyişi,

2. Aklın bir yanlışı görebilecek kadar gelişmeyişi”(Erinç,M. 1994).

Sanat eğitiminin bilinçli olarak verilmeye başlandığı yer okullardır. Okullarda resim eğitimi, müzik eğitimi gibi sanat içerikli derslerin horlanan dersler kapsamından çıkabilmesi için öncelikle insan yaşamında sanatın, estetiğin, yaratıcılığın rolünün önemi gösterilmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı Görsel Sanatlar Eğitimi programında genel amaçlardan biri “her alanda kullanılabilecek davranışlar geliştirebilmek” tir. Şu durumda sağlanmaya çalışılan şey öğrenciye resim yapma yeteneği kazandırmaktan daha ileri boyuttadır. Sanat insanın özsel güçlerinin dışı vurumudur ve gelişmeyi sağlar. Bu nedenle eğitimin içinde yaratıcılık boyutunun yer alması güzel bir dünyanın temeli olması açısından önemlidir. Değiştirmenin özü yaratıcılıktan geçer. Çünkü insanın doğasında seçmek, beğenmemek, daha iyiyi istemek vardır. Yaratıcılığa ulaşmak fark etmeyi gerektirir. Fark etme algı gelişmişliği ile doğru orantılıdır. Bu özelliklerin geliştirilmesi noktası da bizi sanat eğitimine götürmektedir.

İlk ciddi Sanat Eğitimi İlköğretim Okullarında alınmaya başlanmaktadır. Sanat Eğitiminden beklenen tüm kazanımların ne kadarına ulaşıldığı çok önemlidir.

1.2.Problem Cümlesi

İlköğretim II. Kademedeki Resim–İş Dersi Müfredat Programında Yer Alan Amaçların gerçekleşmesi konusunda öğrenci görüşleri nelerdir?

1.2.1. Alt Problemler

İlköğretim II. Kademe düzeyinde, Resim Dersi programında yer alan amaçların gerçekleşme durumu öğrenci algılamalarına göre nasıldır?

- Algılamalar okula göre değişmekte midir?
- Algılamalar cinsiyete göre değişmekte midir?

1.3. Araştırmanın Amacı

İlköğretim düzeyinde Resim dersi çeşitli amaçları gerçekleştirmek için 1-8 sınıflarda uygulanmaktadır. Programda resim dersi ile “Güzel sanatlara dair bilgiler kazandırabilme, öğrencinin görsel okur yazarlığını geliştirme, sanatsal yaratıcılığını geliştirme, her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme, düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme, estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme, özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme, düzensizliklerden rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazandırabilme, sanat yoluyla ifade imkânı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme, öğrencilerin kendilerini ispatlama, hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme, bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk, iş birliği, dayanışma anlayışı sevgi saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirme, sanatı ve sanatçıyı taktir etme yeteneği kazandırma, biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme, tasarıma yönelik hayal gücü geliştirme vb.” amaçları içermektedir.

Ancak, resim dersinde bu amaçların; araç-gereç eksiklikleri, uygun ortamın olmayışı, öğretmen açığı, resim dersine öğretmen/öğrenci/veli bakışı, mevcut değerlendirme anlayışı, milli eğitim müfredat programının ya da bu programın uygulanışının yanlışlığı/eksikliği gibi çeşitli nedenlerle sağlıklı gerçekleştiği tartışmalıdır. Resim dersinde öğrencilerin ressam olarak yetiştirilmesinden çok öğrencilerin yaratıcılıkları, estetik bakış açısı, özgün düşünme gibi davranışları kazandırılması milli eğitim müfredat programının amaçları dâhilindedir. Program hedeflerinin bu unsurları içermesine rağmen yukarıda sıralanan bazı nedenlerden bu hedeflerin ne derece gerçekleştiği araştırma konusudur. Bu çalışma ile İlköğretim düzeyinde uygulanan Resim dersi programında yer alan bazı amaçların ne derece gerçekleştiği ve sorunları ele alınmaya çalışılmıştır. Bu sorunların çözümü noktasında da insan yaşamında sanat eğitiminin öneminin gösterilmesi gerekliliğine

değnilerek elde edilen bulgular doğrultusunda söz konusu programa yönelik durumu göstermek ve işlevsel önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Toplumların uygarlık tarihlerinin sanat tarihleri ile paralel geliştiği söylenebilir. Gelişen uygarlıklara paralel olarak sanatın üstlendiği çok önemli görevlerin başında ise “eğitim” gelmektedir. Genel eğitim içinde “Sanat Eğitimi” nin Türkiye’deki tarihsel sürecine dair tespitlere bakıldığında, “Türklerin Orta Asya’da ilk kez görüldükleri yüzyıllardan, Cumhuriyet dönemine kadar güzel sanatlara ve bunun eğitime önem verdikleri görülür” (Özsoy, 1996: 111).

Verilen öneme rağmen günümüze bakıldığında konuya ilişkin gerçekleştirilen literatür incelemesinde, Türkiye’deki sanat eğitimi uygulamalarının, uluslar arası standartlara çok yakın olmadığı anlaşılmıştır. Ancak, dünden bugüne geline noktanın da küçümsenmemesi ve gelişim seyrinin bilinmesiyle bu ivmenin daha da yükseleceği düşünülmektedir (Alakuş, 2003:1). Artık ileriye görebilen birçok ülkede bilimsel zekâ yanında önemi fark edilmiş duygusal zekâyı geliştirmek konusunda özellikle sanat eğitime önem vermeye başlanmıştır.

1992 yılından beri yürürlükte olup, “...denenip geliştirilmek üzere” (MEB, 1992: 3) kabul edilen “İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı” içeriğine göre:

Hazırlanan programda önce 17 madde halinde dersin genel amaçları belirtilmiştir. Ardından genel açıklamalarda resim-iş eğitiminin gerekliliği, ilkeleri, çocuk resimlerinin gelişim basamakları, eğitim durumları, çalışma ortamının önemi, uygulama ilkeleri, dersin işleniş ve değerlendirmeye ilişkin görüş ve öneriler bulunmaktadır. I. sınıftan VIII. sınıfa kadar ayrı ayrı olmak üzere amaçlar, konular ve sınıf programı başlığı altında amaç ve davranışların belirlendiği bir çerçeve oluşturulmuştur. Maddeler halinde sıralanan amaçlardan çok azının altında işleniş ve değerlendirme alt başlıkları konulmuştur. (MEB, 1992:3)

Bu tezde sanat eğitiminin bir bölümünü oluşturan okullardaki görsel sanatlar eğitime (resim-iş eğitimi) değinilmiştir. Ülkemizde sanat eğitime hala yeterince

önem verilmediği, etkisiz dersler kategorisinden çıkamayan bu dersin, aslında güncel hayatımızda yerinin büyük olduğu savından yola çıkılmıştır. Bu noktadan hareketle okullarda verilen Görsel Sanatlar Eğitiminin, iddia edildiği gibi estetik duyarlılığın arttırılmasında, davranış gelişiminde etkisi olduğu, yöntemlerin müfredatta belirtilen amaçlarına ulaşip ulaşmadığı araştırmamızın konusu olmuştur.

Yaptığımız bu araştırma yürürlükte bulunan İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programının hedeflediği amaçlara ulaşmadaki yeterliliğini göstermesi ve sonrasında izleneceği yolu belirlemek açısından önemlidir.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırma aşağıda sıralanan varsayımlar üzerine kurgulanmıştır.

- Bu araştırma için geliştirilen çoktan seçmeli anket sorularının öğrencilerin programa ilişkin algılamalarını yansıtabilecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.
- Anketin güvenilirliği Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma Geliştirme Dairesi Eğitim Uzmanları tarafından SPSS programı ile saptanmış sonuç .% 95 ve daha yukarıda bir değerde güvenilir çıkmıştır. (Bkz. Ek-1)
- Anketin geçerliliği için uzman görüşünün yeterli olduğu varsayılmaktadır.
- Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar gerçek düşüncelerini yansıtmaktadır.
- Verilerin çözümlemesinde kullanılan yöntem ve teknikler, verilerin doğasına ve araştırmanın amacına uygundur.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma; konusu, uygulama alanı ve zaman yönünden bazı sınırlılıklar içermektedir. Bunlar;

- Araştırmanın uygulama süreci Ankara merkezde bulunan üç okul ile sınırlıdır.
- Bu şubelerde eğitim gören toplam 89 öğrenci ile sınırlandırılmıştır.

- Araştırma, Görsel Sanat Eğitime yönelik geliştirilen Programın değerlendirmesine yönelik olmasına rağmen bu çalışma Programın amaçlar bölümünün ne derece gerçekleştiği ile sınırlıdır.
- Araştırma 2006–2007 öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Algılamak: Bir olayı veya bir nesnenin varlığını duyum yoluyla yalın bir biçimde bilinç alanına almak, idrak etmek.

Bilinç: Bir insanın herhangi bir anda bütün ruhsal ve vücut çalışmalarının, davranışlarının farkında olması.

Biliş: Dünyayı öğrenmeyi içeren zihinsel etkinlikler. Düşünme. Zihin.

Bilişsel alan: Öğrencilerin bilim, hatırd tutma, sebep ve sonucu anlama, bilgilerini yaşantısında kullanma, öğrendiği bilgileri analiz edip araştırma, sentezleyip yeni düşünsel bilgiler üretme, yargılayarak değerlendirme gibi zihinsel süreçlerinin bütünüyle ilgilenen ve bu süreçlerle açıklanan öğrenme ürünleri hakkında bilgi veren alan.

Duyuş: Bir algının insan ruhunda bıraktığı iz.

Estetik: Güzelliğin insan aklı ve duyuları üzerindeki etkilerini konu olarak ele alan felsefe dalı.

Estetik duyarlılık: Güzeli algılamak, güzeli aramak.

Estetik yargı: Sanat eserleri karşısında haz duyma veya duymamaya, beğenme ve beğenmemeye dayanan sübjektif hükümler.

Güzel: Estetiğin temel kavramı.

İşlem: Hem bir hareket hem de zihinsel bir eylemdir. (Birleştirme, düzenleme, sıralama, gruplama, bütünü parçalarına ayırma ve tekrar birleştirme başlıca işlemlerdir.)

Sanat eğitimi: Bireyin zihinsel, duygusal, bedensel eğitiminin ve estetik duygularının bütünlük içinde geliştirilmesi, yeteneğinin olgunlaştırılması ve yaratıcılığının artırılması için yapılan eğitim çabası.

Sanat eleştirisi: Bir sanat çalışmasının tanımlanması, analiz edilmesi, değerlendirilmesi, yorumlanması, açıklanması ve yargılanması.

Sezgi: Sanatta duyuş suretiyle bir şeyi anlama (Sanat eseri yapımında, büt anlayışlara varmada ya da bir buluşa ulaşmada sezgi önemi büyüktür.).

Simge: İletişim kurma ya da ileti aktarma, bilgi verme amacı içeren gösterge; başka bir şeyi temsil eden edim ya da şey.

Yaratıcılık: Bilinen şeylerden yepyeni bir şey çıkarmak; yeni özgün bir senteze varmaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. İLGİLİ KAYNAK VE ARAŞTIRMALAR

Tüm Öğretim kurumları için Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı eğitim programlarına yönelik çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu bölümde, bu çalışma ile ilgili olarak yapılmış incelemeler ve araştırmalardan sadece birkaçı özet olarak verilmiştir.

Alakuş (2003) “Dünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü” adlı çalışmasında sanat eğitimcilerinin okullarda uyguladıkları plan ve programların yasak savma anlayışla hazırlandığını savunmaktadır. Bu programların eğitimbilim kriterlerine uygun biçimde projelere dönüştürülmesi gerekliliğini belirtmektedir. Eğitimcinin yapacağı ilk iş olarak kendi alanında böyle bir misyon yüklenmeyi hedeflemesi gerekliliğine değindiği gibi eğitimcinin yan disiplinler hakkında çokça okuması ve bilgi sahibi olması gerekliliği üstünde durmuştur.

Atatüre'nin (2001), “İlköğretim Resim-iş (Sanat) Eğitiminde Karşılaştırmalı Durum Çalışması” adlı araştırmasının konusu; ilköğretimde, temeli görsel sanatlara ve tasarıma dayanan resim dersleri amaçlarının gerçekleşme düzeylerinin gözlemlenerek saptanması, öğretmen, okul ve öğrenci birlikteliği içinde yürütülen düşünsel, duygusal, görsel ve bedensel katılımın yer aldığı etkinlikler sürecinin incelenmesi ve nasıl olması gerektiğinin araştırılmasıdır. Araştırma, özel amaçlarla Ankara'da belirli bir bölgede seçilmiş sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapıları farklı üç okulda gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre bir sanat (resim) eğitiminin başarısının; eğitim ortamı, öğretmen ve yönetici üçlüsünün bir sistem içinde, bir bütün olarak uyumu ve niteliğinin yüksekliği ölçüsünde arttığıdır. Bunlardan birinde dahi standartların altında nitelik düşüklüğü, ya da uyum sorunu başarıyı gölgelemektedir.

Araştırmada, çalışmada baştan düşünülen, başarı ile olanakların büyüklüğü arasındaki doğru orantının geçerli olmayabildiği, asgari başarının, öğelerin asgari

standartı aynı anda yakaladığı takdirde sağlanabildiği değerlendirilmiştir. Seçilen üç farklı sosyo ekonomik ve sosyo-kültürel yapıdaki okullarda bu farklılığın sanat (resim) eğitiminin kalitesine düşünülen derecede etkili olmadığı değerlendirilmiştir. Bunun ise okulların her şeye rağmen Ankara gibi büyük bir ilin merkezinde yer alıyor olmalarından kaynaklanabileceği kanaatine varılmıştır.

Eğitim Bilimleri Fakültesi Semineri. (1995). “Eğitsel Etken Olarak Güzel Sanatlar Sanat Eğitiminin Geleceği” adlı çalışmada Güzel sanatların İlköğretim Kurumları Resim- İş Öğretim Programında bulunan resim-iş eğitiminin gerekliliği, ilkeleri, çocuk resimlerinin gelişim basamakları, eğitim durumları, çalışma ortamının önemi, uygulama ilkeleri, dersin işlenişi ve değerlendirmeye ilişkin kısımlarına yönelik görüş ve öneriler bulunmaktadır. Ortaokullardaki duruma ilişkin raporda; ilkokullarda olduğu kadar bir kopyacılık olmamakla birlikte resim derslerinin çocuğu ya bir tarafa iten pratik ya da tamamen bir serbesti yaklaşımlarıyla şaşırttığı, derse giren öğretmenler sayısınca sanat yaklaşımlarının varlığından ötürü anlayış birliğinin yokluğu, nadir de olsa bir çaba içerisinde olan öğretmenlerin ise gereken ilgiden yoksun bırakıldıkları, öğretim programlarının öğretimde birliği sağlayabilecek düzeye sahip olmayışı ve “İş” derslerinin çocuklardan istediği teknik yeterlik ve el becerisinin öğrencileri bunalttığı ve bunun bir an önce terk edilmesinin gereği vurgulanmıştır.

Kagan’ın (1993) “Estetik ve Sanat Dersleri” adlı kitabı Güzel Sanatlar Eğitimine Estetik Eğitimi adı altında geniş kapsamlı değinmiş bir kitaptır. Bu kitapta eğitime dair yapılmış tanımların haricinde, estetik değerin gelişimi, önemi, sanatın kökeni, sanatın yapısı, sanatsal algı gibi eğitimi sanatla ve estetikle birleştiren kapsamlı bir kitaptır. Estetik algının gelişme yolunu doğru yönlendirilmiş olmak kaydı ile sanat eğitime bağlamaktadır.

Karakaya (2002) Çağdaş Yaşam derneği Sempozyumunda “Neden ille de eğitim ve sanat eğitimi?” başlıklı konuşmasını içeren bölümde sanat eğitiminin gerekliliği ve önemi üzerinde durmuştur. Sanat tarihi dersleri ilköğretimde ve ortaöğretimde tarih dersleriyle koşut olarak zorunlu olması gerekliliğine değinirken müfredat programlarını da eleştirmiş ve daha uygun hazırlanması gerekliliğini savunmuştur.

Özsoy'un (2004) "Görsel Sanatlar Eğitimi" alı kitabı resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temellerini de içine alan, son yıllarda Türkiye'de eğitim alanında yaşanan değişim ve gelişmelere, görsel sanatlar (resim-iş) eğitimi alanında bir katkı yapması amaçlanan bir kitaptır. Bu kitap görsel sanatlar eğitiminde tanımlar, görsel sanatlar ve eğitim, görsel sanatlar eğitimi tarihi, genel eğitimde ve görsel sanatlar eğitiminde öğrenmeye ilişkin görüşler görsel sanatlar eğitiminde değişim ve gelişim, görsel sanatlar eğitiminde öğretmenler, görsel sanatlar eğitimi ve taraticılık, görsel sanatlar eğitime yüklenen amaçlar ve gerekliliğine ilişkin görüşler, çok alanlı görsel sanatlar eğitimi, görsel sanatlar eğitiminde görsel standartlar, yirmibirinci yüzyılda görsel sanatlar eğitimi adı altında onbir bölümden oluşmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi toplumun yeni değerlerindendir. Çünkü var olan sistem bu hızlı değişim karşısında artık ihtiyaçlara cevap veremez duruma gelmiştir. Bu noktada insanlık artık sadece bilgilerin değil duyguların eğitimini de göz önüne almak zorunda kalmıştır. İşte bu noktada Sanat eğitimi devreye girmiştir. Aslında her insanda güzele karşı bir ilgi ve güzellik duygusu vardır. Sanat Eğitimi almamış kişilerde dahi bunu ilkel olarak görebiliriz.(Kılıçkan, 1981:8) Dünyamızda eğitim, gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, her ülkede başlıca üç ana alan adı altında verilmektedir. Bunlar genel tanımları ile:

- Bilim eğitimi
- Teknik eğitim
- Sanat eğitimidir.

Sanat eğitimi genel anlamı bir isim olduğu halde dilimizde yaygın anlamı ile görsel sanatlar veya plastik sanatlar isimlerinin yerine kullanılmaktadır. (Karakaya,2002)

Tanım olarak Sanat Eğitimi, bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yeteneklerini ve yaratıcılık güncünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına denir. (Türkdoğan, 1984:14) Sanat eğitimi, yeni bir tanım olarak sanat ve bilim çevrelerince benimsenmiş gibi görünse de, terim, kavram ve kapsam olarak tam yerine oturduğu hala söylenemez. Çünkü bugüne kadar sanatı konu alan eğitimle ilgili oldukça fazla kavram kullanılmış (resim-iş, sanat öğretimi, sanat yoluyla öğretim, estetik eğitim, güzel sanatlar eğitimi, plastik sanatlar

eğitimi sanata doğru eğitim, temel sanat eğitimi vb) ve bu terimler yüzünden zihinler hayli karışmıştır.

Dar kapsamı ile bakarsak sanat eğitimi, görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Sanata ve duyguların eğitimine önem veren okul ya da eğitim sistemlerinde, duygular eğitilirken, zihinsel yeteneklerin, düşüncenin ve zekânın da geliştiği gözlenmektedir. Sanat Eğitimi, duygu ve düşünce arasındaki i  i e geçmiş bağlantıyı vurgularken, öğrenme ve gelişim sürecinin de etkin bir yardımcısıdır. Sanat eğitimi bedene zerafet, zihne soyluluk getiren tek eğitim alanıdır.(Kırışoğlu, 1991:29)

Kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümü yaygın ve örgün eğitim içindeki Sanat Eğitimi anlayışı içine girer. Eğitim, topluma ait bir kurum olduğundan elbetteki onun ihtiyaçları doğrultusunda değişecek ve onun yararına bir takım kurallar saptayacaktır. (Gökaydın,1992:11)

Sanat eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi  ğretir. Sanat eğitimi, sanatçı yetiştirmeye değil; yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi yaratıcılığa yöneltip, onun bilgisel, bilişsel, duysal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Resmin sağlayacağı en önemli avantajlardan biride yaratıcılığın gelişimidir.(Yavuzer,1992:84)

Canlandırabilme ve fikirlerini çeşitli araçlarla sunabilme yeteneği, hem sanatsal hem de bilimsel mesleklerdeki kişilerin eğitimsel başarılarına katkıda bulunmaktadır. Sanat eğitimi, hayal gücünü çalıştırarak, dramatize edip canlandırarak, g  leri geliştirecek yaratıcı çabayı yönlendirmek için gereklidir. Yaratıcılık yetisi çeşitli nedenlerle körelmiş olsa bile, yaşam deneyimleri ve özel programlarla yeniden kazandırılabilir, g d lenebilir ve geliştirilebilir. Yaratıcılık beynin tümel olarak çalışması ile ortaya çıkar. Sanatsal ya da bilimsel alanda başarılı alanlar, tüm düşünce biçimlerini kullananlardır.

Sanat eğitiminin amacı sadece beceri ve yetenekleri ortaya çıkarmak değildir. Aynı zamanda hayatı değerli kılmak ve ondan zevk almayı sağlamaktır. Yani sanat eğitimi; insanı hedef alan ve onun mutluluğu için, insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi amaçlar. Sanat eğitimi; her bireyde estetik kaygı meydana getirmeyi; zihnin bir boyutu olan sanatsal zekânın beslenmesi ve geliştirilmesini, bununla birlikte insana bağlı değerleri iletmeyi hedefler. Sanat eğitiminin bir başka işlevi de, sanat eserlerine olduğu kadar, çevreye ve her türlü görsel nesneye, estetik ölçütlerle ulaşmayı sağlamaktır.

Beğenileri sığ, yalnız kendi sevdiklerini güzel kabul eden insanlar yerine, çevresine ve sanat eserlerine onların kendi nitelikleri, sanatsal dilleri ve kültürel birikimleri doğrultusunda yaklaşan insanlar yetiştirmek, sanat eğitiminin amaçları içinde yer alır.

3.1.1. Sanat Eğitimi Neden Gerekli?

Eğitimci Ernest Boyer, “ uygarlığın başlangıcından itibaren kadın ve erkek müziği, dansı ve görsel sanatları, insanın neşe ve kederini aktarmak için kullanmışlardır. Güzel sanatlar uygarlığın ölçülebildiği araçlardır” diyerek, bu sözleriyle sanatın bir toplumun uygarlaşmasında oynadığı önemli role değinmektedir.

Sanat eğitimi, insan hayatında önemli bir yer tutar. Sanat eğitimi; bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için gereklidir. Sanat, bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği ve yardımlaşmayı, doruyu seçme ve ifade edebilmeyi, bir işe başlayıp bitirme sevincini tatmayı, üretken olmayı sağladığı için gereklidir. Sanat eğitimi, gözlem yapma, yaratıcılık ve pratik düşünceyi geliştirir. Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır. Bireyin el becerisini geliştirir ve sentez yapmasına yardımcı olur.

Sanat Eğitimi süreçleri olan gözlem, araştırma, bulma, uygulama, deneme, denetleme ve sonuçlandırma, bilimsel araştırmaların süreçleriyle hemen hemen aynı olmaları bakımından, çocuk ve gencin çağımızın bilim ve teknolojik dünyasına da hazırlar. Bu arada çocuk ve gence özel kişisel yeteneklerini geliştirme olanağı verilmiş olur. (San,1983:27) Sanatla ister ürün vererek, isterse seyrederek,

dinleyerek, okuyarak olsun ilgilenmek, sadece duyguları ve duyarlılığı harekete geçirmekle kalmamakta, bilişsel ve duyuşsal yönleriyle bütün zihinsel süreçleri canlı tutmaktadır. Bu nedenledir ki aslında sanat eğitimi her yaştaki birey için gereklidir

Sanat Eğitimi; bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilme yeteneklerini ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırma amacıyla yapılan tüm eğitim çabasına denir. Böyle bir çalışma bireyler arası diyalog sağlar ve eşit hakları amaç edinir. İçinde özgürlüğü taşıdığı için sanat, toplum normlarıyla çakışma gösterir, bu da yaratıcılığa temel sağlar. Bireyin sessizliğini giderir; yetilerini harekete geçirerek kendilerine güven sağlamak Sanat Eğitimi ile gerçekleşir. Sanat Eğitimi ikilidir. Sanattan anlayan, onu seven, bilinçle izleyen bireyler yetiştirmenin yanında sanatı yaşam biçimi yapacak bireylere hitap etmek ve sanatçıya çalışma ortamı hazırlamaktır amaç. Eşit hakların sağlanmasında Sanat Eğitimi salt düşünce oluşumu değil, aynı zamanda bir öğrenme sürecidir. Bu hakların sayılması bireyin başarılı bir toplum yapısında yükselme şansını artırır. Ona uğraşlarında objektiflik kazandırır. Sonuçta Sanat Eğitimi; estetik duyarlılık kazandırır. Duygu ve düşüncelerin başka insanlara bu yolla ulaşmasını sağlar. Öğrencinin zihinsel ve algısal yetileri gelişir. Yaratıcı bir düşünce tarzı kazandırır. Sürekli çevresini sorgulayan, eleştiren ve değerlendiren bireyler yetişir. Bu bağlamda Sanat Eğitimi gerekli kılan etmenleri de şöyle sıralayabiliriz.

Toplumsal neden; günümüzde Sanat Eğitimi gerekli kılan en önemli neden; toplumun giderek sanayileşmesi ve insanların mekanik bir ortama yöneltilmesi sonucu bireye duygusal bir takım değerler yüklemidir. Sanat Eğitimi; doğa, madde ve insan arasında ilişki geliştirmeyi sağlar.

Psikolojik neden; bireyi, üstün kılan tasarım ve yaratma yeteneğidir. Sanat Eğitimi bu yetiyi en özgür uygulama alanıdır. Yaratma olayı psikolojik olarak algılamaya yöneliktir. Algı, duyu organlarımız yoluyla çevre hakkında edindiğimiz bilgilerin toplanması ve yorumudur. Ancak bireyde bulunan yaratma gereksinmesi kısıtlanırsa ruhsal yönden uyumsuz bir insan haline döner. Hâlbuki Sanat Eğitimi; algılama, yaratıcı düşünme - hayal gücü geliştirilme, analiz ve sentez, yaratıcı problem çözme ve yorumlamayı içerir.

Sanat Eğitimi, teknik becerilerin gelişmesini de sağlar. Resim ya da çizimle de, müzik ya da diğer bir güzel sanat dalında da beceri kazanma aracı olmasıdır. (Çellek,2003:4)

- Sanat Eğitiminin gerekliliği
- Uygur bir toplum yaratır
- İnsan ruhunu yüceltir, ruhsal gereksinimleri doyurur
- Dengeli bir birey yaratır
- Zihinsel yetileri geliştirir.
- Kendine güvenen insan yetiştirir.
- Teknolojik yoğunlaşma karşısında denge oluşturur.

- Sanat eğitimindeki değişimler, toplumdaki bilimsel, teknolojik, kültürel, siyasal değişimlere de bağlıdır. Aynı biçimde bir toplumsal kurum olarak “okul” ve bir toplumsal bilim ve düzenece olarak “eğitim” de değişime uğrayacaktır ve uğramaktadır

Sanat eğitimi, eğitim-öğretim çocuğun imgeleminin canlı tutulup yaratıcılığa çevrilebileceği biçimde tasarlanmalıdır. Yeteneklerin çeşitliliğini hesaba katmayı bilen, derinliğine bir öğretim gereklidir. Çünkü yaratıcılık, akli da bir dereceye kadar kullanarak birtakım tekniklerin kazanılmasına bağlıdır.

Bir toplumun kültürünü kuşaktan kuşağa aktarılması çok önemlidir ve bu görev okullarıdır. “Görsel sanatlar öğretimini kapsamayan bir eğitim eksiktir, çünkü kültürün en geçerli yönünü öğretmemektir.” (Özsoy,2003:48)

Görsel sanatları kapsamayan hiçbir okul öğretim programı başarılı değildir. Sadece kendi kültürel mirasımızı iletmeye yönelik yaşantı ve deneyimler, sadece bireysel gelişim ve sanatla ilgili mesleklere hazırlık için değil, aynı zamanda boş zamanları değerlendirme etkinlikleri için de sanat dersleri önemlidir. (Michael,1993:10) Bu sadece okuldaki çocuğun değil hayatın içindeki yetişkin birey içinde alınmış, öğrenilmiş bir derstir.

3.1.2. Kişilik Gelişiminde sanat eğitiminin önemi

Eğitilmiş insan her yönüyle gelişmiş bir kişilik ve toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış insan olabilmektir. Hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olasıdır. Doğuştan yaratıcı güçlere sahip bireyin , bu gücünün ortaya çıkarılması yollarından biri de insanın "estetik eğitimi" yani sanat yoluyla eğitimidir. Bu anlamda, kişilik eğitimi sanat eğitiminin amaçlarından biri olmaktadır. (Gençaydın,1993:2)

İnsanın ancak güzellik aracılığıyla özgürlüğe ulaşabileceği düşüncesini temele koyan Schiller, insanın kendisindeki humanite'yi realize etmesinde estetiğe kurucu bir rol verir. Estetik durum içinde insan, hem duygusal hem akılsal yönünü özgür ve uyumlu bir bağıntı içine sokabilir.(Altuğ,1989:180)

Eğitilmiş insan her yönüyle gelişmiş bir kişilik ve toplumsal sorumluluk bilincine ulaşmış insan olabilmektir. Hızla değişen dünyanın dinamik yapısına ayak uydurabilmek ancak yaratıcı güçlerle donanmış bir kişilik geliştirmekle olasıdır. Doğuştan yaratıcı güçlere sahip bireyin, bu gücünün ortaya çıkarılması yollarından biri de insanın "estetik eğitimi" yani sanat yoluyla eğitimidir. Bu anlamda, kişilik eğitimi sanat eğitiminin amaçlarından biri olmaktadır. (Gençaydın,1993:2)

Schiller, "İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Mektuplar" adlı eserinde, insanın gelişiminin amacını yeteneklerin tüm yönlü geliştirilmesinde, yani şahsiyetin harmonik bir bütün olarak geliştirilmesinde görmektedir. Tek yönlü eğitimin insan kişiliğindeki uyumu bozduğunu savunur. Duygu ile aklı en iyi bütünleştirenin de güzel sanatlar eğitimi olacağını belirtir.(Aytaç,1980:242)

Yetenekler, kişiliğin parçası durumunda olup kişiliği, kişinin tanınması yönünden de etkilerler. Sanat eğitimi yoluyla hem çocuğun kişiliğini olumlu yönde etkileyip kendini korumasını sağlayabiliriz, hem de onların kişiliğini daha derinlemesine tanıma şansı elde edebiliriz. Eğitim, mesajı yalnız ulaştırmakla kalmayacak, aynı zamanda onu yapılandıracaktır. Çocuk yeteneği sayesinde tanınıp dikkate alınabilecek ve çevresi farkına varabilecektir. Gerek zekâ gerek özel yetenekler, çocuklar ve yetişkinlerde kendine güven ve saygınlık kazanmayı sağlayacak yeterliliklerin geliştirilmesine neden olmaktadır. Özel yetenekler

güdülenmeyi de sağlayarak, yeteneklerin denenme ve kullanılma istemini sürekli kılacaktır. Deneme güdüsünün güçlü olması ise özel yeteneklerini erken yaşta göstermelerine neden olacaktır.(Morgan,1980:204)

3.2. Yaratıcı Düşünce-Bireysel Yaratıcılık

Çağdaş eğitim; bireyleri alanında yaratıcılığa götüren eğitimidir.(Karakaya,2002) Yaratıcılık çok farklı tanımı olan bir kavramdır. Yaratıcılığı açıklamak için birçok düşünür, sanatçı, eğitimci ve psikologlar çeşitli tanımlamalar yapmışlardır.

“Yaratıcılık, bir tür meydan okumadır.” (E.Becer),

“Yaratıcılık, bir disiplin sorunudur” (W. Bernbach),

“Yaratıcılık, daha önce hiçbir araya gelmemiş iki kavram ya da nesneyi orijinal bir bileşim oluşturan üçüncü bir kavram ya da nesneye dönüştürme becerisi” (Yönetmen L.Ernst)

“En fazla kaynaktan yararlanan en yaratıcıdır”(Oregon Üniversitesinden J.D. Ewan)

“Yaratıcılık bir davranış biçimidir”(Sezer)

“Bir yaşantıyı, bir varlığı, bir oluşumu ortaya çıkaran süreçtir” (Webster) vs. bunlardan bir kaçıdır.

Tüm tanımlarda da doğruluk payı vardır. Yaratıcılık bu tanımların tamamıdır aslında. Yaratıcılık her alanda bilinmeyen bulma, özgün olma, her yeni karşılaşmaya, probleme farklı çözümleme uğraşısıdır. İnsan doğayı değiştirerek ona üstünlük sağlar.(Fisher,1995:17)Düşünme gibi insana ait bir özelliktir. Tüm insanlarda, değişik alanlarda şu veya bu biçimde kendini gösterir. Doğurmak, var etmek, üretmek gibi anlamları içinde taşır.

Çağdaş teknoloji patlaması ile toplumlar geliştikçe, sadece alışkanlık değil, başka temel güçlerin, yeteneklerin de geliştirilmesi önemini ortaya çıkarmıştır. Hele üretim ile üretici insan sosyal ve ekonomik bir bağ içinde olunca, insanın yaratıcı bir eğitimle eğitilmesi, yaratıcı gücün geliştirilmesi, mutlak bir zorunluluk olur. Böylece

insanın belli durumlara ayarlı bir robot olmadığı gerçeği kuramlaşır, yasa halini alır. (Gökaydın,1992:4)

Sanat Eğitimi bir disiplin eğitimidir. Öğrenciyi çalışma tarzında özgür bırakmak ama çalışmasında disiplin istemek. Ancak bu disiplinle, düşünsel derinlik ve estetik problemlerde tasarımlar yaratılabilir. Yaratıcılık disiplinle örtüşür “E.Paul Torrance 1980’lerde yaratıcı zekânın geliştirilmesine çok daha fazla önem verilmesi gerektiğine, hayatın standartlaşmasından ziyade, artan çeşitliliğe toplumun çaba göstermesinde ve bu konuda atılım yapmasında ısrar eder. Konuların yaratıcı öğrenme etkinlikleri yoluyla öğrenilmesinde kolaylaştırıcı olunmasının mümkün olduğuna işaret eden Torrance, yaratıcı zekanın, hayatı geliştirmenin, zenginleştirmenin yanı sıra gelecekteki problemleri araştırmada, akademik yetileri kullanmada ve gelecekle ilgili daha anlamlı hayaller kurmada kullanılabileceğine inanır.” (Özsoy,2003: 47)

3.3. Estetik

Estetik sözcüğü, Yunanca duyum anlamına gelen aestesis sözcüğünden alınmıştır. Bunu en evvel, filozof Kant, duyarlılığı (sensibilite) ve duyuları (sens) incelemek için genel bir terim olarak Critique de la Raison Pure (Salt Aklın Eleştirimi) adlı eserinde kullanmıştır. Daha sonra, aynı okula bağlı olan Baumgarten, sanat ve güzel konularını inceleyen özel bir bilim adı olarak bu terimi felsefeye mal etmiştir. Bugün de bu sözcük, güzellik bilimi veya güzel sanatlar felsefesi anlamını taşımaktadır .Estetik, felsefi bilimler arasında bir süre bağımlı bir bilgi türü sayılmış, sonra bağımsızlığını korumuş, fakat sosyoloji ve psikolojinin baskısından kurtulamamıştır. (Sena,1993:9)

Bazıları estetiği, çok modern bir bilim olarak görmektedirler. Bunun nedeni, felsefi estetik dediğimiz estetiği tek yanlı ve eksik olarak kavramaktan ileri gelmektedir (Tunalı,1983:19).Estetik olgusu ortaçağdan beri süregelmektedir. Romantizm neredeyse tarihsel perspektifi çarpıtarak Ortaçağ’ın önemi üzerinde durduysa, bunun nedeni ortaçağda bir duygu estetiğinin başlangıcını görmesiydi.(Eco,1998:70)

Estetik düşüncesi ilk kez mitolojinin ana bağrında ortaya çıkmıştır. Antik çağda insanın kendi kendisine sorduğu ve bunlara o zaman için mümkün biricik yanıt biçimi içinde, yani mithos biçiminde bir yanıt aramaya çalıştığı sorular, rahatlıkla estetiksel diye gösterebileceğimiz sorulardır (Kagan,1993:19). Estetik her ne kadar bağımsız bir bilim olarak ancak iki yüzyıllık bir geçmişe sahipse de estetik sorunlarla ilk. uğraşları ilk çağdan başlayarak izleyebilmekteyiz. Ancak, Antik Grek dünyasında güzele ilişkin düşünceler daha çok ahlak ve siyasa ile birlikte dile getirilmiş (Arat,1996:37). O zamanlar, güzellik, tanrısal bir etkiye, tanrısal bir öge olarak; sanat da, tanrıların insanlara bir armağanı olarak kavranmaktaydı. Ancak burada, çok önemli bir başka şeyi de vurgulamak gerekmektedir; kuramsal olmasa da, sanatsal-imgesel biçimde dile getirilmiş, ilk estetik insanlık anlayışı budur (Kagan,1993:19).

Antik estetiği diğerlerinden ayıran en belirgin özelliklerden biri, güzel yalnızca açıklamakla kalmaması, yüzyıllarca klasik olarak sürececek olan artistik kurallar saptayarak güzel kavramını tanımlamasının (Doğan,1998:28) yanı sıra Grek estetiğinde karakteristik olan, bu estetiğin güzel düşüncesi ile başlamasıdır. Güzel kavram, Grek estetiğinin olduğu gibi, genel estetiğin de ele aldığı ilk temel bir estetik kavramıdır. Bunun için Grek estetiği ilkin bir güzel felsefesi olarak doğmuştur. Bu felsefe sonra bir güzellik metafiziğinde doruk noktasını bularak, buradan Ortaçağ'a ve Yeniçağ'a geçerek günümüze ulaşmıştır. Öte yandan bu güzellik felsefesine paralel olarak estetik obje ve sanat üzerine olan düşünme doğmuştur (Tunalı,1983:18).

3.3.1. Estetik Değer

İnsan, çevresindeki varlıkları, olay ve olguları kavrayabilen, ilişkiler kurabilen, seçebilen, bilgi ve bilinç sahibi bir varlıktır. İnsanın bilgi sahibi olmasında temel etken akıldır. Ancak insanın duygu yönü de vardır. Kimi şeylerden hoşlanan, haz duyan, coşan, neşelenen ya da bunların tersi üzülen, elem duyan, nefret eden vb. duygusal davranışları da olan karmaşık bir yapıya sahiptir. Toplumsal bir varlık olarak da, toplumun maddi ve manevi kültürel değerleriyle birlikte kişilik özelliklerini geliştirir. Kişilik özellikleriyle birlikte değer yargıları da oluşur.

Geliştirdiği değerler içinde doğru-yanlış, güzel-çirkin, iyi-kötü gibi değerler vardır. (Balcı,2005:67)

Grek estetiği güzel ve sanat eseri ve genel olarak sanat üzerinde düşünmüş. ve bunun sonucu olarak da bir güzellik felsefesi ve bir sanat felsefesi halinde meydana gelmiştir. Bu söylediklerimizden çıkan sonuca göre, felsefi estetik, daha antikitede kurulmuştur. (Tunalı,1983:19).

Bir felsefe disiplini olan estetikle, ayrı bir bilim olan estetik arasındaki ilişki, doğa felsefesi ile doğa bilimleri arasındaki ilişki gibidir. Doğa bilimleri, doğanın varlığını önceden kabul ederek, onun yasalarını araştırır. Aynı şekilde ayrı bir bilim olan estetik de, estetik değerler olgusunu varsayarak, bunların ilkelerini araştırmaya çalışır. (Geiger,1993:140). Doğanın yazarı, (yani Tanrı) bizleri erdemli eylem için Ahlakçılarımızın düşlediğinden çok daha iyi bir şekilde, bedenlerimizi korumak üzere sahip olduğumuz türden çabuk ve güçlü öğütlerle donatmıştır. Bize her erdemli eylemin kaynağı olacak güçlü duygulanımlar vermiş ve erdemi karıştırdan kolaylıkla ayırt edebileceğimiz ve izlemekten mutlu olacağımız sevimli bir biçim kılmıştır. (Arat,1981:34)

“Sanattaki güzel doğadaki güzelden üstündür” (Hegel,1982:66) ve “Yalnızca dürüst (hiçbir gerçek istemediği) ve bağımsız olduğu (gerçeğin hiçbir yardımı beklemediği) oranında görünüş estetiktir” (Schiller,1990:138) diyen ünlü estetikçiler gibi beğeni üstüne ifade edilen farklı görüşleri vardır. Herkes beğenisini hür olarak değerlendirip ifade eder. Bu beğeni, kişinin duygularına bağlıdır ve tamamen özeldir. Hoşa gitme ve güzel bulma olayları mantıksal yargılar gibi değerlendirilemez. Kimse kendinin güzel bulduğunu başkalarının da güzel bulmasını bekleyemez. Çünkü bu yargıların kişiye has olduğu baştan kabul edilir. Ancak burada estetik yargıyı hiçbir prensibe dayanmayan, sadece duyu hoşlanmasına dayanan keyfi yargılardan da ayırmak gerekir. Estetik yargılar ortaktır. Özgür olarak hüküm veren insanlar o çağda, o toplumda geçerli olan ortak estetik duyguya göre karar verirler. Bu duygu, sübjektif olmakla beraber bütün insanlarda ortaktır. Estetik yargılar zorunludur. Bu zorunluluk ortak estetik duygudan gelir. Güzelden, hoşluktan duyulan haz tamamen keyfi ve kişinin kendisi için olduğu halde, güzelden dolayı duyulan haz başkalarında da bulunur ve zorunlu bir hoşlanmadır. Bu haz bütün insanlarda olması gereken

bireyüstü bir hazdır. Bir kişi güzel bulduğu bir şeyi, herkesin güzel bulmasını ve beğenmesini ister. Ama farklı kültürlerden, farklı çağlardan, farklı eğitim düzeylerinden insanlar ele alındığında estetik duyguların farklılaştığını görürüz. Bütün dünyada resim, heykel, edebiyat, müzik alanlarında değer noktasında ortak kanıya varılmış eserler varsa, bu bize genel estetik yargıların varlığını ispatlamaktadır.

Toplumlarda ki kültürel yapılarda görülen farklılıklar sanat eserlerine de farklılık olarak yansımaktadır. Dolayısıyla estetik beğenide kültürden kültüre değişir. Ayrıca bir kültür içinde eğitim de insanların beğenilerini değiştirir. Bu nedendir ki farklı eğitim düzeylerindeki insanların estetik yargıları birbirinden farklıdır. Her ne kadar estetik yargılar bireyseldir dense de bazı sanatçılar ve onların ortaya koyduğu eserler çok seyretiliyor, dinleniyor, okunuyorsa, bunlarda herkesin kabul ettiği ortak estetik değerler var demektir. Kant'a göre duysal beğeniye dayanan bazı yargıların tamamen sınırlı ve kısa süreli kişisel yargılardır, ama gerçek estetik yargılar duysal olmaktan çıkıp düşünsel düzeye çıkar, kişisel olmaktan çıkıp zorunlu ve genel hale gelir. Kant ayrıca beğeni yargılarının insanların ortak estetik duygusuna dayandığını söyleyerek de, insanlar arasında ortak estetik yargıların bulunduğunu savunuyor. Öte yandan Wittgenstein, estetik yargıları kişilerin zevkleri, hoşlarına giden şey olmaktan çıkarıp tamamen uzmanlığa bağlayarak, onların ortak ve değişmez olduğu konusunu iyice vurguluyor. Yani estetik yargıların temelinden duygusallık kaldırılıyor, düşünsellik ve bilgi konuluyor.

Sanat kullanım kadar yararlı işlevlere yönelince ve dikkatler görünüşe kayınca, estetik beğeni duyarlılığı da kendiliğinden gelişmiş oluyordu. Bir resim ya da güzel bir vazo, bir yatırım aracı ya da tarihi veri olarak değer kazanmaya başlamıştı. Ama yine de bir sanat eseri olarak o nesnenin varlığının temel noktasını zevk sunma ya da uyarıcı gücü oluşturmuştu. (Özsoy,2003:40)

Tüm bu açıklamalar eşliğinde sanatla birlikteliğin başlangıcının ta mağara dönemindeki ilk insanlara kadar ulaştığı düşünülürse; sonrasında yapılan çömleklerin o dönemde bile işlevi yanında süslenmesine ihtiyaç duyulduğu, şu zaman geldiğinde ise ilkel insanın dahi ihtiyaç duyduğu, uygulamaya çalıştığı estetik bakış açısını göz ardı etmenin artık mümkün olmadığı ortadadır.

Estetik bireyde ayırt edici kuvvettir. Bu, seçme olayını da beraberinde getirir. Kanında canında hiçbir estetik yan bulunmayan kimseler, estetik nesneyi yanlış bir yanından tutarak, ondaki gerçek değerleri görmezler. (Geiger,1993:25). Bu da Sanat Eğitimi gereklidir.

3.4. Ülkemizin Sanat Eğitimine Bakışı

Bu ders çocuğun, yeteneklerini geliştirir, yapıcı, yaratıcı etkinliklerde sorumluluk duygusunu kazandırır. Resim-iş dersinin bu görevleri gerçekleştirebilmesi; bu dersin gereği gibi işlenmesine, özel alan ilke yöntemlerinin uygulanmasına, araç ve gereçlerin teminine, öğretmenlerin bu dersin önemini benimsemesi öğretim tekniklerini bilmesine bağlıdır. (Sezer,2001:3)

Sanat eğitimi, yaratıcılık, estetik bilinç gibi artık çok konuşulan, gelişmiş dünya ülkelerinde önemsenen olgulardır. Eğitim programlarımızda 1913 yılından sonra yer alan ve çağımızda psikoloji alanında yapılan araştırmalar sonucu önemi daha da artan bu derse ülkemizde yeterli ilgi gösterilmemiştir. Güzel sanatlar liselerinin açılışı, normal liselerde özel sanat bölümlerinin kurulması, görsel sanatlar eğitimine olan ilginin öğretmen yetiştiren kurumlara yansması gibi gelişmeler bizde de vardır. Ancak bu kıpırdanış bir türlü yeterli düzeye ulaşamamıştır. Hatta lafta kalmaya yönelik bir uygulama sorunu vardır. “....ülkemizde, bireyin eğitimi için hiçbir ders ve disiplin sanat ve eğitimi kadar dışlanmamış ve önemsiz bulunmamıştır.”(Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Sempozyumu 2002:130)

Toplum resim dersine bilgisizlikle yaklaşmaktadır. Bu anlayış okullarımızda da çok fazla değişiklik göstermemiştir. Okullarımızda da hala resim ve müzik dersleri sadece törenleri süsleyen bir sosyal faaliyet olarak görülmektedir. Schiller, insanın insan olması için, estetik insan olması gerekir, derken devletin de estetik bir devlet olması gerektiğini düşünmektedir. Güzeli oynayan ve sürekli oynadığı için Özgür olan bir ortamda devletin estetik devlet olması zorunludur. Çünkü böyle bir devlet ancak böyle bir güzeli özgürce oynar ve insanlara güzeli ve özgürlüğü oynatabilir. Ancak estetik bir devlet eğitim sisteminde oyun içtepisini programa getirip güzeli ve oyunla gündeme gelen özgürlüğü bireylerine yaşatabilir. (Turgut, 1990:71) Schillerin yıllar öncesinden estetik eğitime devletin destek vermesi

noktasında böylesi bir duyarlılıkla yaklaşmasına rağmen günümüzde halen resim ve müzik etkinlikleri çocukların kişiliğini geliştiren dersler olmasına karşın ana - babalar, sosyal ve eğitim çevresi bakımından "Ressam mı olacak ?" sorusu sıkça rastladığımız bir sorundur. Bu ön yargıyla, baş etmek oldukça zordur. Çünkü eğitimciler bile bu derse aynı yargı ile bakmaktadır. Oysa resim dersi bir ifade ve karakter dersidir. Çocuk bu derste kişiliğine çok zengin malzemeler katabilecektir. Güzeli çirkinden, iyiyi kötünden ayırmasını öğrenir. Yaratıcılığı engellenmemiş, gözlem gücü ve beğenisi incelmış bireyler, eğitim dışına çıktıkları zaman - güzeli ve iyiyi - seçici olacaklardır. Eleştirel yanlarıyla çevrelerini olması gereken en iyi koşula çekme gereksinimini hissedeceklerdir.

Resim-iş dersleri ilköğretim okullarında sanatsal anlatım ve beceriyi geliştiren teknik bir derstir. Genel eğitimin tümü içerisinde bir anlatım dersidir; öze ilke ve yöntemleri vardır.

Çocuk, resim-iş dersi aracılığıyla duygu, düşünce ve yaşantılarını çizgi, biçim ve renklerle anlatmak olanağını bulur. Bu sırada iyi anlayamadığı konuları öğrenme ve gereksinimini duyar, yaparak yaşayarak öğrenir. Bir yandan öğrenmeyi güçlendirirken diğer yanda duygu, düşünce ve hayalleri ile kişiliğini geliştirir. Günümüz koşullarında daha da karmaşık bir hale gelmiştir. Çarpık kentleşmenin getirdiği olumsuz koşullar o kadar çeşitli ve girifttir ki; erozyona uğramış, kimlik bunalımına düşmüş, yaşam kalitesini düşüneyecek durumdaki kitlelerin içinden gelen öğrencide estetik kaygı yaratmak, güzeli - iyiyi tanımlarını, bulmalarını beklemek gittikçe uzaklaşan bir hedef olmaktadır. Çağımızın belki en görünür özelliklerinden biri, çocuğun önem kazanmış olmasıdır. Birçok gizli kalmış gerçekleri aydınlatmış olan gerçekçi görüş, nihayet Freud'un önerdiği "içimizdeki çocuk" olayı, Einstein'ın evrene tuttuğu ışık kadar önemlidir. Çocuğun, büyükten farklı bir yaratık olduğu gerçeğini, çok önce ortaya koyan Rousseau, zamanında dikkate alınmış olsaydı, bu konuda daha erken, doğru ve hızlı gelişmeler beklenebilirdi. (Gökaydın,1990:2)

3.5. İlköğretim Çağı Çocuklarının Bilişsel, Bedensel ve Kişilik Özellikleri

Görsel sanatların başlangıcı aileden ve okul öncesinden başlar. Küçük bir çocuğun gelişigüzel çizdiği karalamalarla başlayan bu süreç zaman ilerledikçe anlam ifade eden şekillere dönüşür. Böylece insanın görsel sanatlarla olan ilişkisi küçük yaşlarda başlamış olur. Çocuk okula başladığında şekiller ve biçimlerle düşüncesinin zihinsel, ruhsal ve duygusal içeriklerini somutlaştırır. Bu aşamada okullarda resim dersleri çocuğa bu aşamada yardımcı olur.

Piaget, insanın bilişsel gelişimini evrelere bölen yaklaşımını geliştirirken ünlü Amerikalı eğitimci John Dewey'in görüşlerinden etkilenmiştir. Dewey'e göre insan kendi eylemleriyle yaparak, yaşayarak öğrenir. Bunun için insana gerekli öğrenme fırsatları sağlanmalıdır. Organizma doğası gereği etkin, araştırmacı ve amaçlıdır. Yaşamı, anlamlı kılmak için, organizma kendini geliştirmek gereksinimindedir. Yetişkinlerin yapması gereken, çocuğun bu gelişme ve ilerleme potansiyelini olumlu hedeflere yöneltmektir.

Piaget, özellikle Dewey'in aktif öğrenme ve sosyal çevre değişkenlerinin önemini vurgulayan görüşlerinden hareketle, eğitimin uygun yaşantılarla desteklenmesi gereğine dikkat çekmektedir. Piaget'e göre (1976) eğitimin görevi, bireyin potansiyel yeteneklerini olabildiğince geliştirerek, başarılı bir biçimde sosyal yaşama uyumunu sağlamaktır. Piaget'nin eğitime ilişkin bazı görüşlerine bakarsak:

1. Öğrenme yaşantıları, çocuğun bilişsel gelişme düzeyine uygun olmalıdır. Başka bir anlatımla öğrenme yaşantısı, her gelişim evresinin bilişsel özelliklerini yansıtan bir içeriğe sahip olmalıdır. Yani her yaşta her şey öğrenilemez. Çocuk öğrenilecek öğretilecek konuları algılama düzeyine erişmiş olmalıdır. Bu eğitim çocuğun bilişsel gelişiminide destekler nitelik göstermelidir.

2. Okul gerçek yaşamın canlı ve dinamik bir kesitini oluşturmalıdır. Bu amaçla sosyal yaşam, bütün öğeleriyle eğitim sistemine yansıtılmalıdır. Böylece farklı görüş ve yaklaşımlarla sürekli olarak etkileşim olanağı bulan çocuk, giderek benmerkezcilikten kurtulur. Öte yandan sosyal etkileşimin yoğunluğu, çocuğun şematik algısını nitelik ve kapsam açısından geliştirerek sürekli yeniden yapılandırma olanağı sağlar. Bu koşullardaki çocuk, hem sağlıklı biçimde

bireyselleşir hem de sosyal uyum yeterliği gösterir.” Bunun sonucunda da ulaşmak istediğimiz noktaya, yani okulda öğrenilen bilgilerin sosyal yaşamda hayata geçişi başlamış olur. (Aydın,2004:42-43)

Çocuğun öğreneceklerinin doğru zamanda, doğru şekilde ve doğru yerde verilmesinin önemi ortadadır. Çocuğun sanat eğitimi almaya başlaması için de doğru zamanın iyi belirlenmesi gerekmektedir.

Çocuğun okulda, her yaşta sanat eğitiminden yararlanması mümkün. Ancak burada karşımıza bir soru çıkıyor;

Çocuğun okulda bilinçli bir sanat eğitimine başlaması için en doğru yaşı bulmak için bu dersin en bilinçli verilebileceği dönemi belirlemek gerekmektedir. Bu nedenle önce çocuğun hangi evrede bu yeterliliği kazandığını bulmak için bilişsel eğitim evrelerini gözden geçirmeliyiz. Önemli olan çocuğun büyürken geçirdiği evreleri bilmek ve bu bilinçle yönlendirme yapmaktır. J.Piaget’nin “zihin gelişimi” ile ilgili bu kuramı, eğitimde gözlem ve deneye ne kadar önem verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu etkinliklere yer verilerek yapılan bir öğretimde çocuk hem kendi yaşantıları hem de öğretmenin soruları ile yeni “düşünce yapıları” kurmaya itilmiş olur. Buda çocuğun zeka bakımından gelişmesine yol açar.Çocuğun yetişkin mantığına erişmesi, eğitim aracılığıyla hem hızlandırılabilir, hem de kuvvetlendirilebilir. Görülüyor ki çocuğun zihni ile yetişkin zihni arasındaki ayrım, yalnız bir nicelik ayrımı değil, aynı zamanda bir nitelik ayrımıdır. Eğitimin bunu her zaman göz önünde bulundurması gerekir. (Binbaşioğlu,1987:112)

Buna göre çocuğun sanatsal anlamda gelişimine bakacak olursak; 2 yaşlarında karalama bağlamında başlayan çizimler 4 yaşına kadar devam eder. Gelişigüzellik yerini zamanla organize edilmiş kontrollü biçimlere bırakır. Kontrollü karalamalarda çocuk yeni hareketlerinden, yeni uyarımları keşfetmeye, keşfettikçe de haz duymaya başlar. Çocuk resminin özellikleri, yaşı özelliğini taşır. Piaget bu döneme “İşlem öncesi evre(2–7 yaş)” demektedir ve Piaget bu devreyi kendi içinde 0-2 yaş duysal motor evre ve 2-7 yaş işlem öncesi evre olarak iki bölümde incelemiştir. Okul öncesi eğitimi de düşününce bizim dikkate almamız gereken kısım 5 yaştan itibaren yani işlem öncesi evreden başlar. Fakat bu evrede çocuklar henüz

konular arasında mantıksal ilişkiler kuramazlar. Çünkü henüz olayların oluşturan neden-sonuç ilişkilerini anlayacak bilişsel yeterlilikten yoksundurlar. Dolayısıyla bu evreye işlem öncesinin adının verilmesi, çocukların işlem yapacak bilişsel yeterlilikten yoksun olduklarının anlatımıdır, diyerek açıklamıştır.

9,12 yaş gerçekliğe atılan yaşlar olduğundan çocuklar ayrıntıya girerler. Renkleri de iyi kullanırlar. 13 yaşında Perspektifsel bir bakışta gelişir. Piaget bu devreye Somut İşlemsel Evre (7-12 Yaş) demiş ve Bu evrede çocuklar, hızlı bir bilişsel gelişme gösterirler. Nesnelerin konumlarının ya da fiziksel yapılarındaki değişimlerin miktar, kütle, ağırlık, sayı gibi özelliklerde değişme yaratmadığını anlarlar. Başka bir anlatımla, tersine dönebilirlik ve korunum kavramlarını edinirler. Buna göre algılanan görüntülerin yanıltıcı olabileceğinin bilinciyle, gerçeği değişik açılardan test ederek anlamaya çalışırlar, (Aydın,2004:40) diyerek açıklamıştır.

Bu evredeki çocuklar, nesneleri birden fazla özelliklerine göre sınıflandırabilirler. Örneğin bitki ve hayvan türlerini, belli özelliklerine göre sınıflandırabilirler veya parçaları bir araya getirerek bir bütünü farklı şekillerde yeniden oluşturabilirler. Ancak soyut kavramları anlama yeterliğine henüz ulaşmamışlardır. Dolayısıyla anne babaların ve öğretmenlerin çocukları soyut düşünmeye özendirmeleri ve yöneltmeleri gerekir. Örneğin resim, drama çalışmaları, tartışma, beyin fırtınası gibi yöntemlerle, demokrasi, özgürlük vb. kavramların irdelenmesi, çocukların soyut düşünme evresine geçişlerini hızlandırır. (Aydın, 2004:41) Bu dönemde de çocuk oyuna düşkündür. Paylaşmayı, yarışmayı, başkaları ile olumlu ilişkiler kurmayı öğrenerek kendini oyunlar içinde tanır ve geliştirir.

Yine Piaget'e göre Soyut İşlemsel Evre (12 yaş ve sonrası)'nda ise çocuk çok yönlü, soyut ve analitik düşünme başlar. Soyut işlemler olarak adlandırılan evrede, çocuk bir problemi çözmek için farklı denenceler kurar ve bunların her birini test ederek en doğru çözüme ulaşır. Başka bir anlatımla bu evrede bireyin mantık örüntüsü ve düşünme sistematığı bir yetişkininki kadar gelişmiştir. Bu evrede soruna değişik açılardan bakabilen veya başkalarının görüş açılarını kavrayabilen bireyler, aynı zamanda olumlu sosyal ilişkiler içinde kendilerini geliştirirler. Başkalarının görüşleri ve değer yargılarını önemseyerek davranışlarını onların tepkide bulunma yollarına göre şekillendiren bireyler, toplumsal yaşama etkin biçimde katılırlar. Bu

evrede dil ve zihinsel yetenekler, oldukça ileri düzeydedir. Kuşkusuz dil ve zekâ açısından gelişme, geniş ölçüde biyo-fizyolojik olgunlaşmaya bağlıdır. Buna göre gelişmiş beyin fonksiyonlarına sahip olan ergenler, tümevarım, tümdengelim karşılaştırma, usamlama, gibi tüm akıl yürütme yollarını kullanabilirler. Ancak beynin biyolojik ve nörofizyolojik olgunlaşması bu tür yeteneklerin ortaya çıkması için yeterli değildir. Piaget, yetişkinlerin önemli bir bölümünün yaşamları süresince soyut düşünme aşamasına ulaşamadıkları görüşündedir. Çünkü öğrenme ve gelişme sadece fizyolojik olgunluğa bağlı değildir. Bunun için uygun bir sosyal çevre ve yeterli nicelik ve nitelikte öğrenme yaşantısı gereklidir (Aydın, 2004:42) Bu yaştaki çocuklar tartışmalara katılmayı severle, mantık oyunları ile uğraşmaktan hoşlanırlar. Öte yandan müzik, şiir, dans gibi duygu ve düşüncelerin sembollerle aktarıldığı etkinliklere ilgi artarak sadece izleyici olmakla yetinmez, uğraş alanı olarak da seçer.(Erden,Akman,1998:68)

Yaratıcılık ve zekâ ilişkisi üzerinde çok tartışmalar yapılmıştır. Hatta zekânın kesinlikle yaratıcılığa etkisinin çok olduğu düşünülmüştür. Yani yaratıcı insanın zeki insan demek olduğuna inanılmıştır. Ne var ki yapılan araştırmalar bunun desteklememiştir. Yapılan araştırmalara göre varılan sonuçlarda aksine zekânın yaratıcılık üstünde tek başına belirleyici olmadığı ortaya çıkmıştır. Getzels ve Jackson'ın çalışmasında, bireysel yaratıcılık testi ile zeka testi puanları arasında 0.30 bir korelasyon bulunmuştur. Zeka puanları ile yaratıcılığın beş alt boyutu arasındaki korelasyon ise 0.15 ye 0.53 arasında değişmektedir (Sungur,1997:54). Buna göre öğrenci zekâ seviyesi şu düzeye geldiğinde daha yaratıcı olacaktır gibi bir yargı imkânsızdır.

Bu bilgiler ışığında öğrenme yaşantıları çok boyutlu ve soyut düşünme kapasitesini geliştirmeye dönük bir anlayışla geliştirilmelidir diyebiliriz. Bu bağlamda ergenlerin bilimsel ve sanatsal etkinliklere yönlendirilmesine özel bir önem verilmeli ve bu kapsamda Sanat eğitimi ilköğretim II. Döneme denk gelen bu evrede başlamalıdır.

Tabî ki sanat eğitimi, estetik eğitimi sadece okulla sınırlandırılmaz. Ancak okulda gerçekleşen örgün eğitim etkinlikleri, öncelikle bireye yaşamdan haz duyma erdemini kazandırmalıdır. Böylece birey, yaşamın her döneminde bilim ve sanatın

sınırsız olanaklarından yararlanarak kendini gerçekleştirir.

3.6. Çocuk Resminde Çizgisel Gelişim Evreleri

Birçok araştırmacı Çizgisel gelişim evrelerini belirlemiştir. Bu evrelerin isimlendirilmesi birçoğunda benzerlikler gösterir. Buna göre:

1. Karlama evresi (2-4 Yaş)
2. şema öncesi dönem (4-7 Yaş)
3. şematik dönem (7-9 Yaş)
4. Gerçekçilik (gruplaşma) dönemi (9-12)
5. Görünürde (doğalcılık) dönemi (12-14 Yaş) (Yavuzer, 1992:31)

şeklinde gruplamıştır.

Bazı kaynaklarda ise Lowenfeld'in belirlediğı gelişim evreleri baz alınmıştır ki Lowenfeld gelişimi altı basamakta gruplamıştır:

1. Karlama evresi (2-4 Yaş)
2. şema öncesi evre(4-7 Yaş)
3. şematik evre (7-9 Yaş)
4. Ergenlik öncesi evre (9-11 Yaş)
5. Mantık çağı (11-13 Yaş)
6. Ergenlik krizi (13 Yaş ve ötesi)

Bu evrelere kısaca değinecek olursak:

3.6.1. Karalama evresi (2-4 Yaş):

İlk yıllarda çocuk kağıt üzerine gelişigüzel birtakım çizgiler çizer. Bu evre, Karalama evresi olarak tanımlanabilir.(Yavuzer, 1992:32)Çocukların 2 yaşlarından itibaren başlayan ilk resimleri birer karalamadan ibarettir. Çocukların bilinçsizce, içgüdüsel bir dürtü ile yaptıkları karalamalarda en çok çevrenin etkisi görülür. Bu aşamada hemen tüm çocuklar, ellerine geçen her çeşit çizici araçlarla (kömür, tebeşir, pastel ve kalem gibi)bilinçsizce ve her rastladıkları yere bir şeyler çizmeye

çalışırlar. Önceleri geniş kavislerle tüm kol hareketleri ve gücü ile meydana gelen çizgiler, sonraları bilek, el ve parmakların birlikte hareketiyle yuvarlak ve karışık çizgi görüntüsüne ulaşır .Bir süre sonra bu çizgilerin kendi aralarında gruplaşmaları, arılan bir görüntüye dönüştükleri fark edilir. Bu çizgi farklılık çocukların yaşları ilerledikçe tam bir paralellik içinde değişimini sürdürür.(Türkdoğan,1984:74)

3.6.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)

Şema öncesi evresi çocuk, canlandırmak istediği obje yada kavramla ilişki kurmak kaygısını yaşamaya başlar. Bu ona büyük doyum sağlar. (Yavuzer,1992:41) Şema öncesi dönemde özellikle beş, altı, yedi yaşlarında çocuklar iki boyutlu düzlemde üçüncü boyutu yakalama adına kendilerince çözümler bulurlar.(Buyurgan,2001:29)

Bu yeni resimler, yalnızca çocuk için değil, aynı zamanda ana baba ve öğretmen içinde önemlidir; çünkü böylelikle, ellerinde, çocuğun düşünme sürecinin somut bir kaydı bulunur.(Yavuzer,1992:41)

3.6.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş)

Küçük çocuklar pek çok denemelerden sonra, insanın ve çevresi hakkında belli bir görüşe sahip olurlar Bu görüş resmine belirli şemalar şeklinde yansır. Her ne kadar, gerçek bir objenin her hangi bir şekilde çizimi, şema yada sembol olarak nitelendirilirse de, biz burada çocuğun ulaştığı, sürekli tekrarladığı ve hiç kimsenin bu görüşü değiştirmesi için etkileyemediği şemadan bahsetmekteyiz. (Yavuzer,1992:55)

3.6.4. Gerçekçilik (Guruplaşma) Dönemi (9-12)

Bu devrede çocuklar gerçeği yansıtmak isteği devam eder. Çizgilerinde kendilerine özgü anlatım yolları ararlar. Piaget bu evreyi biçimsel işlemler evresi olarak tanımlar. Çocuk için kimi biçimsel sorunların çözümü önemlidir. (Buyurgan,2001:36) Bu yaşlardaki çocuk artık toplumun bir üyesi olduğundan haberdardır ve bu haberdar oluşu çizgilerine yansıtmaya başlamıştır. Bu dönemdeki çocuğun daha önceki çalışmalarına oranla daha ayrıntılı çizimler çizdiği ve daha

gerçekçi bir yaklaşımda olduğu gözlenmektedir.

Bu dönem çocuğunun resminde artık erken yılların güçsüz fakat özgür havası kalkmış, içinde yaşadığı kültür ve toplumun bazı zevk ölçülerine uyma kaygısı egemen olmuştur. (Yavuzer,1992:65)

3.6.5. Görünürde (Doğalcılık) Dönemi (12-14 Yaş)

Bazı araştırmacılar bu yaş grubunu 12-15 ile sınırlandırarak bu bölümü gerçekçi devir olarak adlandırmışlardır.

Kişiliği hızla gelişen, sosyalleşen genç çevresi ile daha yoğun iletişim içine girer Gelişen olayları kendi yorumu ile yansıtabilir. (Buyurgan,2001:37) Ergenliğin başlangıcına rastlayan bu dönemde çocukların giderek çevrelerinden haberdar oldukları dikkat çeker. (Yavuzer,1992:67) Psikolojik verilere göre, en belirgin özellikleri çocukların bu yaşlarda özgür olma duygularının açıkça sivrilişidir. Kişiliklerini bulma çabalarının egemen oluşudur. Bazı eğitimciler bu aşamada çocukların yaratıcılık yönlerinin geliştiğini, bazıları ise ergenlik çağı nedeni ile çocukların içe dönük çekingen, güvensiz, yaratıcılık açısından güçsüz olduklarını savunurlar. Oysa çocukların özgür olma duygularının kişiliklerini bulma yolunda yeni heveslerle yaratıcılıkların, dolaylı biçimde ve olumlu ölçüde etkileyeceği varsayımını kabullenmek, daha mantıklı bir yorum olsa gerek.(Türkdoğan,1984:56)

3.7. Cinsel Kimliğin Sanat Eğitimine Etkisi

Her kültürel yapı içinde, cinsiyete göre bir rol algısı vardır. Ancak bu konuda bütün kültürlerde, genel olarak erkek çocukların atak zorluklara karşı direnen, korkusuz ve kararlı bir kişilik yapısına sahip olmaları beklenir. Öte yandan kızların daha edilgen, barışçı ve uysal olmaları istenir.(Aydın, 2004:64) 12-16 yaş çocuğun cinsel gelişiminde olan değişimler duygularını, dolayısıyla düşünce yapısını olaylara yaklaşımlarını kız ve erkeklerde farklı olarak etkilemektedir. Bu yaşta çekingenlik özellikle erkeklerde daha yaygındır. Bu durum başkalarıyla ilişkiye geçmenin güçlüğünü açıklar.(Keskinok,2001:68)

Cinsiyetin sanat eğitimine etkisi zaman zaman araştırma konusu olmuştur.

Pek çok araştırma konu seçiminde cinsiyet farklılıklarının etkili olduğunu kanıtlamıştır (Yavuzer,1992:68). Burada ortak tema, erkeklerin daha çok cesur ve kahraman, kızların ise çoğunlukla erkekler tarafından korunma gereksinimi içinde bulunan bireyler olarak yansıtılmasıdır. Ancak özellikle geleneksel kültürlerin, cinsiyete bağlı rol algısını yansıtan bu katı kategorik bakış açısının, günümüzde bir ölçüde esnediği gözlemlenmektedir. Örneğin günümüzde kadının sosyal yaşamda giderek daha çok yer alması, bu konuda önemli bir düşünsel dönüşümün yaşanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda birçok mesleğin, hobilerin ve davranışların her iki cinsiyete de (unisex) ait olabileceği görüşü giderek güçlenmektedir. (Aydın,2004:65) Kendi gruplarında daha yaratıcı olan bireyler Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri Sonuçlarında, karşı cinsin kişilik özelliklerini benliğinde daha kolay barındıran bireyler olarak tanımlanmışlardır. Bu envanter sonuçlarına göre, yaratıcı erkekler daha az yaratıcı olanlara oranla daha kadınsı (effeminé) yaratıcı kadınlar ise daha fazla erkeksi (masculin) ilgiler ortaya koymuşlardır. Bu durum, yaratıcı bireyin yaşadığı dünyadaki karşıtlıkları kabullenmesini kolaylaştırmaktadır. (Sungur,1997:55)

Esasen cinsiyete bağlı rol öğrenme, bu konuda anne-babaların sahip olduğu tutumun, sosyal etkileşim yoluyla çocuğa aktarılması şeklinde gerçekleşmektedir. Anne-babanın çocuğa oyuncak seçerken cinsiyete göre farklı tercihlerde bulunmasından, belli oyunları sadece kızlara veya erkeklere özgü sayılmasına dek, birçok tutumu, çocuğun cinsel kimlik gelişimini etkiler. Örneğin erkek çocuklara daha çok oyuncak silahlar, kızlara ise oyuncak bebekler alınması, cinsiyete özgü rol beklentilerinin açık birer kanıtıdır. Şu halde çocukların cinsiyete ilişkin rol algılan, sosyal yaşam içinde aldıkları uyaranlara karşı geliştirdikleri tepkilerden oluşmaktadır. (Aydın,2004:65)

Türk kültüründe, yaratıcı düşünce ile ilgili ilk çalışma 1974-1975 yılında Samurçay tarafından Meunier'nin yaratıcılık testi kullanılarak lise öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Toplam 60 öğrencinin yer aldığı araştırmada fen-edebiyat bölümü ile erkek ve kız öğrenciler arasında kız edebiyat grubu lehine bir farklılık bulunmuştur (Sungur,1997:55)Genel olarak çocukların üç yaşından itibaren, cinsel kimliklerine uygun davranışlar gösterdikleri kabul dilmektedir. Üç yaş dolaylarındaki

çocuklardan başlayarak, oyunlarda roller, cinsiyete göre dağıtılır. Bu oyunlarda erkekler daha çok baba, asker, savaşçı gibi rolleri benimserken kızlar, anne olmaya eğilimlidirler. Farklı kültürler üzerinde yapılan araştırmalar, anne-babaların genellikle erkek çocukların "büyük", "güçlü", "uyanık", "akıllı", "cesur" kızların ise "duygusal", "güvenilir", "yumuşak", "sevecen" "küçük" gibi sıfatlarla tanımlandığını göstermektedir. Ayrıca çoğunlukla anne-babalar erkek çocuktan başarı, rekabet gücü ve bağımsız hareket etme yetisi, kızlardan ise evcimen ve duygusal davranışlar beklemektedir. (Aydın,2004:65)

Bu konuda çocuklar üzerinde yapılan araştırma sonuçları ise aşağıdaki gibi özetlenebilir. Her iki cinsiyete ait çocuklarca, kızlara uygun davranışlar şöyle sıralanmıştır:

- Oyuncak bebeklerle oynarlar
- Çok konuşurlar
- Çok ağlarlar
- Asla başkalarına vurmazlar
- Annelerine yardım etmeyi severler
- Sık sık "Yardıma ihtiyacım var" derler
- Büyüyünce hemşire, öğretmen olmak isterler.

Her iki cinsiyete ait çocuklarca erkeklere uygun davranışlar şöyle sıralanmıştır:

- Oyuncak arabalar ve silahlarla oynarlar
- Sinirlenince "Seni dövebilirim" derler
- Büyüyünce patron, asker veya polis olmak isterler
- Babaya yardım etmeyi severler
- Yüksek sesle konuşur ve gürültü yaparlar "
- İnşa etmeyi ve yıkmayı severler.

Görüldüğü gibi erken çocukluk döneminde bile, cinsiyete özgü rol algıları oluşmaktadır. Öte yandan özellikle duygusal duyarlılıkların sadece kızlara özgü bir davranış biçimi olduğu düşünülmektedir. Örneğin kültürümüzde "erkekler ağlamaz" sözleriyle anlatılmak istenen, her koşulda erkeklerin güçlü ve dirençli davranışları

gerektiğidir. Ancak ağlamayı, kızlara özgü bir çaresizlik tepkisi olarak değerlendirmek, insan olma gerçeği ile çelişmektedir. Dolayısıyla son derece doğal ve insani bir duygusal tepki olan ağlamanın erkeklere uygun görülmemesi düşündürücüdür. (Aydın,2004:66)

Çocukların bu amaçla yararlanacakları ilk cinsel kimlik modelleri, anne babalarıdır. Bu bağlamda çocukların cinsiyetlerine uygun roller edinmesinde ailedeki ilişki yapısını karakterize eden işbölümü, önemli bir referans kaynağıdır. Okul döneminde ise öğretmenler, akranlar ve yakın çevrede yer alan yetişkinler ile kurulan sosyal ilişkiler, cinsel kimliğin gelişiminde önem kazanır. Bununla birlikte hangi cinsiyet modeli ile özdeşim kurulacağı, daha çok aile ve akran grupları gibi yakın sosyal çevre özelliklerine bağlıdır. Başka bir anlatımla, anne-babanın cinsiyetlerine ilişkin beklentilerin abartılı biçimde içselleştiren çocukların, şematik seçici algı olarak adlandırılabilir bir bakış açısı edinmeleri doğaldır. (Aydın,2004:67)

Özellikle ergenlik evresinde, hızlı bir biçimde cinsel olgunluğa erişen gençlerin, sağlıklı, uyumlu ve başarılı bir kişilik geliştirmeleri, karşıt cinsiyetle kurulan ilişkilerin niteliğine bağlıdır. Bu amaçla kız ve erkeklerin sosyal, sanatsal ve kültürel etkinlikler aracılığıyla, birbirleriyle etkileşimde bulunmaları, özendirilmelidir. (Aydın,2004:68)

Cinsiyet farklılıkları ilk çocukluk döneminde (2-6 yaş) ortaya çıkar ve çocuk cinsel kimliğinin farkına varır. Son çocukluk dönemi (6-12 yaş)ise artık cinsiyet rolleri kazanılmıştır. Toplumun cinsiyetlere atfettiği değerleri ve sosyal rolü öğrenir. Cinsiyetine uygun davranış kazanır. Ergenlik döneminde ise (13-20 yaş) erkeksi veya kadınsı toplumsal rolü gerçekleştirir. Cinsiyet rolü itibarıyla atfettiği değerler doğrultusunda bir sosyal rolü benimser. (Yeşilyaprak,2002:137)

3.8. Okullarda Resim Dersi

20. Yüzyılın başlarında Jean Piaget'nin yaptığı araştırmalar sonucunda çocuk düşüncesi hakkında görüşler (Senkretik algı ve senkretik düşünce) okullarımıza "Toplu Öğretim Sistemi" denilen değişik ülkelerde farklı şekillerde uygulanan bir anlayış getirmiştir.

Hangi şekilde uygulanırsa uygulansın toplu öğretimde amaç, çocuğa bilgiden çok, iyi davranışlar iyi alışkanlıklar kazandırmaktadır. Sistemde yer alan gündem ve inceleme etkinlikleri sonucunda bilgi kendiliğinden oluşur.

Bir ifade aracı olarak resim-iş dersi çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlar. Ayrıca öğretmen resim-iş dersi aracılığıyla çocukları daha iyi tanıyabilir. Diğer derslerde öğrendikleri bilgileri çizgi, renk ile canlandırarak konuyu daha iyi anlamalarını yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlar.

Böylece bu ders çocukların hem bilgiyi uygulamalarına hem de duygu düşünce ve hayallerini gelişim durumlarına uygun olarak ifade etmelerini sağlar ki, bu da çocukların bireysel olarak yaratıcı ve yapıcı yeteneklerini geliştirir. (Sezer,2001:3)

Eğitim; gelişen bireyin, değişen toplum içinde uyumunu sağlayan etkinliktir. Birey gelişmenin hızına bağlı olarak birçok sorunlarla karşılaşır. Bir uyum sorunu ortaya çıkar. Bireylerin uyum için düşündükleri birbirine benzemez. Yaratıcılık özelliğiyle yeni koşullar hazırlar ve eskiye karşı çıkmayı başarır.

Yaratıcılık resim-iş dersi içinde gözlenebilir, geliştirilebilir. Öğrenciyi dış dünya ile karşı karşıya getiren bu ders, öğrencinin kendisini tanıması ve özgür davranışlara yönelmesi için derslerden daha uygundur. (Sezer,2001:2)

Resim-iş dersinde öğrenci yaratıcı düşünebilme becerisi ile olay ve olguları estetik eleştirel bir yaklaşımla değerlendirme davranışları kazanarak, estetik kişiliğini geliştirir. Aynı zamanda zihinsel ve duygusal gelişimini sağladığı gibi, duygu ve düşüncelerini anlatma olanağı da sağlar.

Güzellik duygusu geliştiren, iş sevgisi aşılayan, yöntemli ve planlı çalışarak zamandan ve enerjiden tasarrufu sağlayan bir derstir. (Sezer,2001:7)

Çocuk resim yapmakla bir eşyayı, bir olayı veya bir düşünceyi kağıt üzerine çizgi veya renkle canlandırmaktan hoşlanır. Bu ilgiyi alışkanlık haline getirmek gerekir. Ayrıca bazı maddelerden üç boyutlu çalışmalar yaparak estetik duygularını geliştirebilir. Çocuk resimleri teknik yönden bir değer taşımamakla birlikte duygu ve düşüncelerini anlatması bakımından önemlidir. Çocuk gördüklerinin ve hayalinde canlandırdıklarının resmini yaparken gözlem gücünü de artırır.

Duygu ve düşüncelerini resimle anlatan çocuk daha istekli çalışır. Çok ilginç bulduğu konuların resmini yapmak ister. Böylece çevresindeki varlık ve olayları görmeye, tanımaya, anlamaya ve onlardan hoşlanmaya başlar. Öğretilmek istenen bazı konular ise çocuğa ilgisini çekecek biçimde sunulursa bunun resmini yaparken farkında olmadan bir öğrenme sürecine girer.

Resim yapma çocukta yeteneklerini geliştirerek kendine güven duygusu kazandırır. Günümüzdeki “Yaparak ve yaşayarak öğrenme yöntemi” geniş ölçüde bu ders aracılığıyla gerçekleştirilir. Çocuğun öğrendiği konu ile ilgili resim-iş yapması da konuyu somutlaştırır ve öğrenmeyi kolaylaştırır.

3.8.1. İlköğretim Kurumları Resim-iş Dersi Öğretim Programı

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin belirlenmesinde katkı sağlayacağı düşüncesiyle 1992 yılından beri yürürlükte olup, “...denenip geliştirilmek üzere” (MEB,1992:3) kabul edilen “İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı” içeriğinden de söz etmek gerekir. Hazırlanan programda önce 17 madde halinde dersin genel amaçlar ve ardından genel açıklamalar bölümü belirtilmiştir. Genel açıklamalarda resim-iş eğitiminin gerekliliği, ilkeleri, çocuk resimlerinin gelişim basamakları, eğitim durumları, çalışma ortamının önemi, uygulama ilkeleri, dersin işleniş ve değerlendirmeye ilişkin görüş ve öneriler bulunmaktadır. I. sınıftan VIII. sınıfa kadar ayrı ayrı olmak üzere amaçlar, konular ve sınıf programı başlığı altında amaç ve davranışların belirlendiği bir çerçeve oluşturulmuştur. Maddeler halinde sıralanan amaçlardan çok azının altında işleniş ve değerlendirme alt başlıkları konulmuştur.

Türkiye’de sanat eğitiminin temellerinin oluşumundaki tarihsel sürecin iyi anlaşılabilmesi bakımından MEB tarafından 1961 yılında oluşturulan “Güzel Sanatlar Komitesi”nce hazırlanan bir rapor ile 1992’de Gazi Üniversitesi merkez olmak üzere Ankara’daki bazı sanat eğitimi merkezlerini inceleme sonucu hazırlanan rapordan da söz etmekte yarar vardır. İlk rapora ilişkin Özsoy (1996a: 116-120)’un bir makale çerçevesinde yaptığı değerlendirmelere değinmek suretiyle 1961 yılına kadar Türkiye’deki sanat eğitiminin durumu özetlenebilir. Yaklaşık iki aylık bir incelemenin ardından sekiz bölümden oluşan 1961’deki raporun altıncı bölümünde

“Genel Öğretim Kurumlarında Resim Eğitimi” başlığı altında ilk ve orta dereceli okullar ile öğretmen okullarında uygulanmakta olan sanat eğitimi incelenmiş ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

Raporun ilkokullara ilişkin bölümünde; resim derslerinin alanda yetkin olmayan sınıf öğretmenlerince verildiği, bu öğretmenlerin derse bakışlarına göre sınıflandırılarak analizlerin yapıldığı, dersin amaçları dışında bir yedek ders mantığıyla kullanıldığı ve buna teftiş sisteminin de engel olamadığı, dersin işlenişinde estetik ve pedagojik kriterlere dikkat edilmediği ve derse gereken önemin verilmesinin sağlanmasında okul-aile işbirliğinde de diyalog ve bilgilendirme eksiklikleri bulunduğu belirtilmektedir.

Ortaokullardaki duruma ilişkin raporda; ilkokullarda olduğu kadar bir kopyacılık olmamakla birlikte resim derslerinin çocuğu ya bir tarafa iten pratik ya da tamamen bir serbesti yaklaşımlarıyla şaşırttığı, derse giren öğretmenler sayısınca sanat yaklaşımlarının varlığından ötürü anlayış birliğinin yokluğu, nadir de olsa bir çaba içerisinde olan öğretmenlerin ise gereken ilgiden yoksun bırakıldıkları, öğretim programlarının öğretimde birliği sağlayabilecek düzeye sahip olmayışı ve “İş” derslerinin çocuklardan istediği teknik yeterlik ve el becerisinin öğrencileri bunalttığı ve bunun bir an önce terk edilmesinin gereği vurgulanmıştır.

Liselerdeki tespitler ise; genel olarak resim öğretiminde karşılaşılan sorunların ortaokullardan pek farklı olmadığı, bu dersin seçmeli olmaktan çıkartılıp zorunlu kılınması gerektiği, lise öğretim programında sanat tarihi dersinin yer almasının revizyona ihtiyacı olmakla beraber yerinde bir karar olduğu biçiminde değerlendirmeler yapılmıştır.

3.8.2. Resim-İş Dersinin Genel Amaçları

1- Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda güzel sanatlarla ilgili bilgileri kazandırabilme.

2- sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için öğrencilerin görsel okur-yazarlığını sağlayabilme.

- 3- Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme.
- 4- Her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme.
- 5- Düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme.
- 6- Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.
- 7- Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme
- 8- Düzensizliklerden rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazandırabilme.
- 9-Sanat yoluyla ifade imkânı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.
- 10- Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkân tanıyabilme
- 11- Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme.
- 12- Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve iş birliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme.
- 13- Sanatın özgürlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilme.
- 14- Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme.
- 15- Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme.
- 16- Tasarıma yönelik hayat gücünü geliştirebilme.
- 17- Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini, atölyelerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma için geliştirilen Model, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin izlenen yol ve yöntemler hakkında bilgi verilmektedir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, Görsel Sanat Eğitimi (Resim -İş) programlarının gelişmesine, sanat eğitiminin gerçek değerini kazanmasına katkı sağlayacağı düşünülen temel bir çalışma niteliğindedir. Buna göre, sanat eğitiminin uygulanışı açısından temel boyutlarının belirlenmesi yanında mevcut uygulamaların ne kadar doğru olduğu konusuna ağırlık verilmiştir. Bu çerçevesiyle araştırmada durum tespitine yönelik tarama modeli kullanılmıştır.

Bu çalışmada araştırmacı tarafından öğrenci algılamalarını ölçmek üzere Likert tipi 5 dereceleme ölçekli bir anket geliştirilmiştir. (Bkz. Ek-2) Anketin güvenilirliği hesaplanarak geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Güvenilirlik:

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,952	38

4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara'da bulunan resmi ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Örneklem olarak Ankara ilinde bulunan üç ilçe gelişmişlik düzeyleri baz alınarak seçilmiştir. Seçilen ilçelerden random yöntemi ile birer okul ve her okuldan birer şube belirlenmiştir.

Buna göre seçilen okullar ve sınıflar aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 1
Seçilen ilçe ve okullar

İLÇE ADI	OKUL ADI	SINIF/ŞUBE	ÖĞRENCİ SAYISI
Çankaya	Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu	8/A	24
Keçiören	Cemal Gürsel İlköğretim Okulu	8/B	39
Altındağ	Türkerler İlköğretim Okulu	8/B	26
TOPLAM			89

4.2.1. Okulların Özellikleri:

4.2.1.1. Türkerler İlköğretim Okulu:

Türkerler İlköğretim Okulu, Altındağ ilçesinin kenar mahallelerinin birinde (Doğantepe Mahallesi) bulunan ve son derece düşük gelire sahip veli çocuklarının gittiği bir okuldur. 2004 yılında hizmete giren okul, Dünya Bankası Projesi kapsamında yapılmıştır. 4 bağımsız Bloktan oluşan okulda bir adet Resim atölyesi bulunmaktadır. Ancak atölyenin Şövale dışında resim araç-gereci bulunmamaktadır. 580 öğrencinin devam ettiği okulda araştırmanın yapıldığı dönemde branşı resim-iş olan bir öğretmeni de bulunmamaktadır.

4.2.1.2.Cemal Gürsel İlköğretim Okulu:

Cemal Gürsel İlköğretim Okulu 1969 yılında kurulmuş, iki bloktan oluşan bir okul. Okulun ilk kuruluş zamanları Keçiören ilçesinin Kartaltepe Caddesi üstünde gece kondu semti olan bu bölge hızlı bir yapılaşma sürecine girmiş şu anda gecekondu bölgesi olmaktan kurtulmuştur. Gelir düzeyi ve kültür yapısı orta düzeyde olan veli ve öğrenci örüntüsüne sahiptir. 750 öğrencinin devam ettiği kulda bir resim öğretmeni ve bir görsel sanatlar atölyesi mevcuttur.

4.2.1.3. Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu:

Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu 1962 yılında kurularak aynı yıl eğitim ve öğretime başlamış. Çankaya ilçesinin Cebeci semtinde bulunan ve adını Osmanlı İmparatorluğunun kurucusu Osman Beyin babasından almış Ertuğrul Gazi Mahallesinde aynı adı taşıyan okul Çankaya ilçesinin eski ve köklü okullarından. Okul küçük bir mahalleye hitap ederken artan öğrenci sayısı ile önce 3 derslik eklenmiş. Okul bahçesine sonradan okul aile birliği ve mahalle sakinlerinin desteği ile 2 anasınıfı, 1 kütüphane, spor salonu, tuvalet ve soyunma odalarının bulunduğu ikinci ek bina yapılmış. Okulda resim atölyesi olarak ayrı bir yer ayırma fiziki şartlar ve öğrenci mevcudu nedeni ile mümkün olmamakla birlikte, sınıflara düşen öğrenci sayılarının 20-25 arası olması yer açısından bu dersi fazla zorlanmadan işlenmesine olanak tanımaktadır. 650 öğrencinin devam ettiği okulda araştırmanın yapıldığı dönemde branşı Resim-iş olan bir öğretmeni mevcuttur.

4.3. Verilerin Toplanması:

Veri toplamak amacıyla geliştirilen ölçme aracı araştırmacı tarafından ilgili okullarda bizzat uygulanmıştır. Bu sayede anketlerin tamamı geri alınmıştır. Toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

4.3.1. Veri Toplama Aracı:

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak uzman görüşü doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilmiş bir anket kullanılmıştır. Anketin geçerliliği için uzman görüşüne için Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞEREN ile Gazi Üniversitesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ ve MEB EARGED Eğitim Uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Güvenilirliği ise istatistikî yöntemlerle EARGED uzmanlarınca hesaplanmıştır.

Ankette iki bölüm yer almaktadır. (Bkz.Ek-1) Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise 17 amaca yönelik geliştirilen 38 ifade yer almaktadır. Ankette

beşli Likert Tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. İfadeler bir yargı ve hüküm içermekte öğrencilere bu hükme ne derece katıldıkları sorulmaktadır.

4.4. Verilerin Analizi:

Bilgisayar ortamına aktarılan veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda her bir amaca yönelik öğrenci algılamalarının frekansı, aritmetik ortalaması ve yüzdelik dilimi çıkarılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolar ve grafiklerle gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Verilerin analizlerinden frekans (f) ve yüzde (%) değerleri kullanılmıştır.

Ankette beşli dereceleme ölçeği kullanıldığı söylenmişti. Buna göre 1 hiç katılmıyorum, 2 az katılıyorum, 3 orta düzeyde katılıyorum, 4 çoğuna katılıyorum ve 5 tamamen katılıyorum’ a karşılık gelmektedir.

Veriler, hem madde bazında hem de amaçlara göre birleştirilerek çözümlenmiştir. Elde edilen aritmetik ortalamalar aşağıda yer alan puan aralıklarına göre nitelendirilmiştir.

1.00–1.79 Puan Aralığı	=	1 Hiç Katılmıyorum,
1.80–2.59 Puan Aralığı	=	2 Az Katılıyorum,
2.60–3.39 Puan Aralığı	=	3 Orta Düzeyde Katılıyorum,
3.40–4.19 Puan Aralığı	=	4 Çoğuna Katılıyorum,
4.20–5.00 Puan Aralığı	=	5 Tamamen Katılıyorum,

Veriler aritmetik ortalama büyüklüklerine göre sıralanmış en az puan alan en çok puan alan maddeler üzerinde özellikle durulmuş ve yorumlanmıştır.

Öğrenci algılamalarının okuluna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Anova analizi (Bkz.Ek-2) yapılmıştır. Öğrenci algılamalarının cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemek için ise t-testi (Bkz.Ek-3) uygulanmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.BULGULAR VE YORUMLAR

5.1 Öğrencilerin İfadelere Katılım Düzeyi

Öğrencilere 17 amaca yönelik 38 soru yöneltilmiştir. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde 3.47 lik (% 69.4 = Çoğuna katılıyorum) bir ortalama katılım olduğu gözlenmektedir. Öğrencilerin resim dersi programında yer alan amaçlara katılım düzeyleri artan bir sıralama ile aşağıda tablo halinde verilmiştir.(Bkz.Tablo 2,Şekil 1)

Tablo 2
Öğrencilerin İfadelere Katılım Düzeyi

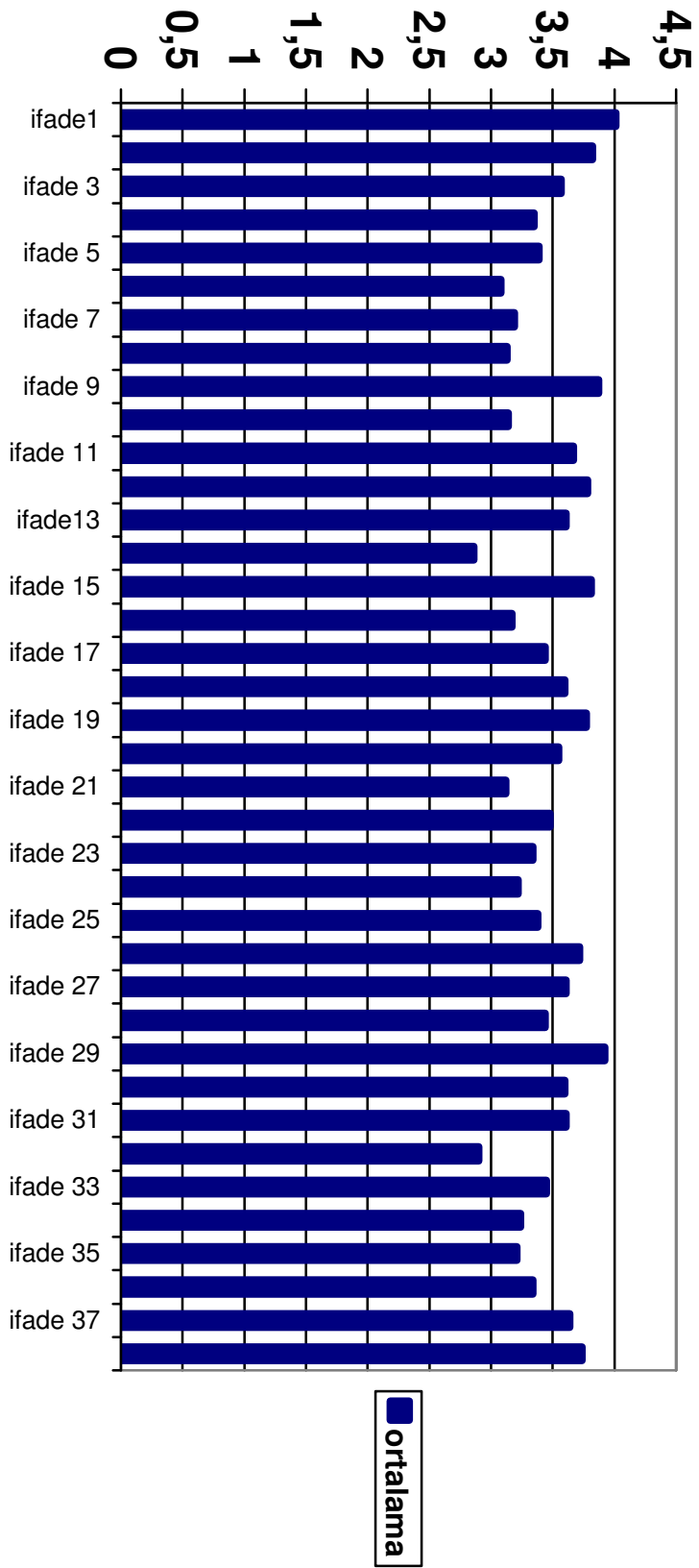
S.No	İfade no	İfade	Ortalama Katılım	Katılım Derecesi
1.	14	Resim dersi günlük hayatta düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı.	2,86	Orta Düzeyde Katılıyorum
2.	32	Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim.	2,90	Orta Düzeyde Katılıyorum
3.	6	Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni çözümler üretebiliyorum	3,08	Orta Düzeyde Katılıyorum
4.	21	Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum	3,12	Orta Düzeyde Katılıyorum
5.	8	Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma dönüştürebiliyorum	3,13	Orta Düzeyde Katılıyorum
6.	10	Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum	3,14	Orta Düzeyde Katılıyorum
7.	16	Günlük hayattaki sıkıntılarımı resim yoluyla ifade edebiliyorum	3,17	Orta Düzeyde Katılıyorum
8.	7	Resim dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatımda kullanabiliyorum.	3,19	Orta Düzeyde Katılıyorum

Tablo 2'nin Devamı

S.No	İfade no	İfade	Ortalama Katılım	Katılım Derecesi
9.	35	Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı	3,21	Orta Düzeyde Katılıyorum
10.	24	Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu.	3,22	Orta Düzeyde Katılıyorum
11.	34	Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı.	3,24	Orta Düzeyde Katılıyorum
12.	23	Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı	3,34	Orta Düzeyde Katılıyorum
13.	36	Resim dersi sayesinde ülkemizin kültür tarihine daha bilinçli bakıyorum.	3,34	Orta Düzeyde Katılıyorum
14.	4	Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim	3,35	Orta Düzeyde Katılıyorum
15.	25	Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi.	3,38	Orta Düzeyde Katılıyorum
16.	5	Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim.	3,39	Orta Düzeyde Katılıyorum
17.	28	Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı	3,44	Çoğuna Katılıyorum
18.	17	Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum.	3,44	Çoğuna Katılıyorum
19.	33	Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı	3,45	Çoğuna Katılıyorum
20.	22	Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum.	3,48	Çoğuna Katılıyorum
21.	20	Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı.	3,55	Çoğuna Katılıyorum
22.	3	İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim	3,57	Çoğuna Katılıyorum
23.	18	Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim.	3,60	Çoğuna Katılıyorum
24.	30	Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı	3,60	Çoğuna Katılıyorum

Tablo 2'nin Devamı

S.No	İfade no	İfade	Ortalama Katılım	Katılım Derecesi
25.	31	Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı.	3,61	Çoğuna Katılıyorum
26.	27	Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı.	3,61	Çoğuna Katılıyorum
27.	13	Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı	3,61	Çoğuna Katılıyorum
28.	37	Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim	3,64	Çoğuna Katılıyorum
29.	11	Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum	3,67	Çoğuna Katılıyorum
30.	26	Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum.	3,72	Çoğuna Katılıyorum
31.	38	Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım	3,74	Çoğuna Katılıyorum
32.	19	Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı.	3,77	Çoğuna Katılıyorum
33.	12	Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum	3,78	Çoğuna Katılıyorum
34.	15	Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum.	3,81	Çoğuna Katılıyorum
35.	2	Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim	3,82	Çoğuna Katılıyorum
36.	9	Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum.	3,87	Çoğuna Katılıyorum
37.	29	Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum	3,92	Çoğuna Katılıyorum
38.	1	Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum.	4,01	Çoğuna Katılıyorum
TOPLAM			3,47	Çoğuna Katılıyorum

Şekil 1. Öğrencilerin İfadelere katılım düzeyi

5.2. Öğrenci Algılamalarının Amaçlar Düzeyinde Dağılımı

Tablo 3.
Öğrenci Algılamalarının Amaçlar Düzeyinde Dağılımı

AMAÇLAR	İFADELER	Ortalama katılım düzeyi	Amaca ortalama katılım
1-) Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda güzel sanatlarla ilgili bilgileri kazandırabilme.	1-Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum.	4,01	4,01
2-) Sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için öğrencilerin görsel okur-yazarlığını sağlayabilme.	2-Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim	3,87	3,59
	3-İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim	3,57	
	4-Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim	3,35	
3-) Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme.	5-Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim	3,39	3,23
	6- Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni çözümler üretebiliyorum.	3,08	
4-) Her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme.	7-Resim dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatımda kullanabiliyorum.	3,19	3,19

Tablo 3'ün Devamı

AMAÇLAR	İFADELER	Ortalama katılım düzeyi	Amaca ortalama katılım
5-) Düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme.	8-Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma dönüştürebiliyorum	3,13	3,50
	9-Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum.	3,87	
6-) Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.	10-Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum	3,14	3,40
	11-Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum	3,67	
7-) Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme	12-Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum	3,78	3,78
8-) Düzensizliklerden rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazandırabilme.	13-Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı	3,61	3,42
	14-Resim dersi günlük hayatta düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı.	2,86	
	15-Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum	3,81	

Tablo 3'ün Devamı

AMAÇLAR	İFADELER	Ortalama katılım düzeyi	Amaca ortalama katılım
9-) Sanat yoluyla ifade imkânı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.	16-Günlük hayattaki sıkıntılarımı resim yoluyla ifade edebiliyorum	3,17	3,40
	17-Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum.	3,44	
	18-Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim.	3,60	
10-) Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkân tanıyabilme	19-Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı.	3,77	3,66
	20-Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı.	3,55	
11-) Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme.	21-Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum	3,55	3,45
	22-Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum.	3,48	
	23-Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı	3,34	

Tablo 3'ün Devamı

AMAÇLAR	İFADELER	Ortalama katılım düzeyi	Amaca ortalama katılım
12-) Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve iş birliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme.	24-Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu.	3,22	3,44
	25-Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi.	3,38	
	26-Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum.	3,72	
13-) Sanatın özgürlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilme.	27-Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı.	3,61	3,52
	28-Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı	3,44	
14-) Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme.	29-Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum	3,92	3,71
	30-Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı	3,60	
	31-Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı.	3,61	

Tablo 3'ün Devamı

AMAÇLAR	İFADELER	Ortalama katılım düzeyi	Amaca ortalama katılım
15-) Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme.	32-Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim.	2,90	3,17
	33-Resim yaparken kullanacağım tekniği uygulama becerisine sahibim.	3,45	
16-) Tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebilme.	34-Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı.	3,24	3,22
	35 -Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı	3,21	
17-) Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini, atölyelerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme.	36-Resim dersi sayesinde ülkemizin kültür tarihine daha bilinçli bakıyorum.	3,34	3,57
	37-Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim	3,64	
	38-Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım	3,74	

5.2.1. En az Katılımın olduğu 5 amaç:

Tablo 4.
En az Katılımın olduğu 5 amaç:

Amaç No	Amaç	Puan
15	Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme	3,17
4	Her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme	3,19
16	Tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebilme	3,22
3	Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme	3,23
6	Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.	3,40

Sonuçlar incelendiğinde öğrenciler en az katıldıkları amaçların başında 15 Nolu amaç olan; “Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme” olduğu görülür. Bu amaca yönelik öğrencilere yöneltilen ifadeler incelendiğinde, öğrencilerin resim dersi için yeterli teknik bilgiye sahip olma konusunda kendilerini yetersiz gördükleri tespit edilmektedir. Bu durumda resim dersinde teknik bilgi ve beceri kazandırmada yetersizliği ortaya çıkmaktadır.

En az katılımın olduğu diğer amaçlar ve bu amaçlarla ilgili öğrencilere yöneltilen ifadeler incelendiğinde “ yaratıcılık, tasarım, hayal gücünü geliştirebilme, estetik duyguları geliştirebilme” gibi amaçların öğrenci gözüyle bakıldığında yeterince kazandırılmadığı görülmektedir.

Aslında resim dersinin temel kavramları ve temel itici gücü olan bu amaçların gerçekleşmemesi en azından öğrencilerin bu alanda kendilerini yetersiz görmeleri bütün olarak resim dersi programının amaçlarının gerçekleşmesini önleyebilecek nitelikte görülmektedir.

5.2.2. En Yüksek Katılımın Olduğu 5 Amaç;

Tablo 5.
En Yüksek Katılımın Olduğu 5 Amaç;

Amaç No	Amaç	Puan
1	Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda güzel sanatlarla ilgili bilgileri kazandırabilme	4,01
7	Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme	3,78
14	Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme	3,71
10	Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkân tanıyabilme	3,66
2	Sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için öğrencilerin görsel okur-yazarlığını sağlayabilme	3,59

En yüksek katılımın olduğu 5 amaç incelendiğinde öğrencilerin bir nolu amaca ve onu ölçen ifade olan “Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum” ifadesine yüksek düzeyde katıldıklarını göstermektedir. Yine 7 nolu amaç çerçevesinde “Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum” ifadesine de yüksek düzeyde katıldıkları görülmektedir. Yine 14 nolu amaç kapsamında “Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme” amacına ilişkin ifadelerle katılım yüksek düzeydedir. Devam maddelerde de kendini ispatlama, sanatı görsel iletişim formu olarak kullanma gibi amaçlara katılımın diğer maddelere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bu tespitler incelendiğinde resim dersi ile öğrencilerin bazı amaçları kazandıkları veya en azından kendilerinde bir farkındalık yarattığını kabul etmektedirler. Ancak sanatı uygulamada, hayata transfer etmede yeterli teknik bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını düşünmektedirler.

İleri düzeyde amaçlar olarak gördüğümüz bu amaçların kazandırılmasında ‘programda ayrılan süre, ders için olması gereken bazı araç-gereç ve diğer

imkanların yetersizliği düşünüldüğünde' yetersiz kalınması doğal sonuç olarak görülmelidir.

5.3. Öğrenci Algılamalarının Okudukları Okula Göre Analizi:

Annova (Varyans) analizinde öğrenci algılamalarının öğrencinin okuluna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve görüşler arasında anlamlı bir fark ($P > 0,05$) olmadığı tespiti edilmiştir (Bkz: Ek-3). Başka bir deyişle farklı sosyo-kültürel bölgelerden okullar seçilmesine rağmen resim dersi amaçlarına yönelik öğrenci algılamaları benzer çıkmıştır. Bu durum sosyal şartlar, ekonomik şartlar farklı olsa bile aynı yaş gurubunda olan ve aynı sınıfa devam eden öğrencilerin resim dersine ilişkin beklentilerinin benzer olduğu sonucunu vermektedir. Aslında normal kabul edilmesi gereken bu sonuç, genel anlamda eğitimden bu çalışma kapsamında ise resim dersinden temel beklentilerin ortak olduğunu göstermektedir.

Öğrenciler farklı ortamlarda olsalar bile olumlu gördükleri şeyleri yakalayabiliyor veya eleştirebiliyorlar. Bu sonuç bir başka açıdan bakıldığında resim dersi amaçlarının gerçekleşmesinde sosyo-ekonomik şartların çok baskın bir unsur olmadığı söylenebilir. Eğitim ortamı, gerçekçi programlar, iyi planlama ve alanında uzman bir öğretmenin samimi çabaları ile resim dersi programı her şartta amacına ulaşabilir.

5.4. Öğrenci Algılamalarının Cinsiyete Göre Analizi:

Araştırmada öğrenci algılamalarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Sonuçlar t- testi ile incelenmiş ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ($t=0,001$, $P<0,05$) daha olumlu düşündükleri tespit edilmiştir (Bkz. Ek-4). Bu durumu kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha duygusal olmaları ile açıklanabilir. Pek çok araştırmada kız çocukları ile erkek çocuklarının eğitime ve sanata bakışının kız öğrencilerin lehine farklı olduğu tespiti yapılmıştır. 1974-1975 yıllarında yapılan bir araştırmada yaratıcı düşünce konusu ele alınmış ve 60 kişilik öğrenci gurubunda kız çocuklarının lehine fark bulunmuştur (Sungur, 1997:55). Yine Yavuzer (1992:68), cinsiyetin sanat eğitimine etkisini incelediği araştırmasında konu seçiminde cinsiyetin farklılık yarattığı tespitini yapmıştır.

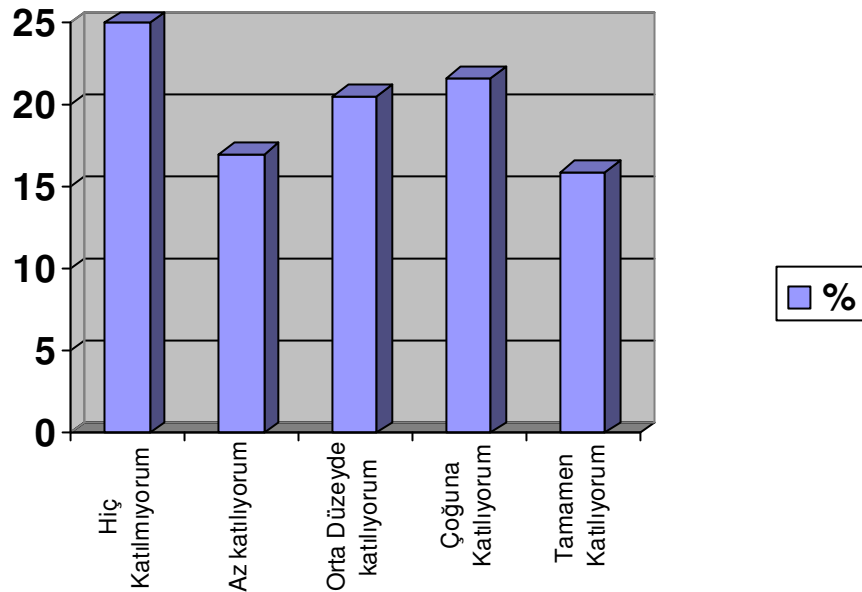
5.5. Anketin Bütününe İlişkin Sonuçlar:

Öğrencilerin resim dersi programında yer alan amaçlara katılım düzeyleri artan bir sıralama ile daha ayrıntılı incelendiğinde elde edilen sonuçlar şu şekildedir.

Tablo 6
1. Resim dersi günlük hayatta düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı (Madde No: 14.)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	22	25	2,86 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 57.2
Az Katılıyorum	15	17	
Orta Düzeyde Katılıyorum	18	20,5	
Çoğuna Katılıyorum	19	21,6	
Tamamen Katılıyorum	14	15,9	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi günlük hayattaki düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı” maddesine öğrencilerin % 25’i hiç katılmıyorum, %17’si az katılıyorum. %20,5 orta düzeyde katılıyorum, %21,6’sı çoğuna katılıyorum, %15,9’u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

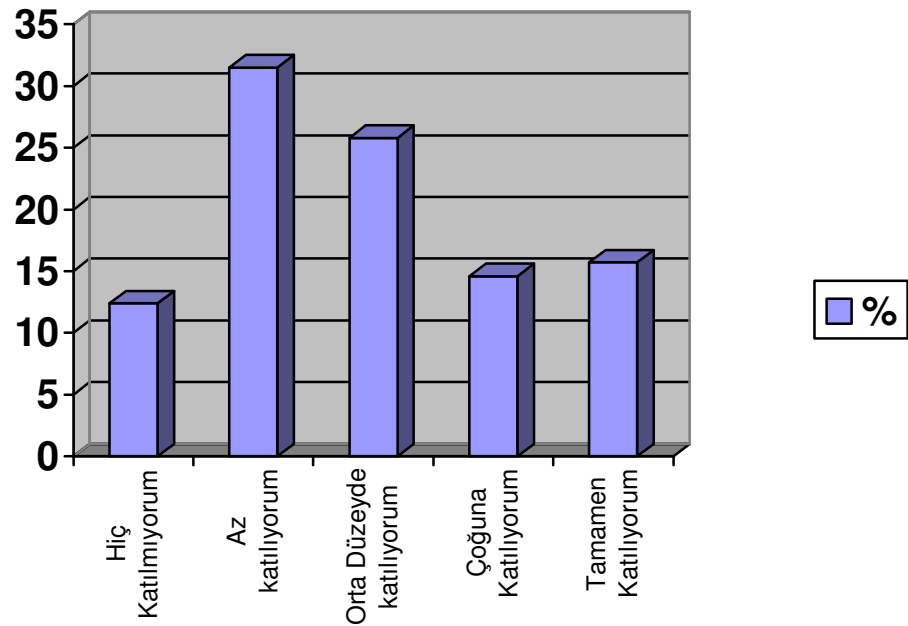

Şekil 2. Resim dersi günlük hayatta düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı (Madde No: 14.)

Tablo7
2. Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim
(Madde No:32).

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	11	12,4	2,90 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 58
Az Katılıyorum	28	31,5	
Orta Düzeyde Katılıyorum	23	25,8	
Çoğuna Katılıyorum	13	14,6	
Tamamen Katılıyorum	14	15,7	
Toplam	89	100,0	

“Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim” maddesine öğrencilerin % 12,4’i hiç katılmıyorum, %31,5’i az katılıyorum. %25,8’i orta düzeyde katılıyorum, %14,6 u çoğuna katılıyorum, % 15,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

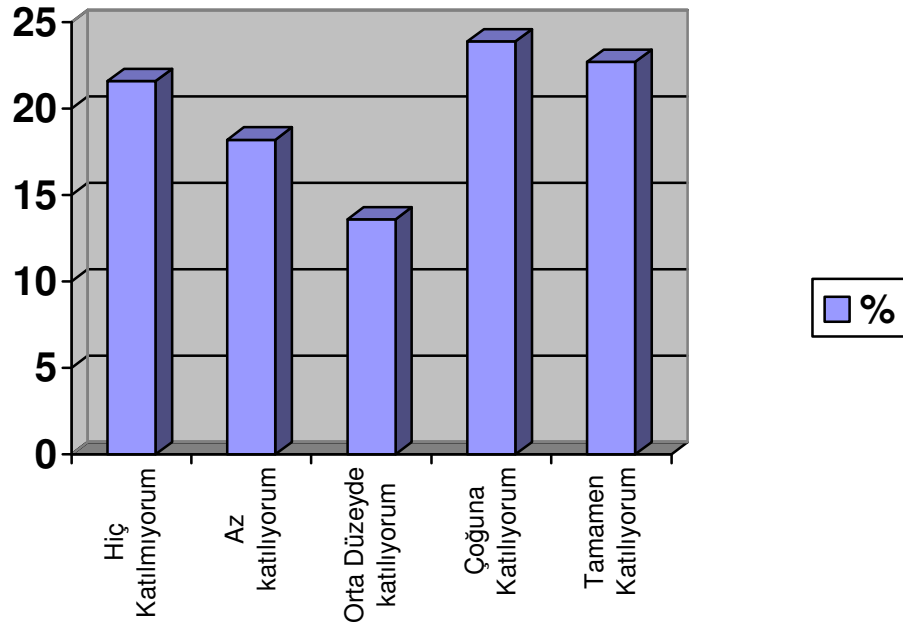

Şekil 3. Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim
(Madde No:32).

Tablo 8
3. Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni
çözümler üretebiliyorum
(Madde No:6)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	19	21,6	3,08 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 61,6
Az Katılıyorum	16	18,2	
Orta Düzeyde Katılıyorum	12	13,6	
Çoğuna Katılıyorum	21	23,9	
Tamamen Katılıyorum	20	22,7	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni çözümler üretebiliyorum” maddesine öğrencilerin % 21,6’sı hiç katılmıyorum, %18,2’si az katılıyorum. %13,6’sı orta düzeyde katılıyorum, %23,9’u çoğuna katılıyorum, % 22,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

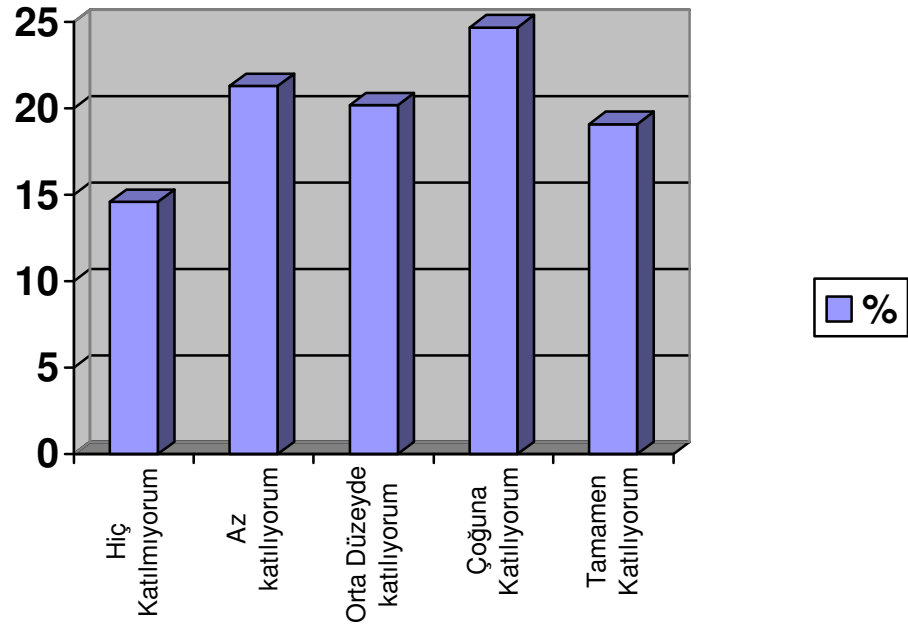

Şekil 4. Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni
çözümler üretebiliyorum (Madde No:6)

Tablo 9
4.Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum (Madde No 21)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	13	14,6	3,12 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 62,4
Az Katılıyorum	19	21,3	
Orta Düzeyde Katılıyorum	18	20,2	
Çoğuna Katılıyorum	22	24,7	
Tamamen Katılıyorum	17	19,1	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum” maddesine öğrencilerin % 14,6’sı hiç katılmıyorum, %21,3’ü az katılıyorum. %20,2’si orta düzeyde katılıyorum, %24,7’si çoğuna katılıyorum, %19,1’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

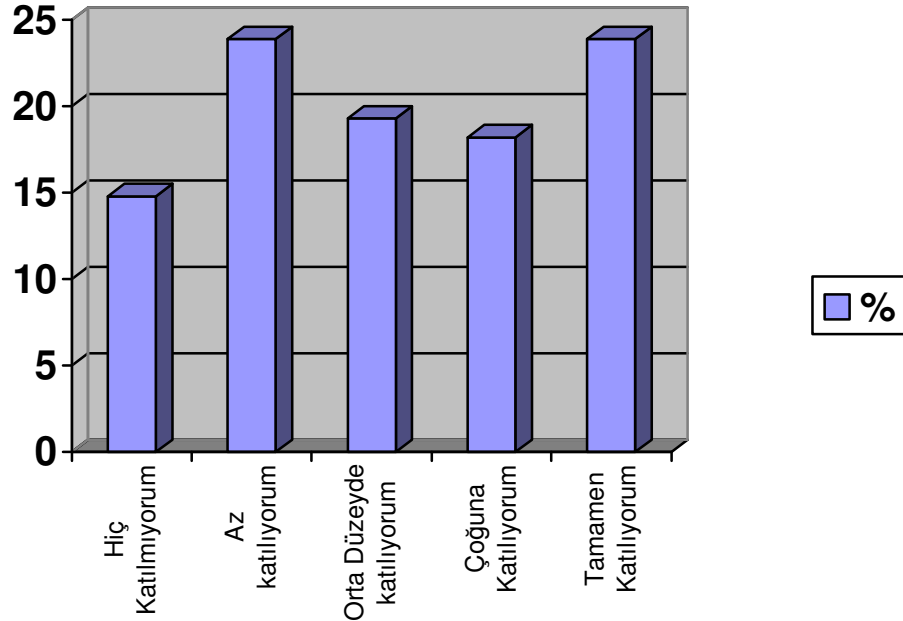

Şekil 5. Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum (Madde No 21)

Tablo 10
5.Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma
dönüştürebiliyorum (Madde No 8)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	13	14,8	3,13 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 62,6
Az Katılıyorum	21	23,9	
Orta Düzeyde Katılıyorum	17	19,3	
Çoğuna Katılıyorum	16	18,2	
Tamamen Katılıyorum	21	23,9	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma dönüştürebiliyorum” maddesine öğrencilerin % 14,8’i hiç katılmıyorum, % 23,9’u az katılıyorum. %19,3’ü orta düzeyde katılıyorum, % 18,2’si çoğuna katılıyorum, %23,9’u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

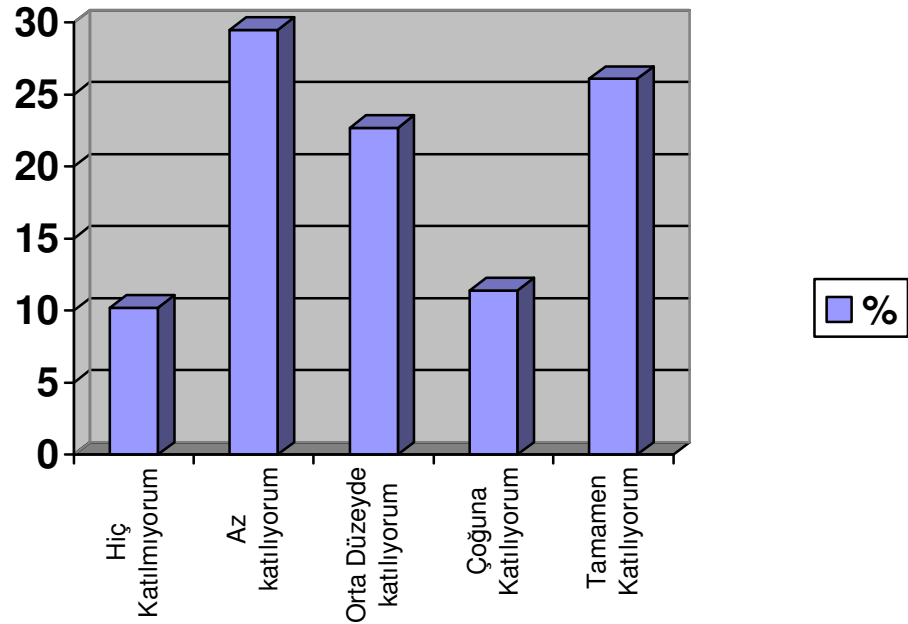
Şekil 6. Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma
dönüştürebiliyorum (Madde No 8)

Tablo 11

6.Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum
(Madde No 10)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	9	10,2	3,14 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 62,8
Az Katılıyorum	26	29,5	
Orta Düzeyde Katılıyorum	20	22,7	
Çoğuna Katılıyorum	10	11,4	
Tamamen Katılıyorum	23	26,1	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum” maddesine öğrencilerin % 10,2’si hiç katılmıyorum, % 29,5’i az katılıyorum. %22,7’si orta düzeyde katılıyorum, % 11,4’ü çoğuna katılıyorum, %26,1’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

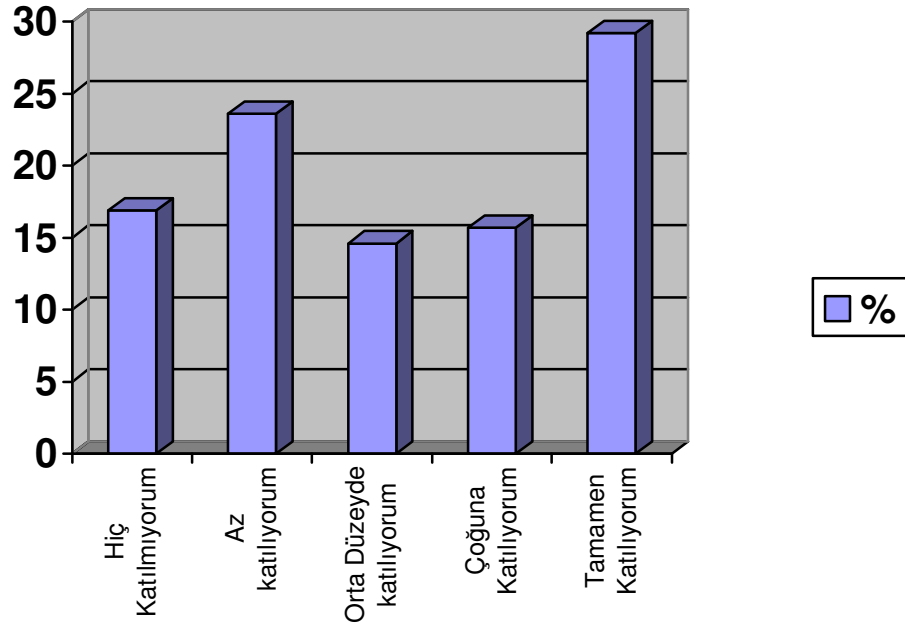
Şekil 7. Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum
(Madde No 10)

Tablo 12

7.Günlük hayattaki sıkıntılarımı resim yoluyla ifade edebiliyorum
(Madde No 16)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	15	16,9	3,17 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 63,4
Az Katılıyorum	21	23,6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	13	14,6	
Çoğuna Katılıyorum	14	15,7	
Tamamen Katılıyorum	26	29,2	
Toplam	89	100,0	

“Günlük hayattaki sıkıntılarımı resim yoluyla ifade edebiliyorum.” maddesine öğrencilerin % 16,9’u hiç katılmıyorum, % 23,6’sı az katılıyorum. %14,6’sı orta düzeyde katılıyorum, % 14,7’i çoğuna katılıyorum, %29,2’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

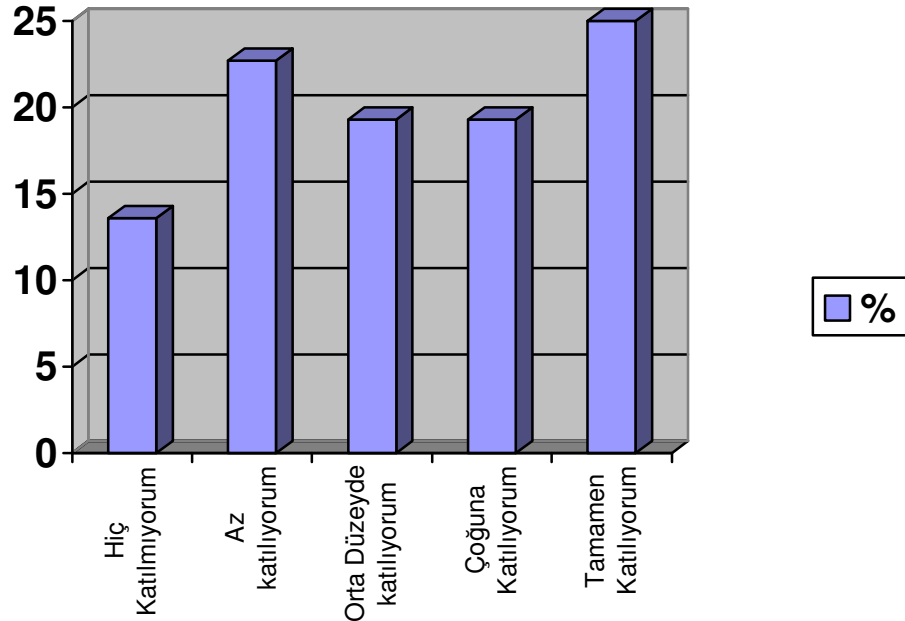
Şekil 8. Günlük hayattaki sıkıntılarımı resim yoluyla ifade edebiliyorum
(Madde No 16)

Tablo 13

8. Resim dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatımda kullanabiliyorum.
(Madde No 7)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	12	13,6	3,19 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 63,8
Az Katılıyorum	26	22,7	
Orta Düzeyde Katılıyorum	17	19,3	
Çoğuna Katılıyorum	17	19,3	
Tamamen Katılıyorum	22	25,0	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatımda kullanabiliyorum.” maddesine öğrencilerin % 13,6’ı hiç katılmıyorum, % 22,7’si az katılıyorum. %19,3’ü orta düzeyde katılıyorum, % 19,3’ü çoğuna katılıyorum, % 25,0’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

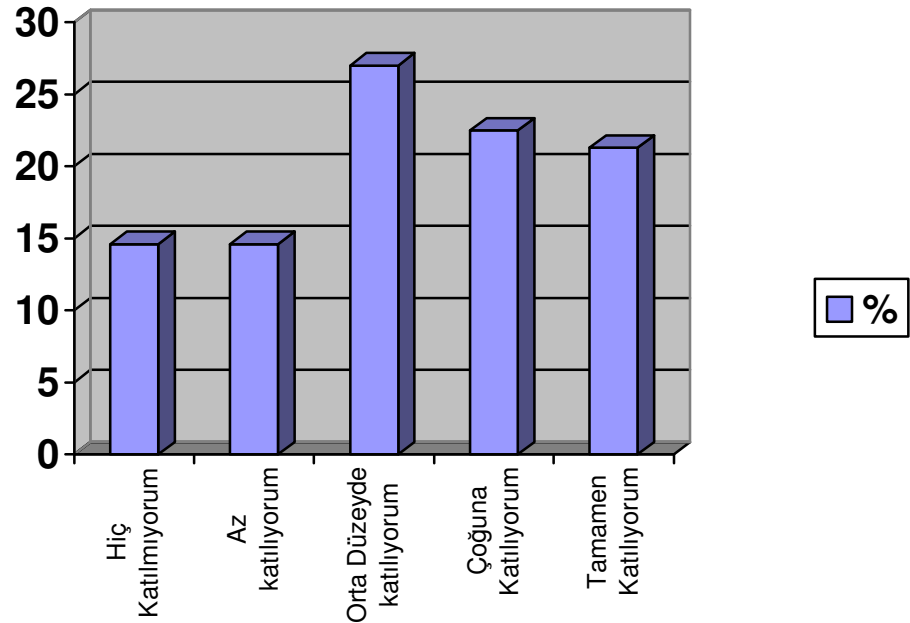
Şekil 9. Resim dersinde öğrendiğim bilgiler günlük hayatımda kullanabiliyorum. (Madde No 7)

Tablo 14

9.Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı(Madde No 35)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	13	14,6	3,21 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 64,2
Az Katılıyorum	13	14,6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	24	27,0	
Çoğuna Katılıyorum	20	22,5	
Tamamen Katılıyorum	19	21,3	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı.” maddesine öğrencilerin % 14,6’sı hiç katılmıyorum, % 14,6’sı az katılıyorum. %27,0’si orta düzeyde katılıyorum, %22,5’i çoğuna katılıyorum, % 21,3’ü tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

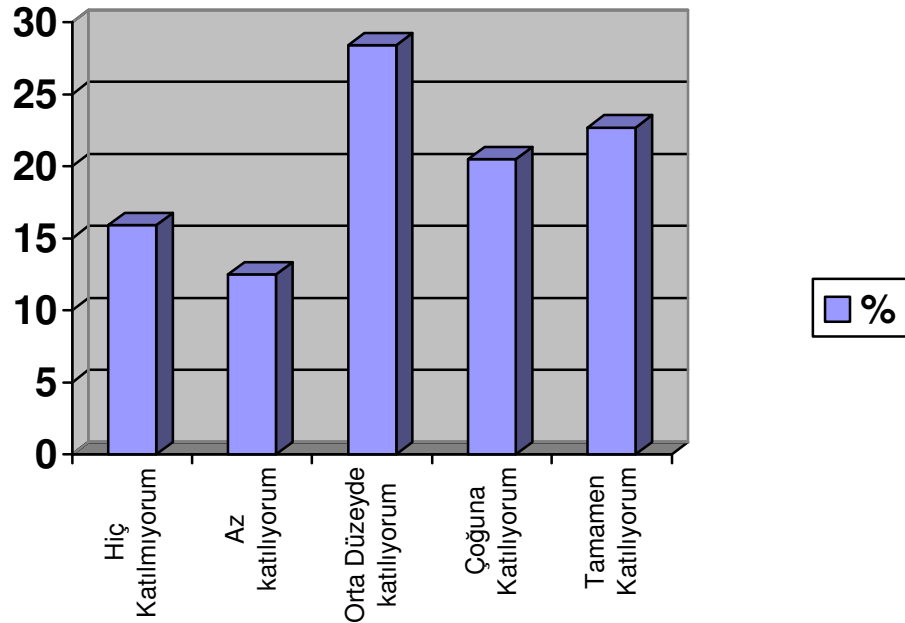

Şekil 10. Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı
(Madde No 35)

Tablo 15
10.Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu.
(Madde No24)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	14	15,9	3,22 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 64,4
Az Katılıyorum	11	12,5	
Orta Düzeyde Katılıyorum	25	28,4	
Çoğuna Katılıyorum	18	20,5	
Tamamen Katılıyorum	20	22,7	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu.” maddesine öğrencilerin % 15,9’u hiç katılmıyorum, % 12,5’i az katılıyorum. %28,4’ü orta düzeyde katılıyorum, % 20,5’i çoğuna katılıyorum, % 22,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

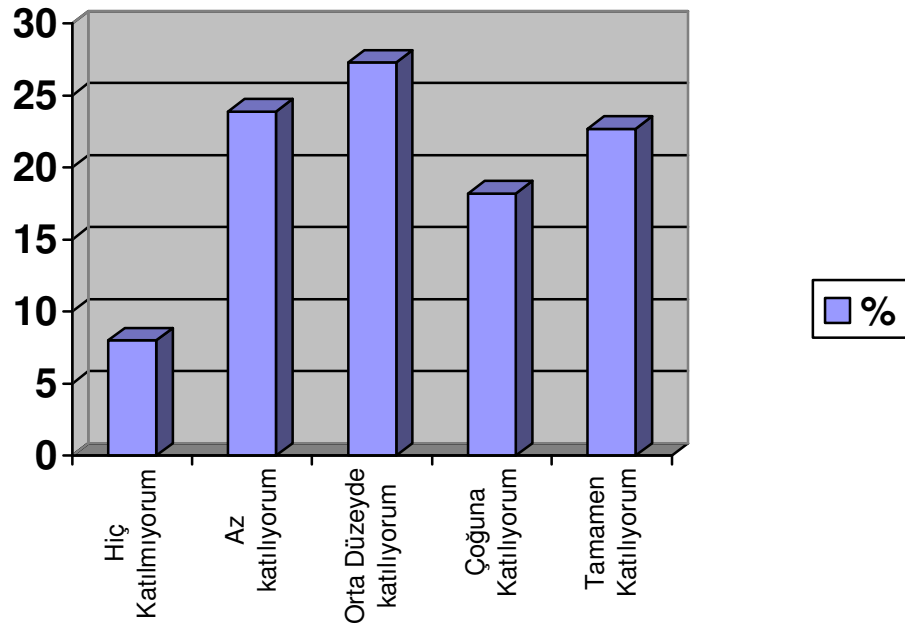

Şekil 11. Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu.
(Madde No24)

Tablo 16
11. Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı. (Madde No 34)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	8,0	3,24 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 64,8
Az Katılıyorum	21	23,9	
Orta Düzeyde Katılıyorum	24	27,3	
Çoğuna Katılıyorum	16	18,2	
Tamamen Katılıyorum	20	22,7	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı.” maddesine öğrencilerin % 8,0’i hiç katılmıyorum, % 23,9’u az katılıyorum, %27,3’ü orta düzeyde katılıyorum, % 18,2’si çoğuna katılıyorum, % 22,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

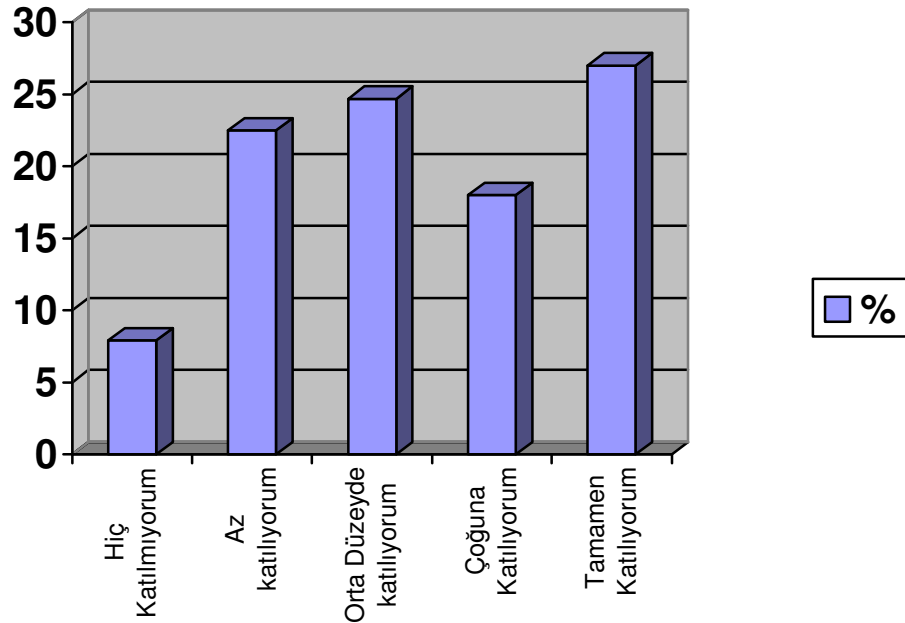

Şekil 12. Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı.
(Madde No 34)

Tablo 17
12.Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı
(Madde No 23)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	7,9	3,34 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 66,8
Az Katılıyorum	20	22,5	
Orta Düzeyde Katılıyorum	22	24,7	
Çoğuna Katılıyorum	16	18,0	
Tamamen Katılıyorum	24	27,0	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı.” maddesine öğrencilerin % 7,9’u hiç katılmıyorum, % 22,5’i az katılıyorum. %24,7’si orta düzeyde katılıyorum, % 18,0’ı çoğuna katılıyorum, % 27,0’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

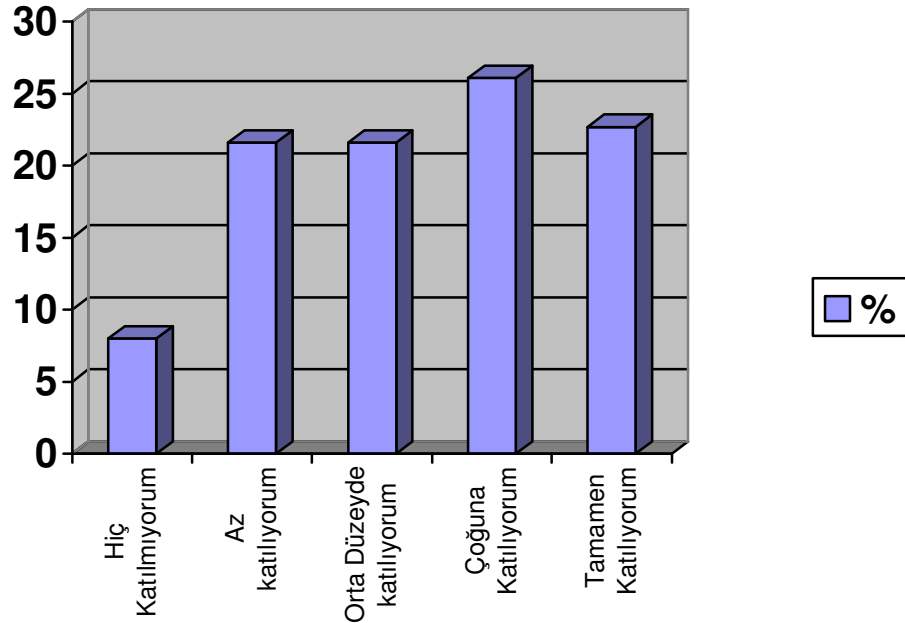
Şekil 13. Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı
(Madde No 23)

Tablo 18

13. Resim dersi sayesinde ülkemın kùltür tarihine daha bilinçli bakıyorum. (Madde No 36)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	8,0	3,34= Orta Düzeyde Katılıyorum % 66,8
Az Katılıyorum	19	21,6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	19	21,6	
Çoğuna Katılıyorum	23	26,1	
Tamamen Katılıyorum	20	22,7	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi sayesinde ülkemın kùltür tarihine daha bilinçli bakıyorum.” maddesine öğrencilerin % 8,0’ı hiç katılmıyorum, % 21,6’sı az katılıyorum. %21,6’sı orta düzeyde katılıyorum, % 26,1’i çoğuna katılıyorum, % 22,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

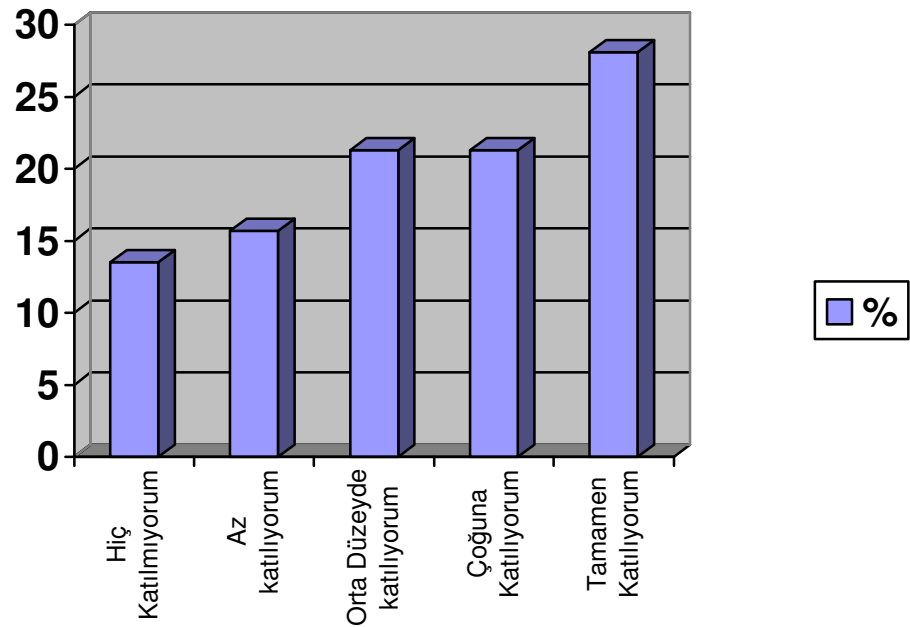
Şekil 14. Resim dersi sayesinde ülkemın kùltür tarihine daha bilinçli bakıyorum. (Madde No 36)

Tablo 19

14. Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim(Madde No 4)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	12	13,5	3,35 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 67
Az Katılıyorum	14	15,7	
Orta Düzeyde Katılıyorum	19	21,3	
Çoğuna Katılıyorum	19	21,3	
Tamamen Katılıyorum	25	28,1	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim.” maddesine öğrencilerin % 13,5’i hiç katılmıyorum, % 17,7’si az katılıyorum. %21,3’ü orta düzeyde katılıyorum, % 21,3’ü çoğuna katılıyorum, % 28,1’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

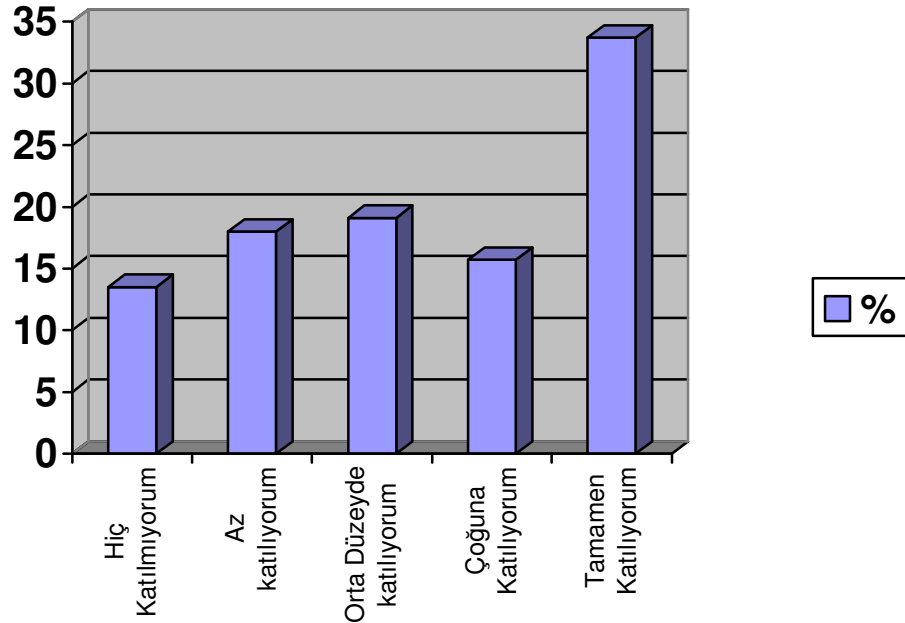
Şekil 15. Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim(Madde No 4)

Tablo 20

15.Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi. (Madde No 25)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	12	13,5	3,38 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 67,6
Az Katılıyorum	16	18,0	
Orta Düzeyde Katılıyorum	17	19,1	
Çoğuna Katılıyorum	14	15,7	
Tamamen Katılıyorum	30	33,7	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi.” maddesine öğrencilerin % 13,5’i hiç katılmıyorum, % 18,0’i az katılıyorum. %19,1’i orta düzeyde katılıyorum, % 15,7’i çoğuna katılıyorum, % 33,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

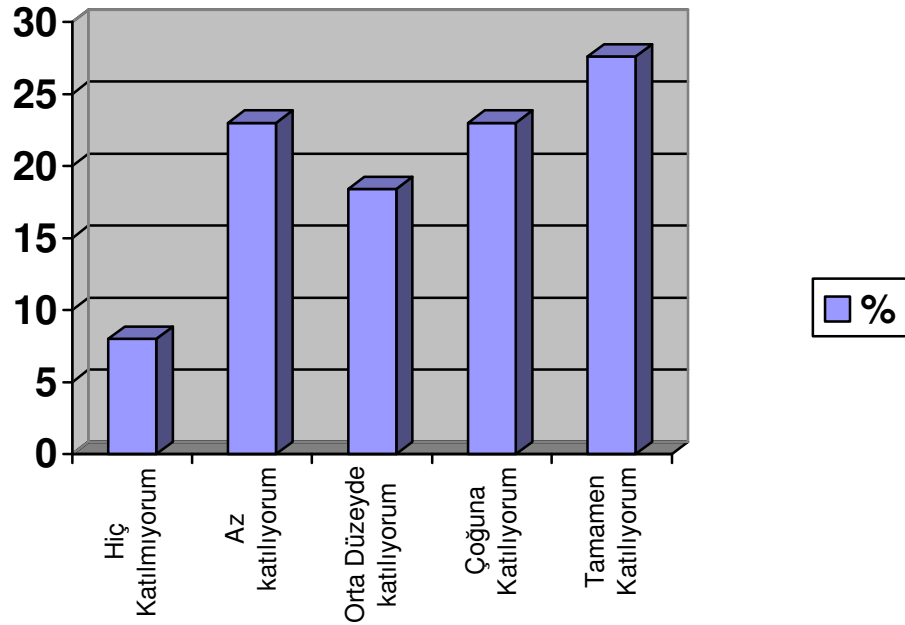
Şekil 16. Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi. (Madde No 25)

Tablo 21

16.Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim. (Madde No 5)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	8,0	3,39 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 67,8
Az Katılıyorum	20	23,0	
Orta Düzeyde Katılıyorum	16	18,4	
Çoğuna Katılıyorum	20	23,0	
Tamamen Katılıyorum	24	27,6	
Toplam	87	100,0	

“Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim.” maddesine öğrencilerin % 8,0’i hiç katılmıyorum, % 23,0’ü az katılıyorum. %18,4’ü orta düzeyde katılıyorum, % 23,0’ü çoğuna katılıyorum, % 27,6’sı tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

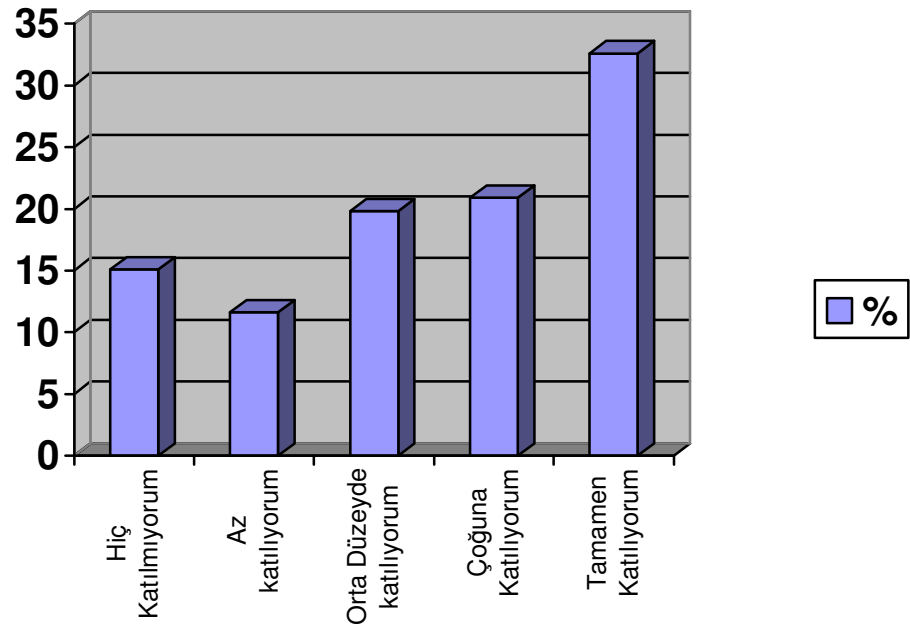

Şekil 17. Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim.(Madde No 5)

Tablo 22
17.Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı(Madde No28)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	13	15,1	3,44 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 68,8
Az Katılıyorum	10	11,6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	17	19,8	
Çoğuna Katılıyorum	18	20,9	
Tamamen Katılıyorum	28	32,6	
Toplam	86	100,0	

“Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı.” maddesine öğrencilerin % 15,1’i hiç katılmıyorum, % 11,6’sı az katılıyorum. %19,8’i orta düzeyde katılıyorum, % 20,9’u çoğuna katılıyorum, % 32,6’sı tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

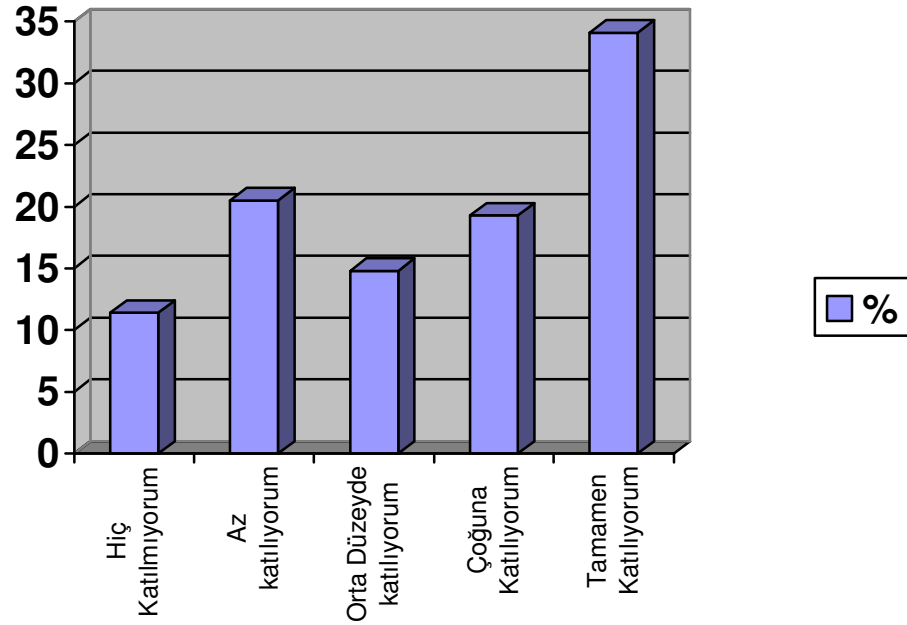

Şekil 18. Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı(Madde No28)

Tablo 23
18. Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum. (Madde No 17)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	10	11,4	3,44 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 68,8
Az Katılıyorum	18	20,5	
Orta Düzeyde Katılıyorum	13	14,8	
Çoğuna Katılıyorum	17	19,3	
Tamamen Katılıyorum	30	34,1	
Toplam	88	100,0	

“Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum.” maddesine öğrencilerin % 11,4’ü hiç katılmıyorum, % 20,5’i az katılıyorum. %14,8’i orta düzeyde katılıyorum, % 19,3’ü çoğuna katılıyorum, % 34,1’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

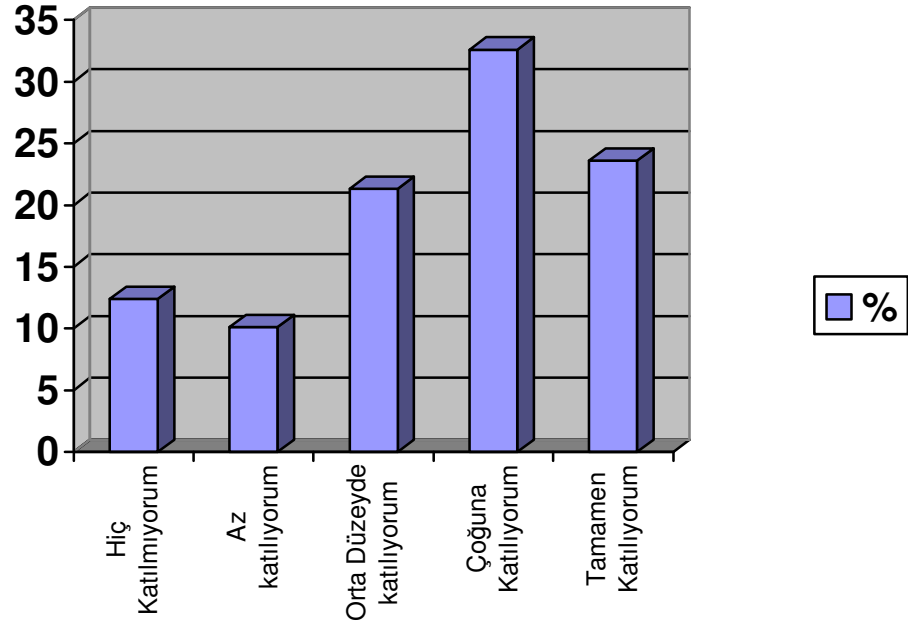
Şekil 19. Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum. (Madde No 17)

Tablo 24

19. Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı(Madde No 33)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	11	12,4	3,45 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 69
Az Katılıyorum	9	10,1	
Orta Düzeyde Katılıyorum	19	21,3	
Çoğuna Katılıyorum	29	32,6	
Tamamen Katılıyorum	21	23,6	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı.” maddesine öğrencilerin % 12,4’ü hiç katılmıyorum, % 10,1’i az katılıyorum. %21,3’ü orta düzeyde katılıyorum, % 32,6’sı çoğuna katılıyorum, % 23,6’sı tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

Şekil 20. Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı(Madde No 33)

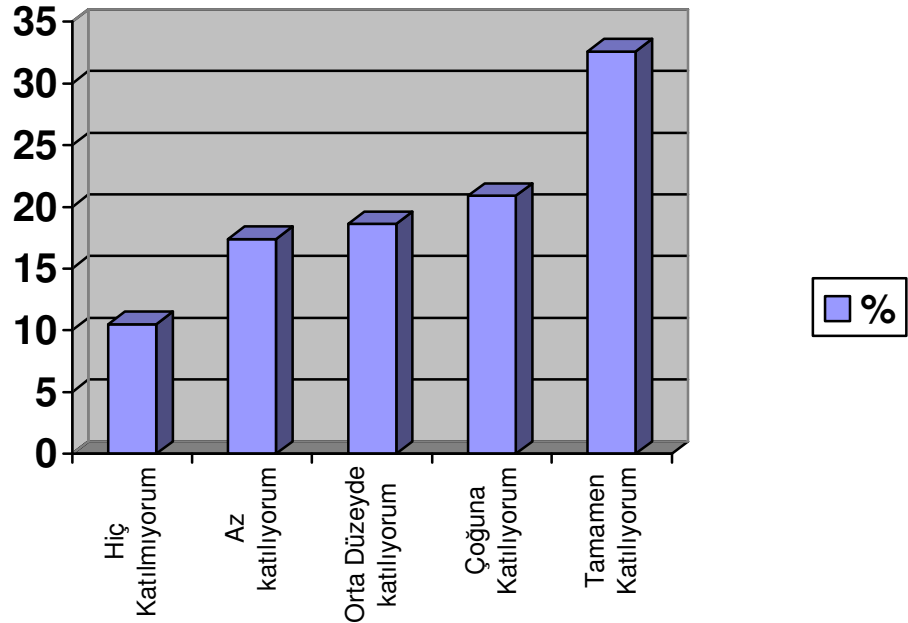
Tablo 25

20. Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum.

(Madde No 22)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	9	10,5	3,48 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 69,6
Az Katılıyorum	15	17,4	
Orta Düzeyde Katılıyorum	16	18,6	
Çoğuna Katılıyorum	18	20,9	
Tamamen Katılıyorum	28	32,6	
Toplam	86	100,0	

“Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum.” maddesine öğrencilerin % 10,5’i hiç katılmıyorum, % 17,4’ü az katılıyorum. %18,6’sı orta düzeyde katılıyorum, % 20,9’u çoğuna katılıyorum, % 32,6’sı tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

Şekil 21. Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum.

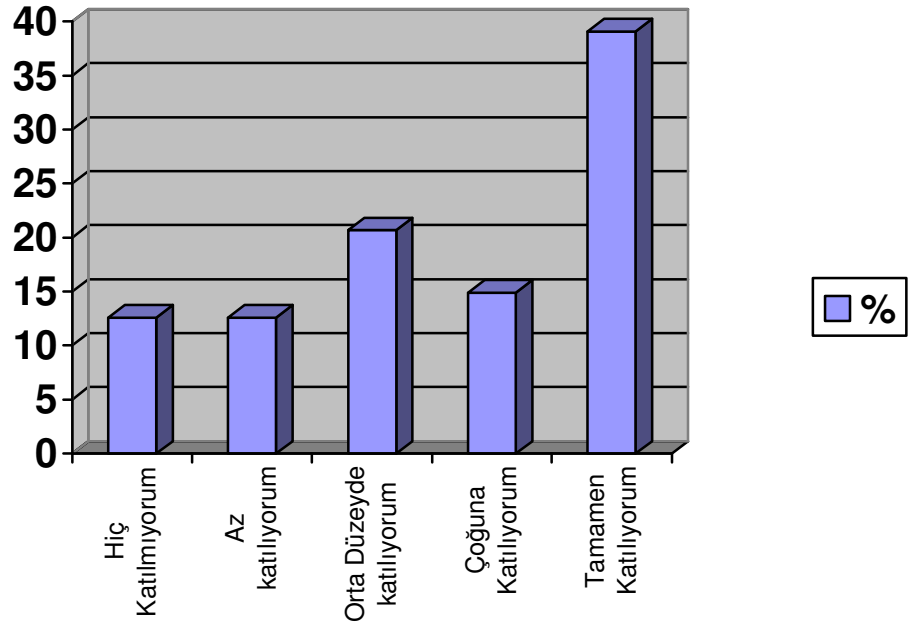
(Madde No 22)

Tablo 26

21.Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı. (Madde No20)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	11	12,6	3,55 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 71
Az Katılıyorum	11	12,6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	18	20,7	
Çoğuna Katılıyorum	13	14,9	
Tamamen Katılıyorum	34	39,1	
Toplam	87	100,0	

“Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı.” maddesine öğrencilerin %12,6’sı hiç katılmıyorum, % 12,6’sı az katılıyorum. %20,7’si orta düzeyde katılıyorum, % 14,9’u çoğuna katılıyorum, % 39,1’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

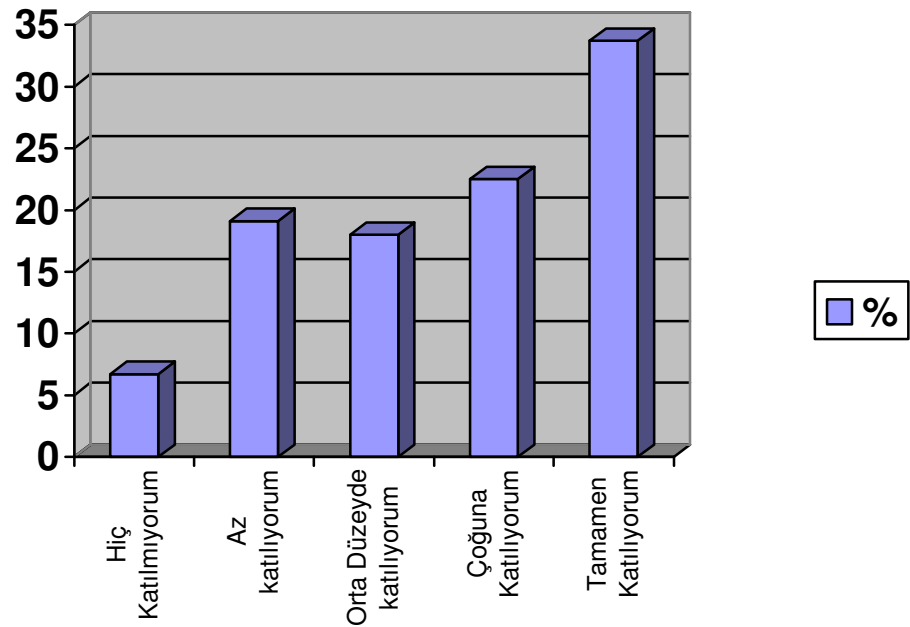
Şekil 22. Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı. (Madde No20)

Tablo 27

22. İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim
(Madde No 3)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	6	6,7	3,57= Orta Düzeyde Katılıyorum % 71,4
Az Katılıyorum	17	19,1	
Orta Düzeyde Katılıyorum	16	18,0	
Çoğuna Katılıyorum	20	22,5	
Tamamen Katılıyorum	30	33,7	
Toplam	89	100,0	

“İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim” maddesine öğrencilerin % 6,7’si hiç katılmıyorum, % 19,1’i az katılıyorum. %18,0’i orta düzeyde katılıyorum, % 22,5’i çoğuna katılıyorum, % 33,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

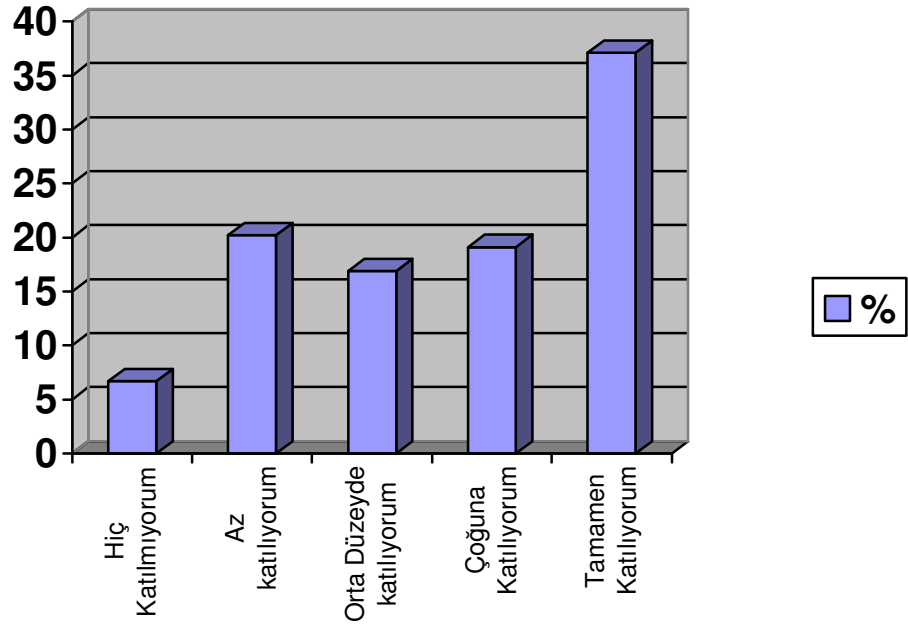
Şekil 23. İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim(Madde No 3)

Tablo 28

23. Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim. (Madde No 18)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	6	6,7	3,60= Orta Düzeyde Katılıyorum % 72
Az Katılıyorum	18	20,2	
Orta Düzeyde Katılıyorum	15	16,9	
Çoğuna Katılıyorum	17	19,1	
Tamamen Katılıyorum	33	37,1	
Toplam	89	100,0	

“Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim.” maddesine öğrencilerin % 6,7’si hiç katılmıyorum, % 20,2’si az katılıyorum. %16,9’u orta düzeyde katılıyorum, % 19,1’i çoğuna katılıyorum, % 37,1’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

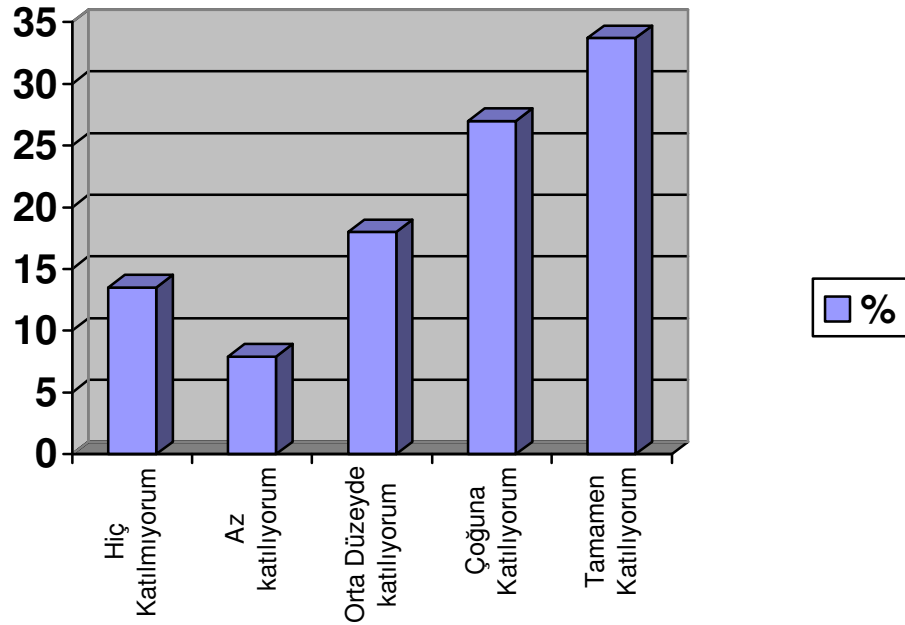
Şekil 23. Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim. (Madde No 18)

Tablo 29

24. Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı. (Madde No30)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	12	13,5	3,60 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 72
Az Katılıyorum	7	7,9	
Orta Düzeyde Katılıyorum	16	18,0	
Çoğuna Katılıyorum	24	27,0	
Tamamen Katılıyorum	30	33,7	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı.” maddesine öğrencilerin % 13,5’i hiç katılmıyorum, % 7,9’u az katılıyorum. %18,0’ı orta düzeyde katılıyorum, % 27,0’ı çoğuna katılıyorum, % 33,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

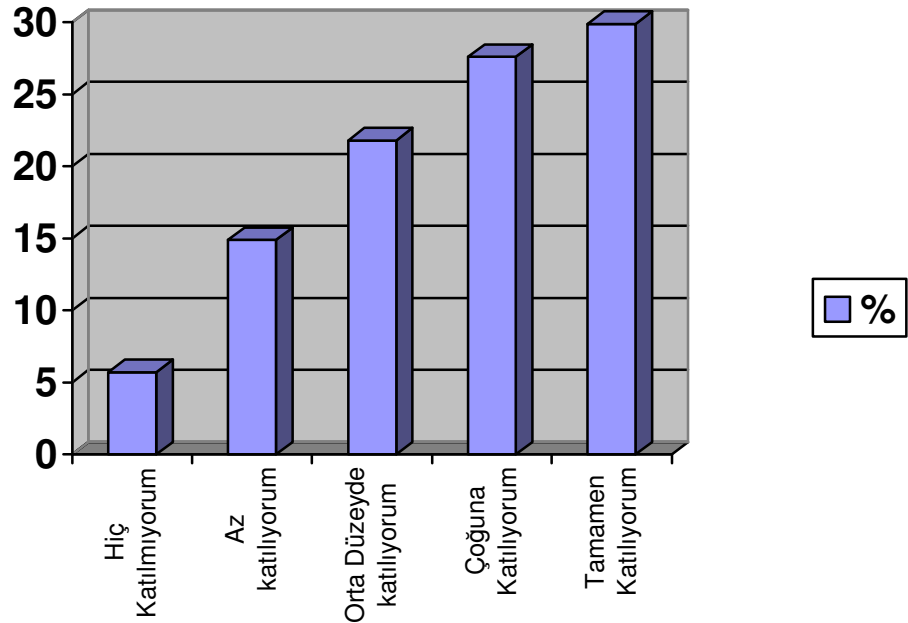
Şekil 25. Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı. (Madde No30)

Tablo 30

25. Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı. (Madde No 31)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	5	5,7	3,61 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 72,2
Az Katılıyorum	13	14,9	
Orta Düzeyde Katılıyorum	19	21,8	
Çoğuna Katılıyorum	24	27,6	
Tamamen Katılıyorum	26	29,9	
Toplam	87	100,0	

“Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı.” maddesine öğrencilerin % 5,7’si hiç katılmıyorum, % 14,9’u az katılıyorum. %21,8’i orta düzeyde katılıyorum, % 27,6’sı çoğuna katılıyorum, % 29,9’u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

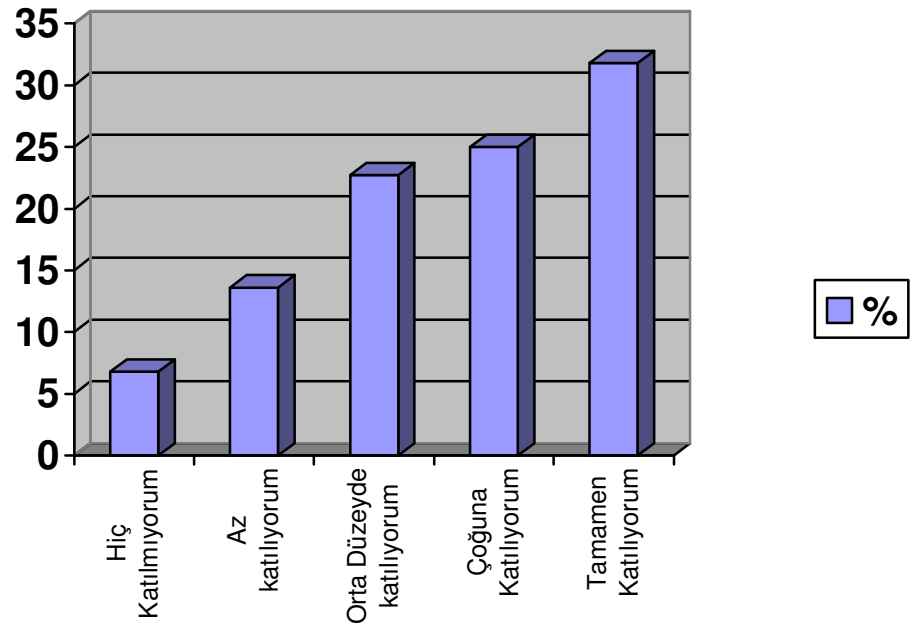

Şekil 26. Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı. (Madde No 31)

Tablo 31**26. Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı. (Madde No 27)**

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	6	6,8	3,61 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 72,2
Az Katılıyorum	12	13,6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	20	22,7	
Çoğuna Katılıyorum	22	25,0	
Tamamen Katılıyorum	28	31,8	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı.” maddesine öğrencilerin % 6,8’i hiç katılmıyorum, % 13,6’sı az katılıyorum. % 22,7’si orta düzeyde katılıyorum, % 25,0’i çoğuna katılıyorum, % 31,8’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

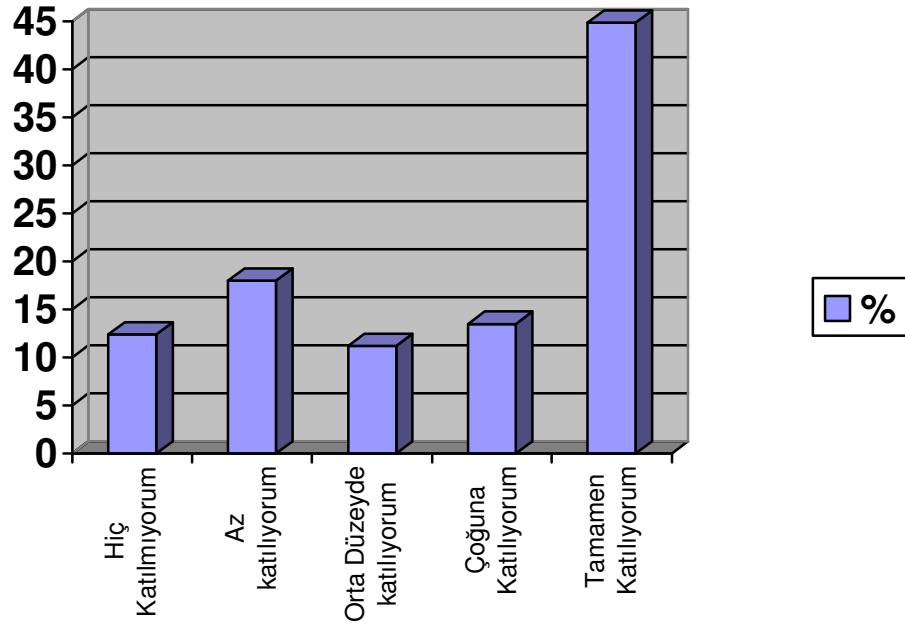
Şekil 27. Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı. (Madde No 27)

Tablo 32

27. Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı(Madde No13)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	11	12,4	3,61 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 72,2
Az Katılıyorum	16	18,0	
Orta Düzeyde Katılıyorum	10	11,2	
Çoğuna Katılıyorum	12	13,5	
Tamamen Katılıyorum	40	44,9	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı.” maddesine öğrencilerin % 12,4’ü hiç katılmıyorum, % 18,0’i az katılıyorum. %11,2’si orta düzeyde katılıyorum, % 13,5’i çoğuna katılıyorum, % 44,9’u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

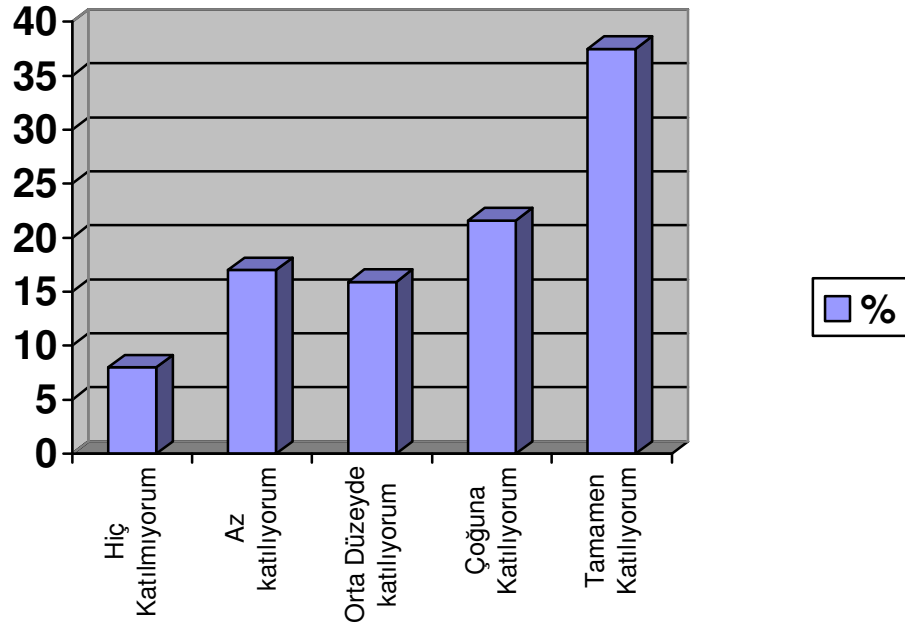
Şekil 28. Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı
(Madde No13)

Tablo 33

**28. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim
(Madde No 37)**

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	8,0	3,64 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 72,8
Az Katılıyorum	15	17,0	
Orta Düzeyde Katılıyorum	14	15,9	
Çoğuna Katılıyorum	19	21,6	
Tamamen Katılıyorum	33	37,5	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim.” maddesine öğrencilerin % 8,0’ı hiç katılmıyorum, % 17,0’ı az katılıyorum. %15,9’u orta düzeyde katılıyorum, % 21,6’sı çoğuna katılıyorum, % 37,5’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

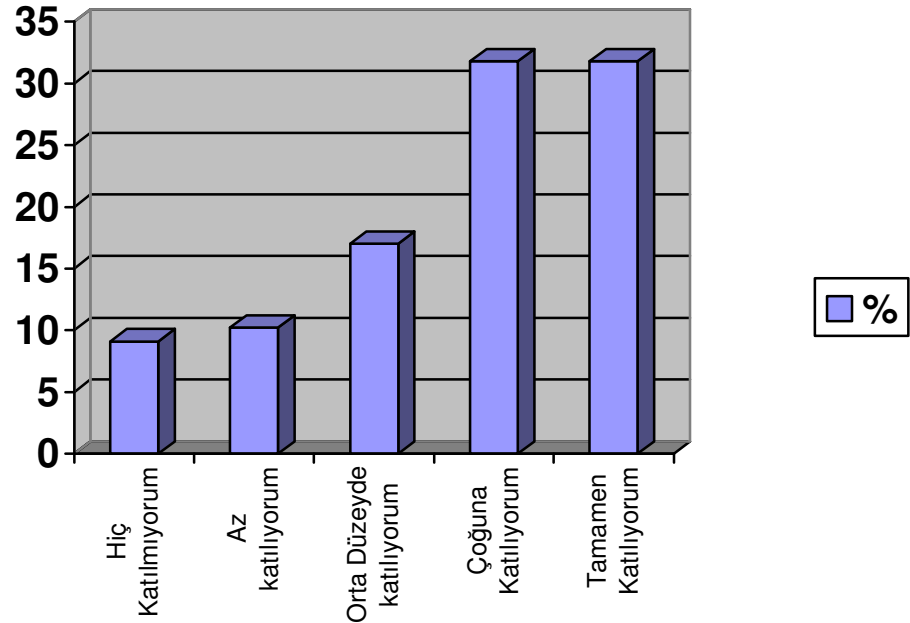
Şekil 29. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim (Madde No 37)

Tablo 34

29. Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum
(Madde No11)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	8	9,1	3,67 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 73,4
Az Katılıyorum	9	10,2	
Orta Düzeyde Katılıyorum	15	17,0	
Çoğuna Katılıyorum	28	31,8	
Tamamen Katılıyorum	28	31,8	
Toplam	88	100,0	

“Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum.” maddesine öğrencilerin % 9,1’i hiç katılmıyorum, % 10,2’si az katılıyorum. %17,0’ı orta düzeyde katılıyorum, % 31,8’i çoğuna katılıyorum, % 31,8’i tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

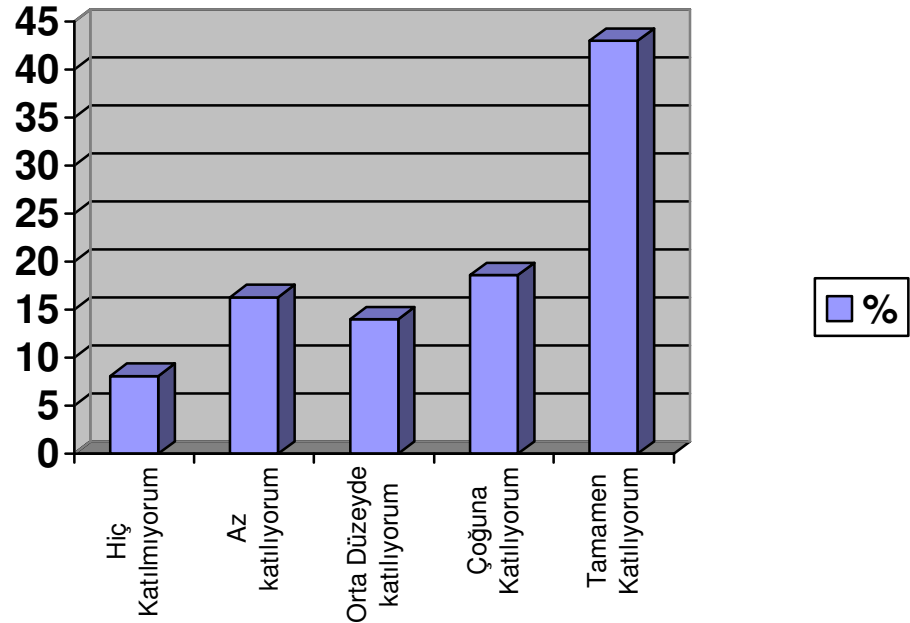
Şekil 30. Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum
(Madde No11)

Tablo 35

30. Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum.
(Madde No26)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	8,1	3,72 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 74,4
Az Katılıyorum	14	16,3	
Orta Düzeyde Katılıyorum	12	14,0	
Çoğuna Katılıyorum	16	18,6	
Tamamen Katılıyorum	37	43,0	
Toplam	86	100,0	

“Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum.” maddesine öğrencilerin % 8,1’i hiç katılmıyorum, % 16,3’ü az katılıyorum. %14,0’ı orta düzeyde katılıyorum, % 18,6’sı çoğuna katılıyorum, % 43,0’ü tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

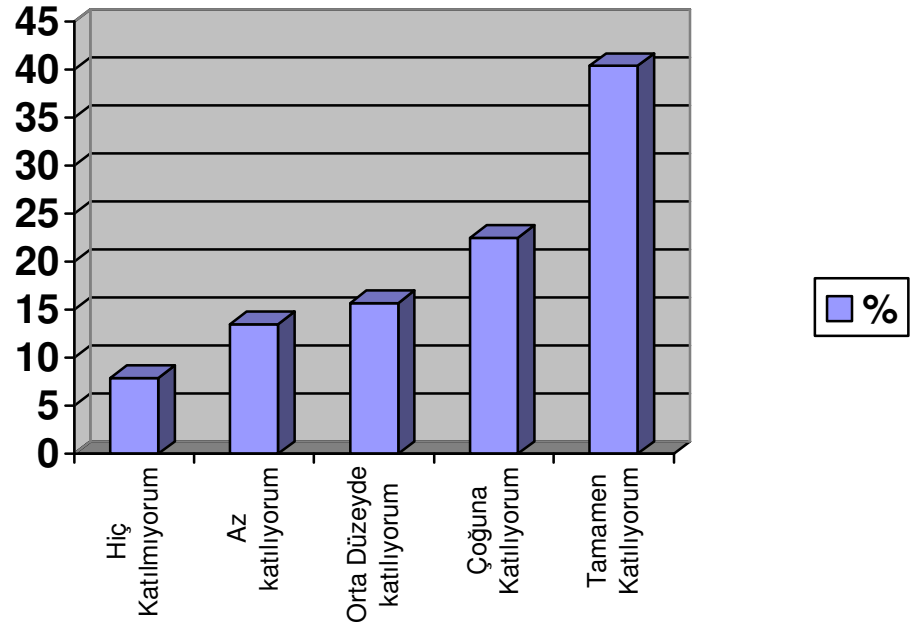
Şekil 31. Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum.
(Madde No26)

Tablo 36

31. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım(Madde No38)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	7,9	3,74 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 74,8
Az Katılıyorum	12	13,5	
Orta Düzeyde Katılıyorum	14	15,7	
Çoğuna Katılıyorum	20	22,5	
Tamamen Katılıyorum	36	40,4	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım.”maddesine öğrencilerin % 7,9’u hiç katılmıyorum, % 13,5’i az katılıyorum. %15,7’si orta düzeyde katılıyorum, % 22,5’i çoğuna katılıyorum, % 40,4’ü tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

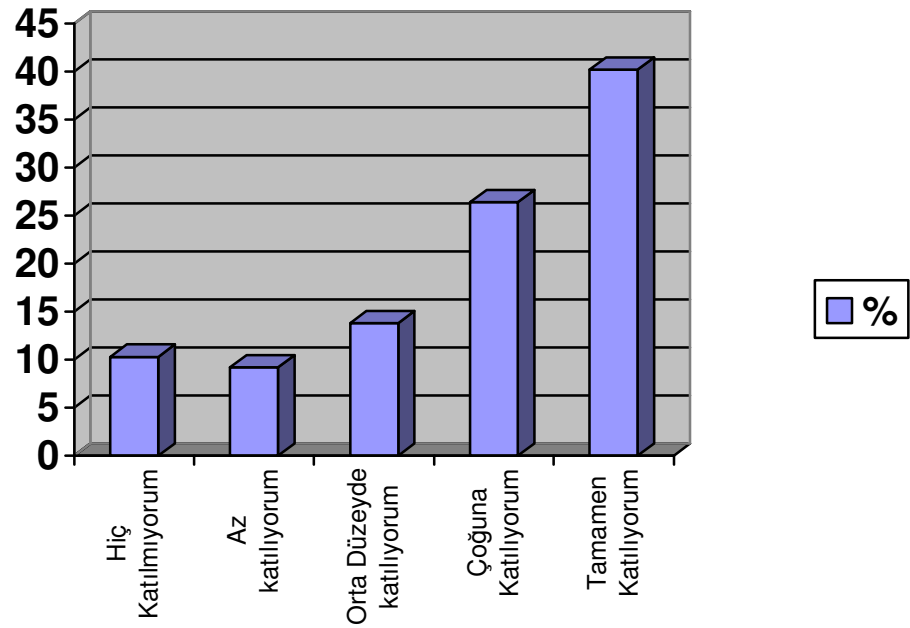

Şekil 32. Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım(Madde No38)

Tablo 37
32. Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı. (Madde No19)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	9	10,3	3,77 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 75,4
Az Katılıyorum	8	9,2	
Orta Düzeyde Katılıyorum	12	13,8	
Çoğuna Katılıyorum	23	26,4	
Tamamen Katılıyorum	35	40,2	
Toplam	87	100,0	

“Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı.” maddesine öğrencilerin % 10,3’ü hiç katılmıyorum, % 9,2’si az katılıyorum. %13,8’i orta düzeyde katılıyorum, % 26,4’ü çoğuna katılıyorum, % 40,2’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

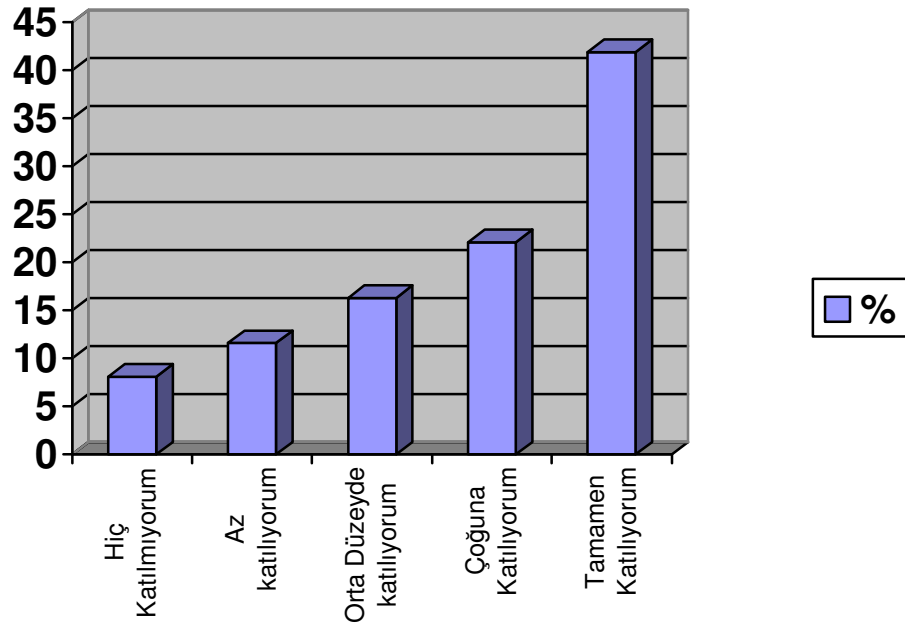

Şekil 33. Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı. (Madde No19)

Tablo 38
33. Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum
(Madde No12)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	7	8,1	3,78 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 75,6
Az Katılıyorum	10	11,6	
Orta Düzeyde Katılıyorum	14	16,3	
Çoğuna Katılıyorum	19	22,1	
Tamamen Katılıyorum	36	41,9	
Toplam	86	100,0	

“Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum.” maddesine öğrencilerin % 8,1’i hiç katılmıyorum, % 11,6’sı az katılıyorum. %16,3’ü orta düzeyde katılıyorum, % 22,1’i çoğuna katılıyorum, % 41,9’u tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

Şekil 34. Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum
(Madde No12)

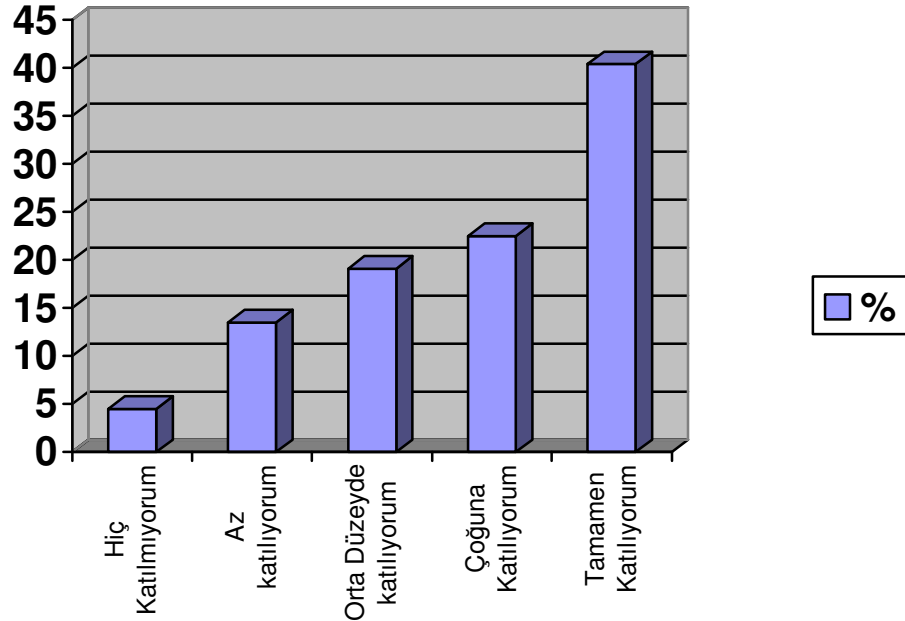
Tablo 39

34. Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum.

(Madde No15)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	4	4,5	3,81= Orta Düzeyde Katılıyorum % 76,2
Az Katılıyorum	12	13,5	
Orta Düzeyde Katılıyorum	17	19,1	
Çoğuna Katılıyorum	20	22,5	
Tamamen Katılıyorum	36	40,4	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum.” maddesine öğrencilerin % 4,5’i hiç katılmıyorum, % 13,5’i az katılıyorum. %19,1’i orta düzeyde katılıyorum, %22,5’i çoğuna katılıyorum, % 40,4’ü tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

Şekil 35. Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum.

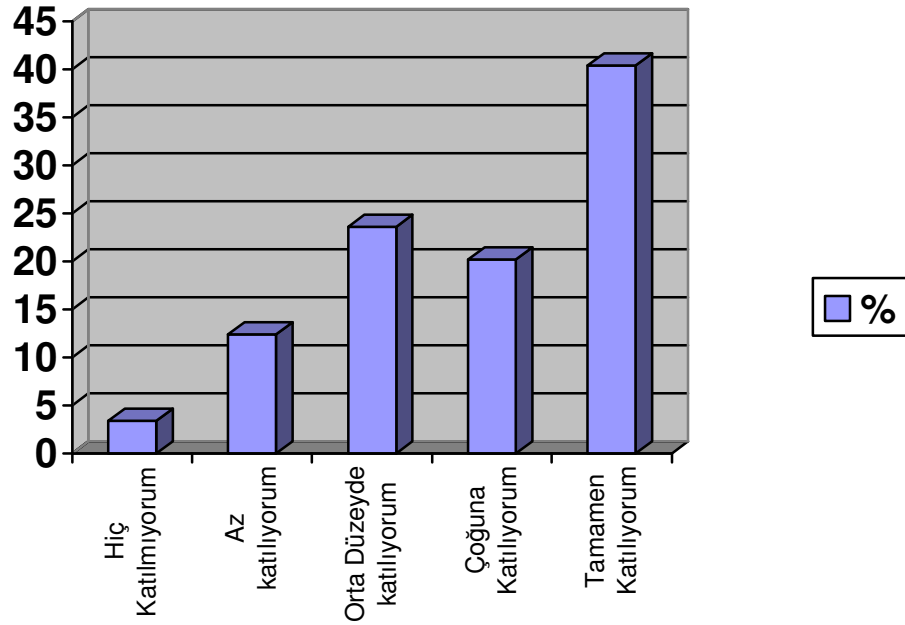
(Madde No15)

Tablo 40

35. Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim(Madde No 2)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	3	3,4	3,82= Orta Düzeyde Katılıyorum % 76,4
Az Katılıyorum	11	12,4	
Orta Düzeyde Katılıyorum	21	23,6	
Çoğuna Katılıyorum	18	20,2	
Tamamen Katılıyorum	36	40,4	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim.” maddesine öğrencilerin %3,4’ü hiç katılmıyorum, % 12,4’ü az katılıyorum. %23,6’sı orta düzeyde katılıyorum, %20,2’si çoğuna katılıyorum, % 40,4’ü tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

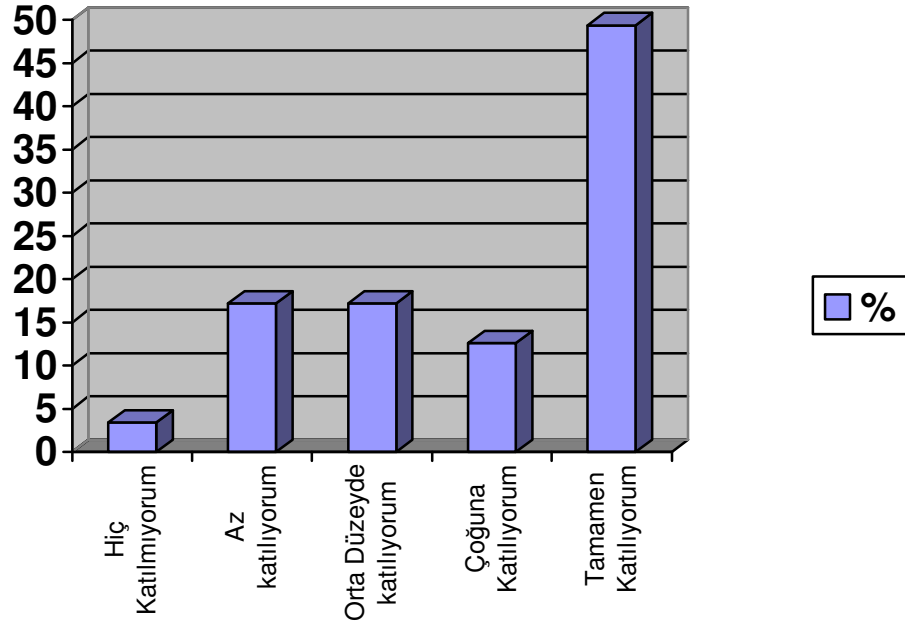
Şekil 36. Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim (Madde No 2)

Tablo 41

36. Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum. (Madde No9)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	3	3,4	3,87 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 77,4
Az Katılıyorum	15	17,2	
Orta Düzeyde Katılıyorum	15	17,2	
Çoğuna Katılıyorum	11	12,6	
Tamamen Katılıyorum	43	49,4	
Toplam	87	100,0	

“Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum.” maddesine öğrencilerin % 3,4’ü hiç katılmıyorum, % 17,2’si az katılıyorum. %17,2’si orta düzeyde katılıyorum, % 12,6’sı çoğuna katılıyorum, % 49,4’ü tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

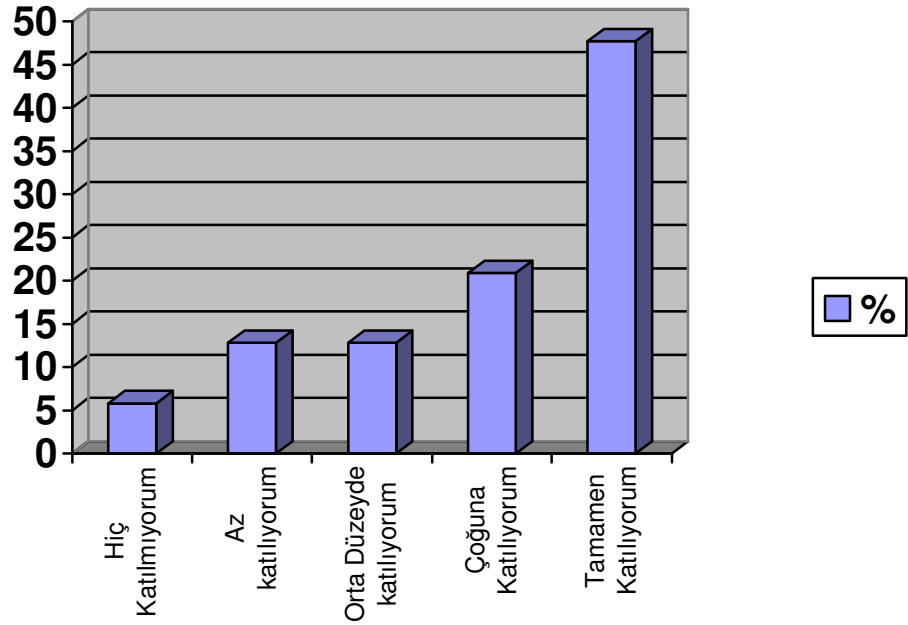
Şekil 37. Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum. (Madde No9)

Tablo 42

37. Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum(Madde No 29)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	5	5,8	3,92 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 78,4
Az Katılıyorum	11	12,8	
Orta Düzeyde Katılıyorum	11	12,8	
Çoğuna Katılıyorum	18	20,9	
Tamamen Katılıyorum	41	47,7	
Toplam	86	100,0	

“Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum.” maddesine öğrencilerin % 5,8’i hiç katılmıyorum, % 12,8’i az katılıyorum. % 12,8’i orta düzeyde katılıyorum, % 20,9’u çoğuna katılıyorum, % 47,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

Şekil 38. Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum (Madde No 29)

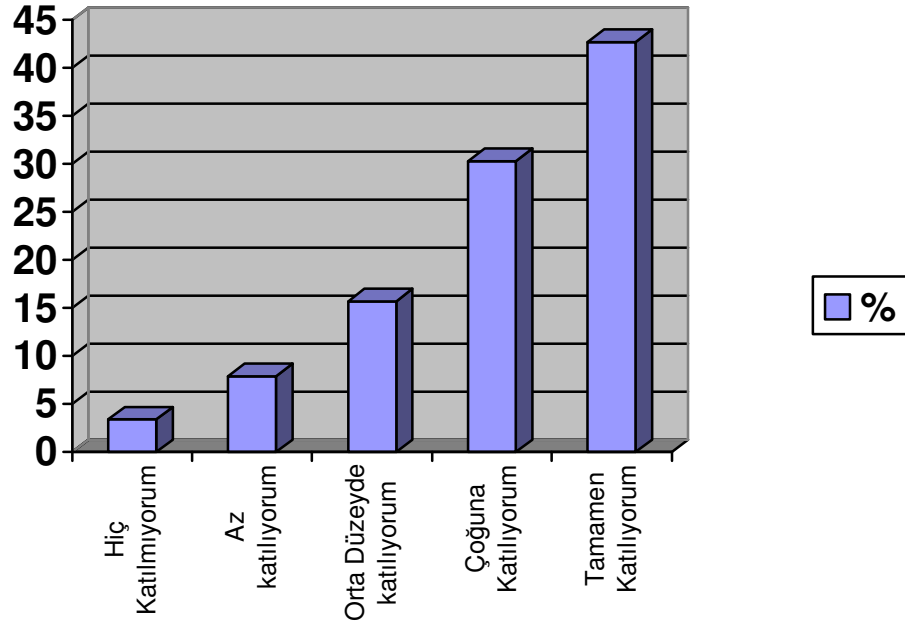
Tablo 43

38. Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum.

(Madde No 1)

Katılma Düzeyi	Frekans	%	Ortalama
Hiç Katılmıyorum	3	3,4	4,01 = Orta Düzeyde Katılıyorum % 80,2
Az Katılıyorum	7	7,9	
Orta Düzeyde Katılıyorum	14	15,7	
Çoğuna Katılıyorum	27	30,3	
Tamamen Katılıyorum	38	42,7	
Toplam	89	100,0	

“Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum.” maddesine öğrencilerin % 3,4’ü hiç katılmıyorum, % 7,9’u az katılıyorum. % 15,7’si orta düzeyde katılıyorum, % 30,3’ü çoğuna katılıyorum, % 42,7’si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir.

Şekil 39. Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum. (Madde No 1)

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar:

Resim (Görsel Sanatlar) dersi programında yer alan amaçların ne derece gerçekleştiği öğrenci algılamalarına göre incelenmiş ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

1. Öğrenci algılamalarına göre resim dersi amaçlarının gerçekleşme düzeyi beş üzerinden 3,47'dir (% 69.4).
2. Öğrenci algılamaları öğrencinin okuluna göre değişmemektedir. Görsel Sanatlar Eğitimi dersinin amaçlarına ulaşmada okul ortamı ya da çevre olumsuzluklarının kayda değer bir etkileyici faktör olmadığını göstermiştir. Yapılan bu araştırma müfredattaki amaçlara; dış etkilerin tüm olumsuzluklarına rağmen, yapılacak gerçekçi bir programın uzman bir öğretmen tarafından uygulanması ile ulaşılabilineceğini ortaya koymuştur.
3. Kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla amaçların gerçekleşme düzeyine daha olumlu bakmaktadırlar.
4. En düşük puanlı beş amaç:
 - a) Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme
 - b) Her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme
 - c) Tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebilme
 - d) Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme

- e) Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme şeklinde sıralanmaktadır.

5. En yüksek puanlı beş amaç:

- a) Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda güzel sanatlarla ilgili bilgileri kazandırabilme
- b) Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme
- c) Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme
- d) Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkân tanıyabilme
- e) Sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için öğrencilerin görsel okur-yazarlığını sağlayabilme şeklindedir.

6.2. Öneriler:

1. Resim Dersi Programında yer alan amaçların gerçekleşmesi önündeki engeller daha kapsamlı araştırmalarla incelenmelidir.
2. Program değerlendirmesi amaç dışında kalan diğer boyutlar için de yapılmalıdır.
3. Resim dersi programı için uygun zaman ve mekanlar oluşturulmalıdır.
4. Resim dersine giren öğretmenlerin mutlaka alandan olması sağlanmalıdır.
5. Resim dersi amaçlarının uygulamaya ve hayata transfere yönelik amaçları üzerinde daha hassas durulmalıdır.
6. Araştırmanın yapıldığı dönemde aşamalı bir şekilde ilköğretim 6. sınıflarda uygulamaya konan Görsel Sanatlar Dersi yeni müfredat programı için de uygulama sürecinde benzer araştırmalar yapılmalıdır.

7. KAYNAKÇA:

AKIN, Okan. (2006). İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Estetik Öğretimi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

ALAKUŞ, Ali.O. (2003) Düünden Bugüne Görsel Sanatlar Eğitimimizin Genel Bir Görünümü. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 160

ALTUĞ, Taylan. (1989). Kant Estetiği. İstanbul. Payel yayınları.

ARAT,Necla. (1981). Estetik Seçme Metinler. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları

ARAT,Necla. (1996). Estetik ve Estetik değerler. İstanbul. Telos Yayıncılık.

ATATÜRE, Huriye.(2001). İlköğretim Resim-iş (Sanat) Eğitiminde Karşılaştırmalı Durum Çalışması. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

AYDIN, Ayhan. (2004). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. Ankara: Tekağaç Eylül Yayıncılık.

AYTAÇ, Kemal. (1980). Avrupa Eğitim Tarihi. Ankara. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayını.

BALCI, Y. Baytekin. (2005). Estetik. Ankara. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit. (1987). Eğitim Psikolojisi. Ankara. Binbaşioğlu Yayınevi.

BUYURGAN, Serap. U. BUYURGAN.(2001) Sanat Eğitimi ve Öğretimi. Ankara: Dersal Yayıncılık.

ÇYDD S Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Eğitim Sempozyumu, (2002).

ÇELLEK, Tülay. (2003) Sanat ve Bilim Eğitiminde Yaratıcılık. Pivoka.

DOĞAN, Mehmet,H. (1998). Estetik.İzmir. Dokuz Eylül Yayınları.

ECO, Umberto. (1998). Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik. (Çev. Kemal Atakay) İstanbul. Can Yayınları

EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SEMİNERİ. (1995). Eğitsel Etken Olarak Güzel Sanatlar Sanat Eğitiminin Geleceği Ankara Alman Kültür Merkezi ve Eğitim Bilimleri Fakültesi İş Birliği ile oluşturulmuş.

ERDEN; Münire: AKMAN; Yasemin: (1998). Gelişim Öğrenme-Öğretme Eğitim Psikolojisi. Ankara. Arkadaş yayınları.

GEİGER, Moritz. (1993). Estetik Anlayış. (Çev. Tomris Mengüşoğlu) İstanbul: Remzi Kitapevi.

GENÇAYDIN, Zafer. (1993). Sanat Eğitimi, Anadolu Üniversitesi Açık Öğr.Fak. yy. Resim-İş Lisans Tamamlama Programı.

GÖKAYDIN, Nevide. (1990). Eğitimde tasarım ve Görsel Algı. Ankara: T.H.K. Basımevi.

HEGEL, G.W.F. (1982).Estetik. (Çev.Nejat Bozkurt), İstanbul: Say Dağıtım.

KAGAN, Moissej. (1993). Estetik ve Sanat Dersleri. (Çev.Aziz Çalışlar), Ankara: İmge Kitapevi.

KAGAN, Moissej. (1982). Güzellik Bilimi Olarak Estetik ve Sanat (Çev.Aziz Çalışlar), Altın Kitaplar Yayınevi.

KARAKAYA, T. (2002). Çağdaş Yaşam Derneği Sempozyumu. Neden İlle De Eğitim Ve De Sanat Eğitimi?

KESKİNOK, Kayıhan. (2001). Sanat Eğitimi. Ankara. Sanat yapım yayıncılık.

KILIÇKAN, Hüseyin.-KILIÇKAN Hayrettin.(1981).Okullarda Resim. İstanbul: Taç Yayınevi.

KIRIŞOĞLU, Olcay, Mary Stocrocki (1997). İlköğretim Sanat Öğretimi. Ankara: YÖK, Dünya Bankası, Megep.

KIRIŞOĞLU, Olcay, (1991). Sanatta Eğitim. Ankara. Demircioğlu Matbaası.

MORGAN, Clifford. (1980). (Toplu Çeviri) T.Psikolojiye Giriş. Ankara. Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.

MEB, 1991 İlköğretim Okulu İş Eğitimi Programı, Ankara: MEB Yayınları

ÖZSOY, Vedat. (1993). Eğitim Dergisi. Resim-İş Eğitimi ile İlgili Raporun Düşündürdükleri. Sayı 4:58-70

ÖZSOY, Vedat.(1996) “Türkiye’de Resim-İş Eğitimi(Sanat Eğitimi) Tarihine Kısa Bir Bakış” Gazi Ü Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 16:109-121

ÖZSOY, Vedat (2003). Görsel Sanatlar Eğitimi. Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.

SAN, İnci. (1983) . Sanat Eğitimi Kuramları. Ankara: Tan yayınları Özen Matbaacılık .

SAYLAN, Nevin. (1998). Anasınıfı Program Tasarısı ve Uygulamasının Değerlendirmesi. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi II, Konya:Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

SCHILLER, F.V. (1990). İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine Bir Dizi Mektup. (Çev. Doç. Dr. Melahat Özgü), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

SENA, Cemil. (1993). Estetik Sanat ve Güzelliğin Felsefesi. İstanbul. Remzi Kitabevi

SUNGUR, N. (1992). Yaratıcı Düşünce. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. (1992). İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

TUNALI, İsmail. (1983). Grek Estetik'i. İstanbul: Remzi Kitabevi.

TURGUT, Prof.Dr İhsan. (1990). Sanat felsefesi. İzmir: Karınca matbaası

TÜRKDOĞAN, Galip. (1984). Sanat Eğitimi Yöntemleri. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Türk Eğitim Derneği yayınları. (1990). Orta Öğretim Kurumlarında Resim İş Öğretimi ve Sorunları. Ankara: Şafak Matbaacılık.

Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi. (1995). Sanat Eğitiminin Geleceği. Ankara: Mert Matbaası.

Türk Eğitim derneği yayınları. (1995). Yaratıcılık ve Eğitim. Ankara, Şafak Matbaacılık.

YAVUZER, H. (1997). Resimleriyle Çocuk. İstanbul: Remzi Kitabevi.

YAVUZER, H. (2002). Çocuk Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitapevi.

YEŞİLYAPRAK, Binnur. (2002) Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. Ankara: Pegem Yayıncılık.

EKLER

Ek-1:

ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili öğrenci,

Aşağıda yer alan anket resim dersi programına ilişkin görüşlerinizi almak üzere geliştirilmiştir. Anketteki maddeleri samimi olarak cevaplandırmanız araştırmanın sonuçları için önemlidir.

Ankette yer alan maddelere katılma düzeyinizi ifadelerin yanında yer alan seçeneklerden birini işaretleyerek belirtiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Funda KILIÇER
G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Resim-iş Öğretmenliği Bölümü

BÖLÜM I: KİŞİSEL BİLGİLER

1. **Okulunuz** :
2. **Sınıfınız** :
3. **Yaşınız** :
4. **Cinsiyetiniz** :

BÖLÜM II: RESİM DERSİ PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

NO	İFADELER	Katılma Düzeyi				
		1	2	3	4	5
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Çoğuna Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.	Resim dersinin güzel sanatlar ile ilgili bilgilerimi artırdığına inanıyorum.					
2.	Resim dersi sayesinde gördüklerimi yorumlamayı öğrendim					
3.	İnsanlarla şekiller aracılığı ile de iletişim kurulabileceğini öğrendim					
4.	Resim dersi ile birlikte görsel iletişim araçlarını daha iyi algılar hale geldim					
5.	Resim dersi sayesinde daha özgün düşünmeyi öğrendim.					

NO	İFADELER	Katılma Düzeyi				
		1	2	3	4	5
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Çoğuna Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
6.	Resim dersi sayesinde karşılaştığım problemlere daha kolay yeni çözümler üretebiliyorum					
7.	Resim dersinde öğrendiğim bilgileri günlük hayatımda kullanabiliyorum.					
8.	Resim dersi sayesinde düşüncelerimi daha rahat üç boyutlu forma dönüştürebiliyorum					
9.	Resim dersi sayesinde düşüncelerimi çizgi ve renklerle kâğıtta daha kolay ifade edebiliyorum.					
10.	Resim dersinin bana estetik bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum					
11.	Resim dersi sayesinde sanat eserlerini daha kolay yorumlayabiliyorum					
12.	Resim dersinin yaratıcı düşünme becerimi geliştirdiğini düşünüyorum					
13.	Resim dersi çevremdeki düzensizlikleri görmemi sağladı					
14.	Resim dersi günlük hayatta düzensizliklerden rahatsız olmamı sağladı.					
15.	Resim dersi sayesinde çevremi güzelleştirme ihtiyacı duyuyorum.					
16.	Günlük hayattaki sıkıntılarımla resim yoluyla ifade edebiliyorum					

NO	İFADELER	Katılma Düzeyi				
		1	2	3	4	5
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Çoğuna Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
17.	Duygularımı resim yolu ile ifade ederek rahatlıyorum.					
18.	Duygularımı resim yolu ile nasıl anlatabileceğimi öğrendim.					
19.	Resim dersi yeteneklerimi tanımamı sağladı.					
20.	Resim dersi yeteneklerimi ortaya çıkarmamı kolaylaştırdı.					
21.	Resim dersi sayesinde sanatın içinde üretici ya da tüketici olarak yer alma isteği duyuyorum					
22.	Sanatın hayatımın bir parçası olması gerektiğine inanıyorum.					
23.	Resim dersi sanatsal ürünleri tüketmede daha bilinçli olmamı sağladı					
24.	Resim dersi çevremle daha olumlu ilişkiler kurmama yardımcı oldu.					
25.	Resim dersinde yapılan grup çalışmaları sayesinde arkadaşlarımla olan ilişkilerim daha olumlu hale geldi.					
26.	Resim dersinde verilen görevleri yerine getirmeyi seviyorum.					
27.	Resim dersi daha bağımsız ve özgür düşünmemi sağladı.					
28.	Resim dersi hayata farklı bakmamı sağladı					
29.	Resim dersinde ürettiğim eserlerden mutluluk duyuyorum					
30.	Resim dersi sanatı ve sanatçıyı daha iyi anlamamı sağladı					

NO	İFADELER	Katılma Düzeyi				
		1	2	3	4	5
		Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Çoğuna Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
31.	Resim dersi ile birlikte sanata ve sanatçıya olan saygım arttı.					
32.	Resim yapmak için yeterli teknik bilgiye sahibim.					
33.	Resim yaparken kullanacağım tekniği uygulama becerisine sahibim.					
34.	Resim dersi diğer derslerde de yaratıcı olmamı sağladı.					
35.	Resim dersi günlük hayatıma yenilikler getirmemi sağladı					
36.	Resim dersi sayesinde ülkemizin kültür tarihine daha bilinçli bakıyorum.					
37.	Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarını fark ettim					
38.	Resim dersi sayesinde çevremdeki kültür ve tabiat varlıklarının önemini kavradım					

EK-2:**Annova (Varyans) Hesaplama Tabloları:****Mean1**

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	3,872	2	1,936	2,934	,059
Within Groups	56,749	86	,660		
Total	60,621	88			

Post Hoc Tests
Homogeneous Subsets

Mean1**Tukey B**

Okulunuz	N	Subset for alpha = .05
		1
Ertuğrul Gazi İÖO	24	3,0910
Türkerler İÖO	26	3,5000
Cemal Gürsel İÖO	39	3,5891

Means for groups in homogeneous subsets are displayed.

a Uses Harmonic Mean Sample Size = 28,364.

b The group sizes are unequal. The harmonic mean of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Ek-3:

T – Testi hesaplamaları

T-Testi

Group Statistics

Cinsiyet		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Ortalama	Kız	51	3,6656	,82219	,11513
	Erkek	38	3,1108	,73738	,11962

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Ortalama	Equal variances assumed	,921	,340	3,289	87	,001	,55483	,16870	,21952	,89015
	Equal variances not assumed			3,342	83,97	,001	,55483	,16602	,22468	,88499